

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Tulevaisuuden oppimisympäristö

- Restonomi (ylempi AMK) -opiskelijoiden näkökulma

Petäjäniemi-Riekkinen, Maija

2015 Laurea Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Tulevaisuuden oppimisympäristö
- Restonomi (ylempi AMK) -opiskelijoiden näkökulma

Petäjaniemi-Riekkinen, Maija
Palveluliiketoiminnan koulutusoh-
jelma (ylempi AMK)
Opinnäytetyö
Tammikuu, 2015

Maija Petäjaniemi-Riekkinen

Tulevaisuuden oppimisympäristö - Restonomi (ylempi AMK) -opiskelijoiden näkökulma

Vuosi 2015 Sivumäärä 68

Työelämän vaatiessa yhä monipuolisempaa, ammatillisesti suuntautunutta erikoistumista ja laajempia alan kehittämisvalmiuksia on ylempien ammattikorkeakoulututkintojen katsottu vastaavan tähän tarpeeseen hyvin. Niiden tulee kuitenkin olla sidottuja työelämään ja olla joustavasti toteutettuja. Keskustelu ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tarpeesta, toteuttamisesta ja tulevaisuudesta kietoutuukin mitä suurimmassa määrin osaamisen käsitteen ympärille.

Opinnäytetyön taustalla on Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke ”YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi” ja hankkeesta työpaketti 1, jonka aihe on työelämää uudistavat ja TKI-toimintaa edistävät oppimisympäristöt. Opinnäytetyön tutkimuskohteena ovat Restonomi (ylempi AMK) - tutkintoa suorittavat opiskelijat Laurea-ammattikorkeakoulussa. Tarkoituksena on kartoittaa tulevaisuuden YAMK-koulutusta teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen oppimisympäristö. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on: Mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on: a) korkeakoulu? b) verkko? c) TKI-hanke? d) työpaikka? e) koti? Tavoitteena on luoda kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjaksi.

Opinnäytetyöprosessi etenee tutkimuksellisen kehittämistyöprosessin mukaan ja prosessin rinnalle on otettu määrittely, tutkimus ja suunnitteluvaihe palvelumuotoilun palvelunkehittämisprosessista. Teoreettisen viitekehyksen muodostavat oppimisympäristön määrittely, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan esittely sekä ylempään korkeakoulututkintoon syventyminen. Tutkimuskysymykseen etsitään vastausta käyttämällä aineistonkeruumenetelminä havainnointia, strukturoituja haastatteluja sekä teemahaastatteluja. Aineistoa analysoidaan luokittelemalla ja teemoittelemalla.

Korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka ja koti nähdään opinnäytetyön aineistossa oppimisympäristöinä. Opiskelijoiden omat henkilökohtaiset vaatimukset ja tarpeet määrittävät, millä tavalla ja kuinka paljon mitään oppimisympäristöä halutaan opinnoissa tulevaisuudessa käyttää ja hyödyntää. Tulevaisuuden oppimisympäristöiltä vaaditaan opinnäytetyön tulosten perusteella joustavuutta, helppoutta ja muokkaamismahdollisuutta omien muuttuvien tarpeiden mukaan.

Asiasanat: TKI-toiminta, oppimisympäristö, ylempi amk-tutkinto, verkko-oppiminen

Maija Petäjaniemi-Riekkinen

Future learning environment - the point of view of Master of Hospitality Management students

Year	2015	Pages	68
------	------	-------	----

As working life requires ever more diverse, professionally oriented specialization and better facilities to develop the industry, master's degrees have seemed to meet this need well. However, they need to be linked to working life and will have to be flexibly executed. The discussion about the need, execution and future of master's degrees is very much intertwined with the concept of know-how.

The thesis is based on the project "YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi" and its work package 1, which discusses learning environments that reform working life and promote R&D activities. The project is funded by the Ministry of Education and Culture. The research object of this thesis is Master of Hospitality Management students. The goal is to explore future master's degree education, with multidisciplinary student crowds, students' own organizations, partnerships in projects and lifelong environment as the themes. The research question of the thesis is: What requirements and needs stand out regarding the space, community and ways of functioning when the learning environment is a) an institution of higher education?, b) the internet?, c) an R&D project?, d) a workplace?, e) home? The goal is to create development ideas as a basis for a future master's degree learning environment.

The thesis follows the research and development process, in addition to which the definition, research and planning stage of the service development process of service design have been used. The theoretical context is formed by the definition of a learning environment, the presentation of research, development and innovation activities, as well as delving into master's degrees. Answers to the research question are sought by using observation, structured interviews and theme interviews as data collection methods. The data is analyzed by categorizing and sorting it thematically.

The institution of higher education, the internet, the R&D project, the work place and home are seen as learning environments in this thesis. Students' personal requirements and needs define in what way and how much each learning environment is used and utilized in the future. Based on the results of the thesis, flexibility, ease and the opportunity to adjust to individuals' changing needs are required of the learning environments of the future.

Key words: eLearning, learning environment, master's degree, R&D activity

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Taustaa.....	7
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet.....	7
1.3	Raportin rakenne.....	8
2	Ylempi amk-tutkinto ja oppimisympäristö oppimisen tukena.....	9
2.1	Nykyinen YAMK-koulutus ja tulevaisuuden YAMK-koulutus.....	10
2.2	Kehittäminen ja innovointi ammattikorkeakoulukontekstissa.....	14
2.3	TKI-toiminnan kehittäminen ammattikorkeakoulukontekstissa.....	15
2.4	Uuden aikakauden oppimisympäristöt.....	16
3	Menetelmälliset ratkaisut.....	18
3.1	Tutkimuksellinen kehittämistyö ja palvelun kehittämisprosessi.....	19
3.2	Prosessin kuvaus.....	21
3.3	Tiedonkeruumenetelmät.....	26
3.3.1	Havainnointi innovointityöpajassa.....	28
3.3.2	Webropol -kysely.....	32
3.3.3	Strukturoidut haastattelut.....	33
3.3.4	Teemahaastattelut.....	35
3.4	Aineiston analysointimenetelmät.....	37
3.4.1	Havainnoinnin analyysi.....	39
3.4.2	Strukturoitujen haastatteluiden analyysi.....	42
3.4.3	Teemahaastatteluiden analyysi.....	44
4	Tulokset.....	45
4.1	Havainnoinnin tulokset.....	45
4.2	Strukturoitujen haastatteluiden tulokset.....	48
4.3	Teemahaastatteluiden tulokset.....	50
4.4	Vastaukset tutkimuskysymyksiin.....	54
5	Johtopäätökset.....	58
5.1	Tulosten merkityksen ja prosessin arviointi sekä soveltaminen.....	59
5.2	Luotettavuustarkastelu.....	60
5.3	Jatkotutkimusaiheita.....	61
	Lähteet.....	63
	Kuvat.....	66
	Taulukot.....	67
	Liitteet.....	68

1 Johdanto

Keskustelu ylempien ammattikorkeakoulututkintojen tarpeesta, toteuttamisesta ja tulevaisuudesta kietoutuu mitä suurimmassa määrin osaamisen käsitteen ympärille. Työelämä vaatii entistäkin monipuolisempaa, ammatillisesti suuntautunutta erikoistumista, samoin kuin laajempia alan kehittämisvalmiuksia. Työelämään ja sen oppimisympäristöihin sidottuina sekä joustavasti toteutettuina ylempien ammattikorkeakoulututkintojen on katsottu voivan tähän tarpeeseen hyvin vastata. (Komonen ym. 2012, 77.)

Ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot (jatkossa lyhenne YAMK-tutkinnot) ovat julkisen sektorin koulutuspoliittinen vastaus kilpailukykyä edistävän innovaatioympäristön kehittämisessä. Ylemmän ammattikorkeakoulun koulutusohjelmissa työelämän innovaatiotarpeet ja ammattikorkeakoulun syvällinen käytännön ja teorian osaaminen yhdistyvät molempia osapuolia hyödyttäväksi innovaatiotoiminnaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö on ylemmille ammattikorkeakoulututkinnoille asettamissaan tavoitteissakin tätä edellyttänyt: Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelija saa työelämän kehittämisen edellyttämät laajat ja syvälliset tiedot alalta sekä tarvittavat teoreettiset tiedot asianomaisen alan vaativissa asiantuntija- ja johtamistehtävissä toimimiseen. (Komonen ym. 2012, 83.)

Mertasen (2014) mukaan matkailu- ja ravitsemisalalan ylempi ammattikorkeakoulututkinto (jatkossa lyhenne Restonomi (ylempi AMK)) on tuonut alalle kokonaan uuden koulutustason. Opetussuunnitelmien laadintaprosessi oli matkailu- ja ravitsemisalalla ainutlaatuinen esimerkki verkostoyhteistyöstä. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavia koulutusohjelmia matkailu- ja ravitsemisalalla on ollut kolme, palveluliiketoiminnan ja matkailualan koulutusohjelmat sekä Degree Programme in Tourism. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon on vuoden 2013 loppuun mennessä suorittanut yli 500 alan kehittäjää ja opiskelemassa on suunnilleen sama määrä. (Mertanen 2014.)

Mertanen (2014) kirjoittaa, koska YAMK-koulutusta on ollut tarjolla vasta vuodesta 2006 alkaen ja ensimmäiset tutkinnot valmistuivat vuonna 2007, on tutkinnon ja uuden koulutustason merkitys vasta pikku hiljaa tulossa näkyviin alan kehittymisenä. Monilla YAMK-tutkinnon toimijoista on vakaa käsitys koulutuksen vaikutuksesta alan kehittämiseen, kun he näkevät tutkinnon suorittaneiden toiminnan alalla. Tutkimusta koulutuksen vaikuttavuudesta tarvitaan todentamaan havainnot. Opiskelijoille välitettävä viesti on selkeä: teidän toimintanne vasta näyttää koulutuksen vaikuttavuuden. (Mertanen 2014.)

1.1 Taustaa

Opinnäytetyön taustalla on opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hanke ”YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi”, joka on ammattikorkeakoulujen yhteinen ja jota on valmistellut ARENEN ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon kehittämistyöryhmän jäsenet. Hankkeen koordinoijana toimii Hämeen ammattikorkeakoulu. (Hankesuunnitelma 2013.)

Hanke jakaantuu neljään työpakettiin, joista eri ammattikorkeakoulut ovat valinneet kukin työpaketin, jossa toimivat toteuttajina. Laurea-ammattikorkeakoulu on mukana työpaketissa 1. - Työelämää uudistavat ja TKI-toimintaa edistävät oppimisympäristöt. Muut teemat ovat: 2. Työelämän uudistaminen monialaisella kehittämisosaamisella, 3. Moninaisuusosaaminen tulevaisuuden työyhteisöjen johtamisen työkaluna ja 4. YAMK-opettajuus sillanrakentajana. Koko tämän hankkeen tarkoituksena on uudistaa YAMK-toimintoja niin, että ammattikorkeakoulujen TKI-työn vaikuttavuus vahvistuu huomattavasti. Tarkoituksena on myös valtakunnallisesti profiloida ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon TKI-toimintaa, eli tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Hankkeessa kytketään yhteen YAMK-koulutuksen ja TKI-toiminnan kehittäminen fokuksena tiedon ja osaamisen siirron vahvistaminen, kehittäminen ja uudistaminen korkeakoulujen ja työelämän välillä. Hanke vastaa muuttuneen työelämän tarpeisiin. Sen avulla tuetaan verkostoitumista ja sen moninaisuuden hyödyntämistä, lisätään työelämäinnovaatioiden monialaisuutta, lähennetään opetustyötä työelämään ja tuetaan yhteisöllisen tiedon kehittämistä. (Hankesuunnitelma 2013.)

Hankesuunnitelmassa (2013) kuvataan työpakettia 1 seuraavasti: kehittäminen ja innovointi muuttuneessa työelämässä edellyttävät uudenlaisia ihmisten kohtaamisympäristöjä. Ammattikorkeakoulut voidaan nähdä ydintoimijoina ekosysteemissä, joiden tehtäviin kuuluu järjestää eri alojen toimijoiden kohtaamisia hiljaisen tiedon mahdollistuessa innovaatioksi ja kehittämistoiminnaksi. Työpaketissa yksi kehitetään TKI-toimintaa edistäviä uuden aikakauden oppimis-, kehittämis- ja kohtaamisympäristöjä sekä fyysiseen että digitaaliseen maailmaan. Niissä kehitetään toiminta kulttuurisia, joka hyödyntää yhteisöllistä tietoa. Kokonaisuus tulee selkeyttämään YAMK:n tutkimus- ja kehittämistoiminnan profiilia. Tämä opinnäytetyö tuottaa hanketta varten tietoa Laurea-ammattikorkeakoulun Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijoiden näkökulmasta tulevaisuuden YAMK oppimisympäristöistä ja YAMK-koulutuksen tulevaisuudesta.

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjaksi. Tarkoituksena on nostaa esille YAMK-opiskelijoiden ajatuksia ja ide-

oita tulevaisuuden YAMK koulutuksesta. Opinnäytetyön taustalla pidetään ajatus hankkeen työpaketista 1, jonka aihe on työelämää uudistavat ja TKI-toimintaa edistävät oppimisympäristöt.

Tässä opinnäytetyössä tutkimuskohteena ovat Restonomi (ylempi AMK) - tutkintoa suorittavat opiskelijat. Tarkoituksena on kartoittaa tulevaisuuden YAMK-koulutusta teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen oppimisympäristö. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on:

- Mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on:
  - a) korkeakoulu?
  - b) verkko, eli digitaalinen oppimisympäristö?
  - c) TKI-hanke?
  - d) työpaikka?
  - e) koti?

Tämän laadullisen opinnäytetyön taustalla on palvelumuotoilun lähestymistapa, jota sovelletaan palvelumuotoiluprosessin osalta määrittely, tutkimus ja suunnitteluvaiheissa. Opinnäytetyötä kuvaa tutkimuksellinen kehittämistyö, joka saa alkunsa organisaation kehittämistarpeista tai halusta saada aikaan muutoksia (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 19). Tutkimukselliseen kehittämistyöhön kuuluu käytännön ongelmien ratkaisua ja uusien ideoiden, käytäntöjen, tuotteiden tai palvelujen tuottamista ja toteuttamista (Ojasalo ym. 2009, 19).

1.3 Raportin rakenne

Tässä opinnäytetyön raportissa kuvataan tarkasti ne vaiheet, joita työn tekemiseen on kuulunut. Työ on alkanut teoretiedon kokoamisella ja tutkimisella. Saadun tiedon pohjalta on selkeytynyt tutkimuskysymykset, joihin on lähdetty etsimään vastausta Laurea-ammattikorkeakoulu Restonomi (ylempi AMK) - tutkinnon opiskelijoilta.

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu ensin laajemman aiheen ymmärrykseen. Tämä tietoperusta on luvussa kaksi, ylempi amk-tutkinto ja oppimisympäristö oppimisen tukena. Tietoperustan pohjana selvennetään nykyistä YAMK-koulutusta ja tulevaisuuden YAMK-koulutusta luvussa 2.1. Tämän jälkeen kerrotaan ensin kehittämisestä ja innovoinnista ammattikorkeakoulukontekstissa ja sen jälkeen TKI-toiminnan kehittämisestä ammattikorkeakoulukontekstissa. Luvussa 2.4 määritellään oppimisympäristö ja selvennetään uuden aikakauden oppimisympäristöjä.

Luvussa kolme kuvataan opinnäytetyön prosessi ja perustellaan tähän työhön valitut menetelmät teorian avulla. Opinnäytetyö aloitettiin havainnoimalla ja tiedonkeruuta jatkettiin kahdenlaisilla haastatteluilla: strukturoidulla haastatteluilla ja teemahaastatteluilla. Erityisesti teemahaastatteluissa tarkoitus oli saada ideoita ja ajatuksia kaikkiin opinnäytetyön teemoihin: monialaiseen opiskelijajoukkoon, opiskelijoiden omiin organisaatioihin, hankepartneruuteen ja elinikäiseen oppimisympäristöön. Luvussa kolme kerrotaan työn eteneminen menetelmien valinnasta aineiston analysointimenetelmiin.

Luvussa neljä käydään läpi tämän opinnäytetyön tulokset erikseen jokaisen menetelmän osalta ja lopuksi luvussa 4.4 eritellään vastaukset tutkimuskysymyksiin. Luvussa viisi esitellään opinnäytetyön johtopäätökset sisältäen jatkotutkimusaiheet, luotettavuustarkastelun ja kehittämisasiat.

2 Ylempi amk-tutkinto ja oppimisympäristö oppimisen tukena

Tämän opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu sekä taustalla olevan isomman hankkeen keskeisiin käsitteisiin että opinnäytetyön omaan aiheeseen. Lyhyesti keskitytään siihen, mitä on kehittäminen ja innovointi, miten TKI-toimintaa voidaan kehittää ja mitä ovat uuden aikakauden oppimis-, kehittämis- ja kohtausympäristöt. Niiden lisäksi selvitetään, mikä on nykyinen YAMK-koulutus ja onko tulevaisuuden YAMK-koulutuksesta jo tutkittua tietoa. Kirjallisuudesta ja muista tutkimuksista pyritään löytämään keskeisiä ajatuksia oppimisympäristöistä oppimisen tukena erityisesti ammattikorkeakoulu kontekstissa.

Mahdollisuus ylempien ammattikorkeakoulututkintojen suorittamiseen saatiin matkailu- ja ravitsemisalalle vuonna 2005 (Ammattikorkeakoululaki 411/2005). Ensimmäisenä koulutuksen aloittivat Haaga Instituutin ammattikorkeakoulu ja Laurea-ammattikorkeakoulu heti vuoden 2006 alusta ja muut alkuvaiheessa lupaprosessin läpäisseet ammattikorkeakoulut syksyllä 2006. (Mertanen 2014.)

Opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä ovat TKI-toiminta, oppimisympäristö, kehittämisympäristö, kohtausympäristö, Restonomi (ylempi AMK) -tutkinto ja YAMK-oppimisympäristö. Nämä käsitteet avataan tarkemmin tulevissa kappaleissa. Ensin määritellään, mitä on kehittäminen ja innovointi. Näkökulmana on ammattikorkeakoulutoiminta ja erityisesti YAMK-tutkinto. Sen jälkeen selvitetään mitä tarkoitetaan uuden aikakauden oppimis-, kehittämis- ja kohtausympäristöillä. Luvussa 2.4. eritellään lyhyesti YAMK-koulutuksen historiaa ja nykytilaa. Lisäksi pohditaan kirjallisuuden avulla, mikä sen tulevaisuus voisi olla.

2.1 Nykyinen YAMK-koulutus ja tulevaisuuden YAMK-koulutus

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut muodostavat yhdessä koulutusjärjestelmämme korkea-asteen. Ammattikorkeakoulujärjestelmä on luotu 1990-luvulla. Ammattikorkeakoulukokeilu alkoi vuonna 1991 ja ensimmäiset ammattikorkeakoulut vakinaistettiin vuonna 1995. Useimmat ammattikorkeakoulut ovat monialaisia ja alueellisia. (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 137.) Ammattikorkeakoulututkintoon johtavien opintojen tarkoituksena on työelämän ja sen kehittämisen asettamisen vaatimusten pohjalta antaa tarpeelliset tiedolliset ja taidolliset valmiudet ammatillisissa asiantuntijatehtävissä toimimista varten (LAKI 255/1995,2.) (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 141). Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on siis jatkoa ammattikorkeakoulujärjestelmälle, reilu kymmenen vuotta ammattikorkeakoulujärjestelmän luomisen jälkeen.

Rauhalan (2012, 15) mukaan ylempi ammattikorkeakoulututkinto tuotiin Suomen ammattikorkeakoulujärjestelmään kiisteltyinä tulokkaana. Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen kokeilu alkoi ammattikorkeakoulujen jatkotutkintokokeiluna vuonna 2002 ja tutkinnot vakinaistettiin vuonna 2005. Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja arvioitiin kokeiluvaiheessa varsin tiiviisti myös kansainvälisesti. Ylempään ammattikorkeakouluun kohdistuvat ristiriitaiset odotukset näkyivät lainsäädännön valmistelussa ja myös toteutuneessa lainsäädännössä. Tutkinnon mahdollisuutena olla selkeä master-tason tutkinto kohdistui epäilyksiä. Tämä näkyi esimerkiksi siinä, ettei kansainvälisen arviointiryhmän suosittelemaa maisteri - nimikettä otettu tuolloin eikä ole vielä otettu käyttöön. Tutkintoa on kehitetty tiiviisti yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kesken valtakunnallisena hankkeena, joka on järjestänyt vuosittain valtakunnallisen seminaarin ja tuottanut useita julkaisuja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon toteutuksesta ja saaduista kokemuksista. (Rauhala 2012, 15.)

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala kehitti yhtenä ensimmäisistä koulutusaloista ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Restonomi (YAMK) - tutkintoon johtava koulutus alkoi vuonna 2006 kahden eri koulutusnimikkeen alla: palveluliiketoiminnan koulutusohjelman ja matkailualan koulutusohjelman. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tarve alalla oli suuri, sillä yliopistot vastasivat vain hyvin kapealta osin alan osaamistarpeiden kehittämiseen. Ylempi korkeakoulututkinto puuttui siis täysin monilta matkailu-, ravitsemis- ja talousalan osaamisaloilta. (Antikainen, Kantele, Koivisto & Lassila 2014.)

Antikaisen ym. (2014) mukaan verkostotoiminta on tavallaan ennakoivasti valmentanut ammattikorkeakoulujen Restonomi YAMK-koulutuksen tuottajia ammattikorkeakoulujen nykyisyyteen; monimuotoisiin ja elinkeinoläheisiin opetustoteutuksiin, läpäisyä tukevaan opetustarjontaan, virtuaalisuuteen ja kansainvälistymiseen. Suurimpana tulevaisuuden haasteena pidetään aiempaa niukemmilla resursseilla tuotettava tasokas opetus. Alusta alkaen tehty yhteis-

työ antaa pohjan kehittää edelleen verkostoa ja varmistaa Restonomi YAMK-opetuksen laatu myös tulevaisuudessa. (Antikainen ym. 2014.)

Rauhala (2012, 16) esittelee tutkinonuudistuksen arviointiryhmän arvioita kymmenen vuoden ikäisestä ylemmästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Arviointiryhmä katsoi, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto on vakiinnuttanut asemansa korkeakoulujärjestelmässä. Opiskeluun työn ohella liittyy toki myös haasteita. Kansainvälisten opiskelijoiden kannalta työkokemusvaatimus vaikeuttaa koulutukseen hakeutumista. Lisäksi, vaikka yliopistolaki antaakin muodollisen kelpoisuuden pyrkiä yliopiston tohtoriopintoihin, hakeutuminen ei käytännössä ole toiminut kotimaassa. Ulkomaisten yliopistojen tohtoriopintoihin suomalaisella ylemmällä ammattikorkeakoulututkinnolla on voinut tulla valituksi. (Rauhala 2012, 16.)

Tutkinnon arviointiryhmä ehdottaakin, että ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tulee kehittää edelleen työelämäläheisenä ja työelämän kehittämistutkintona säilyttämällä sen nykyinen toteutustapa. Sen rinnalle arviointiryhmä ehdottaa vaihtoehtoista toteutustapaa, jossa työelämäkokemuksesta voidaan joustaa ja mahdollistaa ylemmän tutkinnon suorittaminen kokopäiväopiskeluna. Tällaista vaihtoehtoa tarvitsisivat nuoret, joilla ei ole työkokemusta sekä ulkomaalaiset opiskelijat. (Rauhala 2012, 16-17.)

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto on puolestaan esittänyt, että uudistettavassa ammattikorkeakoululainsäädännössä työkokemusvaatimusta alennettaisiin nykyisestä kolmesta kahteen vuoteen, mikä vastaa arviointiryhmän ehdotusta. Tutkinonuudistuksen arviointiryhmä toteaa, että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon asema ja sen tuottaman osaamisen tunnettuus on vielä huono työmarkkinoilla. Osaamistason nousu ei myöskään näy palkkauksessa. Osittain nämä epäkohdat johtuvat epäonnistuneesta tutkintonimikkeestä, joka ei kerro tutkinnon tasosta eikä aina sen sisällöstäkään. Tutkintonimikkeen muutosesitykset ovat herättäneet julkisessa keskustelussa tunnepohjaisia reaktioita, jotka osoittavat, ettei tutkintoa tunneta. Tutkinonuudistuksen arviointiryhmä uudistaa vanhan ehdotuksen, että ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tutkintonimikkeeksi tulisi maisteri (amk). (Rauhala 2012, 17.) On siis selvää, että ylempi ammattikorkeakoulututkinto on hyvin onnistunut vakiinnuttamaan asemansa korkeakoulujärjestelmässä, mutta heikommin työelämässä (Rauhala 2012, 22).

Jokainen ammattikorkeakoulu toteuttaa koulutustaan sekä valtakunnallisten että alueellisten tavoitteiden mukaisesti. Koulutuksen organisointi on toteutettu ammattikorkeakoulukohtaisesti ja yhteistyöverkoston työskentely on osoittanut, että siinä on suuria eroja. (Töytäri & Varjonen 2012, 39.)

Töytäri ja Varjonen (2012 46) kysyivät selvityksessään ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon organisoinnista, kuka ammattikorkeakouluissa vastaa ylempään ammattikorkeakoulututkin-

toon tähtäävän koulutuksen kehittämisestä. Yleisesti he toteavat, että kehittäminen toteutuu erilaisten tiimien tai työryhmien yhteistyönä. Kehittämisestä vastaavat henkilöstötiimit, aikuiskoulutustiimit tai koulutusohjelmien johtoryhmät. Kehittämisestä voi myös vastata kehittämissryhmät tai täydennyskoulutuksen väki. Kehittämistyötä tehdään yhdessä työelämän ja opiskelijoiden kanssa, yliopistoverkoston ja muiden ammattikorkeakoulujen sekä valtakunnallisen kehittämisverkoston kanssa. Yksittäisistä toimijoista kehittämisvastuussa ovat yliopettajat. Myös koulutusjohtajat, vararehtorit, toimialajohtajat, yksikönjohtajat, koulutuspäälliköt ja koordinaattorit vastaavat tutkintojen kehittämisestä. (Töytäri & Varjonen 2012, 46.)

Töytärin ja Varjosen (2012, 48) selvityksessä tutkinnon toteutuksen osalta korostuu laaja yhteistyö sekä omien koulutusohjelmien että eri ammattialojen kesken. Sen sijaan verkostomainen ja kansainvälinen yhteistyö näyttäytyvät melko niukkoina; vain muutaman ammattikorkeakoulun vastauksessa mainitaan yhteistyökumppaneina kansainväliset tahot. Työelämä mainitaan yhteistyötahona opetussuunnitelmatyössä, mutta sitä ei mainita kumppanina tutkintotodistuksen toteuttaja. (Töytäri & Varjonen 2012, 48.)

On myös mielenkiintoista tässä kohti tuoda esiin elinikäinen oppiminen ja koulutukseen hakeutumisen ikärakenne. Esimerkiksi yliopisto-opiskelijoiden ikärakenne on muuttunut monissa maissa siten, että aikuiset yliopisto-opiskelijat muodostavat nyt jo merkittävän osan yliopisto-opiskelijoista. Myös Suomessa opiskelijoiden ikärakenne on muuttunut ja tällä hetkellä yli kolmasosa kaikista opiskelijoista ja yli neljäsosa perustutkinto-opiskelijoista on täyttänyt 30 vuotta. (Moore 2005, 142.) Kun koulutuksen yleisesti ajatellaan valmistavan työelämään, aikuisella iällä yliopisto-opintonsa aloittaneilla suunta on päinvastainen: he tulevat työelämästä koulutukseen. Yliopistotutkinnon suorittamisen myötä useimmilla haastateltavilla oli paitsi uusi koulutus, myös uusi työ ja uusi asema. (Moore 2005, 153.)

Komonen ym. (2012, 77) esittelevät artikkelissaan YAMK-tutkinnon suorittaneiden kirjoittamia menestystarinoita osaamisen viitekehyksessä. Artikkelissa kysytään muun muassa, millaista osaamista tutkinnot opiskelijoiden kokemana tuottivat ja miten osaamisesta tarinoissa kerrotaan sekä mitkä tekijät tutkinnossa kuvataan merkityksellisenä osaamisen tuottamisessa. (Komonen ym. 2012, 77.)

Menestystarinoissa elinikäinen oppiminen nousee esiin yksilöstä itsestään lähtevänä teemana. Vaikka kirjoituksissa tunnistetaan muuttuvan työelämän ja sen kehittämisen asettamat vaateet jatkuvalla kouluttautumiselle ja omien tietojen päivittämiselle, tutkinnon suorittamista ei kuitenkaan nostettu pääasiaksi. Halu kehittää omaa osaamistaan ja työtä ja laajemmin koko työyhteisöä korostuvat kertomuksissa. Aiemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisesta oli usein kulunut jo vuosia, jolloin työelämässä vietetyt vuodet ja saatu työelämäkokemus motivoivat koulutukseen hakeutumiseen. YAMK-tutkintoon hakeutuminen nähtiin tuolloin

vahvasti investointina uraan. Muutama kirjoittaja korostaa halun edetä uralla tai suuntautua uudelle uralle tai uuteen työpaikkaan motivoineen opiskelijaksi hakeutumiseen. Uralla etenemistä ei niinkään liitetä hallintotehtäviin vaan enemmänkin asiantuntija- ja kehittämistyössä toimimiseen. (Komonen ym. 2012, 80.)

Komosen ym. (2012) mukaan koulutuksen pedagogiset ratkaisut kuten projektimaisuus, yhteisöllinen oppiminen ja oman työyhteisön hyödyntäminen peilauspintana tukivat oppimisen tai tojen vahvistumista. Opinnot vastasivat tältä osin hyvin odotuksia. Opintojen todettiin antaneen omaan työhön uusia näkemyksiä ja kontakteja, opettaneen ymmärtämään totuttua työelämää laajemmasta näkökulmasta. (Komonen ym. 2012, 80-81.)

Halu oppia ja kehittää ohjasi opiskelijoita YAMK-tutkinnon suorittamiseen. Opiskelijoiden into ei kuitenkaan päättynyt tutkinnon suorittamiseen. (Komonen ym. 2012, 81.) Menestystarinoissa valmistuneet opiskelijat kuvasivat opintojen työelämälähtöisyyttä monella tasolla. Menestystarinoiden kertojien mukaan koulutuksen nähtiin vastaavan työelämän tarpeisiin ja opiskelutehtävät oli hyödynnettävissä omaan työyhteisöön. Opiskelijat toimivat työelämän kehittäjinä jo opiskeluaikana ja vahvistivat työelämässä tarvitsemaansa osaamista ja yhteistyöverkostoja. (Komonen ym. 2012, 85.)

Komosen ym. (2012) mukaan opinnäytetöiden merkitys työelämän kehittäjänä menestystarinoissa oli erityisen merkittävä. Opinnäytetyön tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja käyttää valittuja menetelmiä työelämän ongelmien erittelyyn ja ratkaisemiseen sekä valmiutta itsenäiseen vaativaan asiantuntijatyöhön. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöt ovat luonteeltaan työelämälähtöisiä, prosessinomaisia, sekä uuteen tietoon ja innovaatioon tähtäviä. Opinnäytetyön työelämäkytkentä on integroitu kokonaisvaltaisesti opiskelijan opintoihin, jotta opiskelijat kehittäisivät omaa työtään ja alaansa kehittävinä asiantuntijoina. (Komonen ym. 2012, 86.)

Koulutuksen pedagogiset ratkaisut ja opetussisällöt ovat menestystarinoiden kirjoittajien mielestä tukeneet hyvin oppimistavoitteita. Lähes kaikki menestystarinoiden kirjoittajat korostivat opinnäytetyön merkitystä - siinä teoria ja käytäntö ovat aidoimmillaan kiteytyneet työelämän kehittämishankkeessa, joka on parhaimmillaan johtanut uusiin työtehtäviin tai esimerkiksi oman yrityksen perustamiseen. (Komonen ym. 2012, 88.) Seuraavassa luvussa paneudutaan vielä tarkemmin ammattikorkeakoulukontekstissa tapahtuvaan kehittämiseen ja innovointiin. Esiin tuodaan ylemmän ammattikorkeakoulun näkökulmaa ja myös opinnäytetöiden merkitystä kehittäjänä ja innovoivana työnä.

2.2 Kehittäminen ja innovointi ammattikorkeakoulukontekstissa

Tässä luvussa eritellään lyhyesti kehittämistä ja innovointia ylemmässä ammattikorkeakoulu kontekstissa. Ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa kehittäminen ja innovointi tulevat erityisesti esiin viimeistään opinnäytetyövaiheessa. Heikkinen, Kananen, Koivunen & Lohilahti (2012, 207) kertovat työelämälähtöisen opinnäytetyön perustuvan kolmikantaan: yhteistyö opiskelijan, työyhteisön ja ohjaavan opettajan välillä. Kolmikantamallissa toteuttaville toimijoille on yhteistä työelämän kehittämistehtävän ja tiiviin työelämäkytkennän korostaminen. Yhteistyön perustana on eri osapuolten, kuten koulutusohjelma, opiskelija ja työelämä, saama hyöty yhteistyöstä. Opiskelijaa ja ammattikorkeakoulua yhdistää tutkintotavoitteiden mukainen koulutus, kun taas työelämää ja opiskelijaa yhdistää uraan ja työhön ja työhön liittyvät sekä työelämän osaamistarpeet ja kehittäminen. Opinnäytetyö vastaa korkeakoulututkinnon vaatimuksiin ja kehittää työelämää todellisten ongelmien ratkaisemisessa. (Heikkinen, Kananen, Koivunen & Lohilahti 2012, 207.) Opinnäytetöiden tarkoituksena on tuottaa tietoa, kokemuksia, asiantuntijuutta ja osaamista. Asetelma perustuu luovaan ongelman ratkaisuun ja yhteistyöhön. (Heikkinen ym. 2012, 209.) Kehittäminen ja innovointi ovat keskeisessä asemassa (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 146).

Työelämään suuntautuvassa opinnäytetyössä on tärkeää, että opiskelija, toimeksiantaja ja koulu hyötyvät yhteistyöstä. Yhteistyön perustana on ammattikorkeakoululle asetetut tavoitteet aluekehittämisestä, työelämän tavoitteet ja opiskelijan omat osaamisen kehittämisen tavoitteet. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöhön kohdistuu usein keskenään ristiriitaisia odotuksia; opinnäytetyöltä odotetaan konkreettista työelämän kehittämisen näkökulmaa ja toisaalta korostetaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon merkitystä osana ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa, joka perustuu käsitykseen alueellisista kehittämistarpeista. (Heikkinen ym. 2012, 215.)

Mertasen (2014) tutkimustulosten mukaan ylempien ammattikorkeakoulututkintojen ja niissä opinnäytetöinä tehtyjen työelämänkehittämistehtävien määrä on lisääntynyt matkailu- ja ravitsemisalalla vuosittain yli sataan vuodessa. Kun yhden YAMK-opinnäytetyön laajuus on 30 opintopistettä eli noin puolen vuoden työ, voidaan niissä toimeksiantoina tehty kehittämispanos arvioida 50 - 60 henkilötyövuodeksi vuosittain. Kun tähän lisätään opintojaksoissa toteutetut työelämän kehittämistehtävät; voisi jokaisen opiskelijan laskea tuottavan opiskeluaikanaan 90 opintopisteen eli puolentoista vuoden työpanoksen yrityksen tai organisaation hyödyksi. Näin laskien vuoden 2013 loppuun mennessä valmistuneet ovat tuottaneet noin 750 henkilötyövuoden kehittämispansoksen matkailu- ja ravitsemisalalle. (Mertanen 2014.)

Seuraavassa luvussa tarkastellaan tarkemmin ammattikorkeakoulun TKI-toiminnan kehittämisestä ja sen näkökulmia. Koska opinnäytetyön taustalla on isompi hanke, on tarpeen selvittää

mitä TKI-toiminnalla tarkoitetaan ja miksi se on otettava huomioon tutkittaessa tulevaisuuden YAMK-koulutusta.

2.3 TKI-toiminnan kehittäminen ammattikorkeakoulukontekstissa

TKI-lyhenne tulee sanoista tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta. TKI-toiminta on yksi ammattikorkeakoulujen tehtävistä. Opiskelijat tekevät TKI-toimintaa hankkeissa tai projekteissa ja kehitystyöt tehdään yleensä työelämälle. Oppimisen kohteena tulisi olla todelliset työelämän ongelma- ja kehittämistilanteet, joihin opiskelijat projektien kautta etsivät ratkaisua tai kehitysmalleja. (Uutinen 2011)

TKI-toiminta on ennen kaikkea kehittämistyötä, joka tapahtuu työelämän erilaisissa konteksteissa. Mistä erottaa sitten kehittäjän tutkijasta; tutkijalta kysytään hänen julkaisujen määrä, kehittäjältä hänen luomiaan tuotteita, palveluita tai osallistumista markkinoiden rakentamiseen. (Neuvonen-Rauhala, Hirvonen, Ilosaari, Kouri, Päätalo & Saarikoski 2012, 52.)

TKI-henkilöstö muodostuu tutkijoista, kehittäjistä ja keksijöistä. Ammattikorkeakoulujen nykyinen henkilöstö muodostuu opettajista ja tutkijoista. Opettajia tarvitaan välittämään maailmassa syntyneitä uutta osaamista suomalaisen yhteisöön. Ammattikorkeakouluissa tarvitaan myös tutkijoita synnyttämään uutta sovellettavaa osaamista. Keksijöiden ja erityisesti kehittäjien määrää tulee merkittävästi ammattikorkeakouluissa lisätä. Tilanteessa, jossa ammattikorkeakoulujen resurssit vähennetään, tulisi kasvattaa tutkivaa kehittämistoimintaa tutkimustoiminnan sijaan. (Neuvonen-Rauhala ym. 2012, 54.)

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyö on kohdennettu palvelemaan ammattikorkeakouluopetusta ja tukemaan työelämää. Nämä sanamuodot ilmaisevat Ahteenmäki-Pelkosen (2003, 146-147) mukaan tutkimus ja kehitystyön välineellisen, muita toimintoja edistävän luonteen. Vaikka Ahteenmäki-Pelkonen (2003) puhuu tutkimus- ja kehitystyöstä jättäen pois innovaatiotoiminnan, on myös innovaatiotoiminta hyvä ottaa huomioon kehitettäessä tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöjä. Innovaatiotoiminta on erityisesti ylemmälle ammattikorkeakoulututkinnolle tyypillistä tutkimus- ja kehittämistoiminnan rinnalla.

Ammattikorkeakouluopetukselle yleensä ja erityisesti tutkimus ja kehitystyölle on ominaista läheinen kytkentä työelämään. Ammattikorkeakoulu ei ole vain työn tarkkailija tai uusimman tiedon välittäjä ympäristönsä toimijoille, vaan myös ammattialan ja alueen aktiivinen kehittäjä. Tutkimus ja kehitystyön yleistavoitteena on toiminnan tutkimuksellinen kehittäminen, eli sen muuttaminen vallitsevaa tilannetta parempaan suuntaan. (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 151.)

Ahteenmäki-Pelkosen (2003) mukaan tutkimus ja kehitystyö ei ole luonteeltaan neutraalia, vaan se palvelee aina joitakin arvoja ja päämääriä, jotka näyttävät kehittämisen suunnan. Tutkimus ja kehitystyö on asetettu palvelemaan erilaisia alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä kansainvälistä kilpailukykyä. (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 158.)

Ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehitystyölle on asetettu monipuoliset ja korkeat tavoitteet; ammattikorkeakoulujen tutkimus ja kehitystyön tulisi olla sekä muutoshakuista että integroivaa. Tutkimus ja kehitystyötä ohjaa muutospyrkimys, oli kyse sitten aikaisemman toiminnan kehittämisestä tai sen radikaalimmasta uudistamisesta. Tutkimus ja kehitystyö on lisäksi integroivaa. Se yhdistää erityyppistä tietoa ja käytännön kokemuksia, eri konteksteja ja niiden toimijoita, ja se luo osaltaan ammatti-identiteettiä. Nämä tavoitteet edellyttävät pitkäjänteistä ja paneutuvaa kehittämistyötä. (Ahteenmäki-Pelkonen 2003, 159.)

Seuraavassa luvussa paneudutaan tarkemmin siihen, mitä tarkoitetaan uuden aikakauden oppimisympäristöillä. Tausta-ajatuksena on se, mitä tulevaisuuden oppimisympäristöt voisivat olla.

2.4 Uuden aikakauden oppimisympäristöt

Tässä luvussa määritellään, mitä tarkoitetaan käsitteellä oppimisympäristö. Lisäksi esitellään, miten näihin saataisiin uusia ajatuksia ja ideoita Restonomi (ylempi AMK) -tutkinon opiskelijoilta tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistä varten.

Oppimisympäristöt on määritelty paikaksi, tilaksi, yhteisöksi tai toimintakäytännöksi, jonka tarkoituksena on edistää oppimista (Kerosuo 2003, 119). Oppimisympäristön käsite on syntynyt kuvaamaan perinteisestä opettajajohtoisesta ja esittävästä luento-opetuksesta poikkeavia koulutuskäytäntöjä (Manninen 2000, 29). Immonen (2000,31) esittelee myös Wilsonin määritelmän oppimisympäristöstä: oppimisympäristö on paikka tai yhteisö, jossa ihmisillä on käytössään erilaisia resursseja, joiden avulla he voivat oppia ymmärtämään erilaisia asioita ja kehittämään mielekkäitä ratkaisuja erilaisiin ongelmiin.

Oppimisympäristön erottaa usein perinteisestä luokka- ja kurssipohjaisesta opetuksesta siten, että oppimisympäristössä korostuu oppijan oma aktiivisuus ja itseohjattu opiskelu. Opiskelu voi tapahtua ainakin osittain joko simuloitussa tai autenttisessa reaali maailman tilanteessa. Opiskelijoilla on mahdollisuus olla suoraan vuorovaikutuksessa opittavan asian kanssa ja opetuksen suunnittelussa korostuu ongelmakeskeisyys oppiainekeskeisyyden sijaan. Opiskelu oppimisympäristössä on kokonaisvaltainen ja ajallisesti pitkäkö prosessi jaksotettujen lyhytkes-

toisten oppituntien sijasta. Opiskelijan tukena on erilaisia tukihenkilöiden, mentoreiden ja asiantuntijoiden verkostoja sekä opettajan rooli muuttuu tiedon jakajasta organisaattoriksi ja tukihenkilöksi. (Immonen 2000, 30.)

Immonen (2000,30) määrittelee oppimisympäristön eri osatekijöiksi sosiaalisen, fyysisen, teknisen ja didaktisen ulottuvuuden. Oppimisympäristön sosiaalinen ulottuvuus tarkoittaa esimerkiksi ryhmän roolia, vuorovaikutusta, keskinäisen kunnioituksen, yhteistyön ja mielihyvän ilmapiiriä. Fyysinen ilmapiiri puolestaan kuvaa esimerkiksi pöytien ja tuolien asetelua, valaistusta, istuimien mukavuutta ja yleensä fyysisen ympäristön merkitystä. Erilaisten teknisten välineiden opetussovellusten myötä voidaan puhua lisäksi teknisestä ulottuvuudesta, johon voidaan sijoittaa esimerkiksi välineiden helppokäyttöisyys, luotettavuus, edullisuus, nopeus ja ihmisläheisyys. Vastaavalla tavalla voidaan oppimisympäristön osatekijäksi nostaa didaktinen ilmapiiri, jolla tarkoitetaan didaktista lähestymistapaa: sen varaan opetus ja oppiminen on rakennettu. (Immonen 2000, 30.)

Ihmiset kouluttautuvat eri syistä. Siksi on tärkeää ymmärtää, mitä koulutuksella haetaan. Oppiminen on varmasti yksi opintoihin ohjautumisen syy. Oppiminen liittyy vahvasti erilaisiin oppimisympäristöihin. Soraman (2005) mukaan oppimisella on vaikutus yhteistyöverkoston arvoihin ja kulttuuriin sekä verkoston resursseihin ja toimintatapoihin. Oppimisen tuloksena saavutetun yhteistyöverkoston yhteiseksi toimintatavaksi integroidun osaamisen oletetaan antavan mahdollisuuden tehokkaampaan ja tuottavampaan toimintaan niin yritys- kuin verkostotasolla. Tästä taas ajatellaan olevan seurauksena sekä asiakastyytyväisyyttä että kaikille osapuolille taloudellisesti kannattavaa yhteistyötä. (Sorama 2005, 99.)

Elinikäinen oppiminen on nostettu EU:n koulutuspolitiikassa keskeiseen asemaan ja sen pohjalta pyritään kansakunnan kilpailukyvyn turvaamiseen. Yksilötasolla on kyse työllistettävyyden ja oman osaamisen jatkuvasta ylläpidosta ja kehittämisestä. Arvioiden mukaan entistä useampi aikuinen joutuu jatkokouluttautumaan ja opiskelusta tulee osa elinikäistä aktiivista kansalaisuutta. (Manninen, Mannisenmäki, Luukannel & Riihilä 2003, 2.)

Uuden aikakauden kohtaamisympäristönä tuodaan esiin verkko- ja etäopetus. Vuorovaikutus on tärkeää, mutta ei itseisarvo. Vuorovaikutus palvelee oppimista tai edistää muiden sellaisten tietojen ja taitojen omaksumista, jotka oppijana kannalta ovat hyödyllisiä. Keskeinen haaste verkko-opiskelun kehittämisessä on vuorovaikutuksen laatu, ei määrä. (Immonen 2000, 25.)

Etäopetuksen eri kehitysvaiheita ja suurinta osaa teoreettista kirjoittelua ja keskustelua hallitsee viestinnän ja vuorovaikutuksen korostaminen. Etäisyyden mukanaan tuoma eristyneisyyden ongelma on ollut kysymys, johon on etsitty ratkaisuja monelta suunnalta: on pohdittu

vuorovaikutuksen ja itseohjautuvuuden suhdetta, on kehitetty uusia teknisiä ratkaisuja vuorovaikutukseen, on pohdittu vuorovaikutuksen määrän ja laadun ongelmaa, on kehitetty opetusviestinnän uusia muotoja vuorovaikutuksen onnistumiseksi ja niin edelleen. Etäopetuksesta voidaan erottaa kolmenlaista vuorovaikutusta: oppija - oppimateriaali, oppija - opettaja, kouluttaja, tutor, mentor, oppija - oppija. (Immonen 2000, 23.)

Tietoverkkoja ja multimediaa hyödyntävän etäopetuksen myötä kaikki nämä vuorovaikutuksen lajit ovat saaneet uudenlaisia mahdollisuuksia. Vuorovaikutuksessa materiaalin kanssa oppija tarkastelee omia kokemuksiaan ja tietojaan ja muodostaa uusia tietorakenteita, joita hän voi hyödyntää ratkaistessaan ongelmia ja arvioidessaan uusia ilmiöitä. (Immonen 2000, 23.) Toisaalta tietokonevälitteiselle viestinnälle ja vuorovaikutukselle pidetään välittyneisyyden lisäksi luonteenomaisena tekstipohjaisuutta, eriaikaisuutta, persoonattomuutta, tehtäväkeskeyttä ja henkilökohtaisuutta (Matikainen 2000, 55).

3 Menetelmälliset ratkaisut

Tässä luvussa eritellään opinnäytetyön menetelmällisiä ratkaisuja. Luvussa 3.1. esitellään palvelun kehitysprosessia kirjallisuuden avulla ja luvussa 3.2 käydään läpi tämän opinnäytetyön prosessi. Luvussa 3.3 esitellään opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmät ja aineiston analysointimenetelmät luvussa 3.4.

Opinnäytetyön lähestymistapa tutkittavaan asiaan, eli tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöön on palvelumuotoilussa. Palvelumuotoilun edut liittyvät organisaation strategiseen suuntaamiseen, toiminnan fokusoimiseen asiakaslähtöiseksi, sisäisten prosessien kehittämiseen ja brändin ja asiakassuhteen syventämiseen sekä uusien ja jo olemassa olevien palvelujen kehittämiseen (Tuulaniemi 2011, 95). Tutkittavaksi joukoksi valikoituivat Restonomi (ylempi AMK) - tutkinnon opiskelijat.

Palvelun ytimessä on palvelun kuluttava asiakas, ihminen, ja palvelumuotoilussa keskeistä on syvällinen ymmärrys asiakkaiden ja ihmisten tarpeista, arvoista ja toiminnan todellisista motiiveista. Palvelumuotoilijat havainnoivat ja tutkivat kohdeorganisaation henkilökuntaa ja asiakkaita ymmärtääkseen heitä ja laittaakseen heidän tarpeensa suunnittelun keskiöön. (Tuulaniemi 2011, 97.)

Tuulaniemen (2011) mukaan palvelumuotoilu on konkreettista toimintaa, joka yhdistää käyttäjien tarpeet ja odotukset sekä palveluntuottajan liiketoiminnalliset tavoitteet toimiviksi palveluiksi. Palvelun aineettomat osat luodaan näkyviksi visualisoinneilla ja hahmomalleilla.

Palvelumuotoilun tavoitteena ovat palvelut, jotka ovat sekä taloudellisesti, sosiaalisesti että ekologisesti kestäviä. (Tuulaniemi 2011, 25.)

Palvelumuotoiluprosessin rinnalle on tässä opinnäytetyössä otettu tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi, joka toteutuu pidemmälle kuin palvelumuotoilun prosessi ja kuvaa toteutunutta työtä tarkemmin. Tutkimuksellisen kehittämistyön tarkoituksena on tyypillisesti luonnostella, kehitellä ja ottaa käyttöön ratkaisuja (Ojasalo ym. 2009, 19).

Menetelmiksi valikoitui ensin havainnointi, koska selvisi, että opinnäytetyön aiheesta ollaan järjestämässä uusille juuri aloittaneille Restonomi (ylempi AMK) - tutkinnon opiskelijoille opintojaksoon kuuluva innovointityöpaja. Havainnoinnin avulla saatiin hyvää pohjaa tuleviin haastatteluihin ja paljon ideoita jatkoa varten.

3.1 Tutkimuksellinen kehittämistyö ja palvelun kehittämisprosessi

Tässä opinnäytetyössä tulevaisuuden YAMK-tutkinnon kehittämisen lähestymistapana on palvelumuotoilun prosessi. YAMK-tutkinto nähdään siis kehitettävänä palveluna ja opiskelijat ovat ikään kuin asiakkaita. Koska opinnäytetyö on tutkimuksellinen kehittämistyö, kuvataan nämä kaksi prosessia.

Palvelumuotoilun yhteydessä puhutaan asiakkaan palvelukokemuksesta. Asiakas on aina osa palvelutapahtumaa ja hän muodostaa kokemuksensa palvelusta joka kerta palvelutapahtumassa henkilökohtaisesti uudestaan. Palvelumuotoilun tavoitteena on optimoida asiakkaan palvelukokemus. Tämä tapahtuu keskittymällä asiakaskokemuksen kriittisiin pisteisiin optimoimalla palveluprosessi, työtavat, tilat ja vuorovaikutus sekä poistamalla palvelua häiritsevät asiat. Tarkoituksena on muodostaa asiakkaalle mahdollisimman positiivinen palvelukokemus. (Tuulaniemi 2011, 26.)

Palvelumuotoilu on prosessi ja työkaluvalikoima. Se on hyvä kehikko, jolla päästään käsiksi palveluiden kehittämiseen. Palvelu ratkaisee asiakkaan jonkin ongelman ja palvelu on prosessi. Palvelun voi kokea, mutta sitä ei voi omistaa; merkittävää on ihmisten välinen vuorovaikutus. (Tuulaniemi 2011, 58-59.)

Kehittämisen keskiöön on laitettava ihminen tarpeineen. Nämä tarpeet tyydytetään organisaation tarjoomalla; se toteutuu useimmiten parhaiten juuri palvelukonsepteilla, tavaroiden ja palveluiden yhdistelmillä, jotka siis sisältävät tiloja, ympäristöjä, ihmisiä ja tavaroita (Tuulaniemi 2011, 66). Palvelu on palveluntarjoajan ja asiakkaan välinen vuorovaikutusprosessi. Tuottaessamme ratkaisuja ja arvoa erilaisiin tarpeisiin ihmisten, tavaroiden ja asioiden väli-

sissä suhteissa keskeiseksi nousee ymmärrys ihmisten tarpeista ja toiminnan motiiveista eli asiakasymmärrys. (Tuulaniemi 2011, 67.) Tässä opinnäytetyössä opiskelijoiden tarpeita ja vaatimuksia kartoitetaan suhteessa eri oppimisympäristöihin.

Asiakasymmärrys tarkoittaa, että palvelun tarjoajan on ymmärrettävä todellisuus, jossa heidän asiakkaansa elävät ja toimivat. Palvelun tarjoajien on tunnettava asiakkaidensa todelliset motiivit, mihin arvoihin heidän valintansa perustuvat ja mitä tarpeita ja odotuksia heillä on. (Tuulaniemi 211, 71.) Näiden tarpeiden selvittämisen kautta pyritään luomaan ajatusta tulevaisuuden YAMK-koulutuksesta ja YAMK-oppimisympäristöistä.

Konsepti on palvelun suuri kuva. Konseptissa kuvataan palvelun keskeinen idea. Palvelukonseptissa esitetään kokonainen tarina palvelun suuremmista linjoista yksittäisten ideoiden sijaan. Palvelukonsepti koostuu suunniteltavan palvelun palvelupolusta, johon on kuvattu palvelutuokiot tai kontaktipisteet siten, että siitä saadaan yhteinen ymmärrys, millaisesta palvelusta on kyse, miten palvelu tuotetaan, miten se vastaa asiakastarpeeseen ja mitä se vaatii palvelun tuottajalta. (Tuulaniemi 2011, 189.) Konsepti -käsite esiintyy tässä opinnäytetyössä havainnointivaiheessa opiskelijoiden ideoidessa uusia palvelukonsepteja YAMK-koulutukseen.

Palvelumuotoilussa on keskeistä ymmärtää loppukäyttäjän tarpeet ja toiminnan motiivit kehitettävään palveluun. Loppukäyttäjän ottaminen mukaan palvelun kehittämiseen edistää suunnittelua, tiedon kulkua ja arvon rakentumista. Yhteiskehittämisen etuna on kaikkien osapuolien vahva sitoutuminen niin kehittämiseen kuin palvelun tuottamiseenkin. Yhteiskehittämisen tavoitteena on, että kaikki palveluun liittyvät asiat ja näkökannat tulevat mahdollisimman laaja-alaisesti huomioiduksi tiedon keräämis- ja analysointivaiheessa. Tästä laaja-alaisesta näkemyksestä palvelumuotoilijat valitsevat palvelulle määriteltyihin tavoitteisiin parhaiten sopivat elementit palvelukonseptiin edelleen kehitettäväksi. (Tuulaniemi 2011, 117.) Palvelumuotoilussa asiakkaiden arjen ymmärtäminen on sekä suunnittelijalle että palveluita kehittäväälle yritykselle kriittistä (Tuulaniemi 2011, 155).

Tuulaniemen (2011) mukaan fyysiset ympäristöt sekä ohjaavat ihmisten käyttäytymistä että vaikuttavat olennaisesti asiakkaiden mielialaan esimerkiksi ravintoloissa. Palvelun tuotantoon ja kuluttamiseen liittyy yleensä myös erilaisia fyysisiä tavaroita. Tavarat mahdollistavat palvelun kuluttamisen. Palveluissa tavarat toimivat usein todisteina käyttöoikeudesta palveluun; esimerkkinä pankkikortit, matkaliput ja elektroniset avaimet. Toimivien ja oikein suunniteltujen ja tuotettujen tilojen merkitys osana palvelumuotoilua tulee kasvamaan. Oikein suunnitellut ja tuotetut tilat ovat osa palveluprosessia, jonka avulla palvelukonseptin arvo viime kädessä jalostetaan liiketoiminnaksi ja kilpailueduksi. (Tuulaniemi 2011, 82-83.)

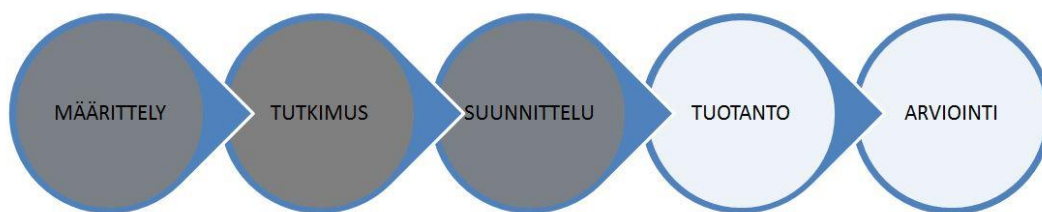
Tutkimuksellisessa kehittämistyössä tekstin ja uuden tiedon tuottaminen on keskeistä. Usein pääpaino tavoitteenasettelussa on käytännön kehittämistehtävän saavuttamisessa. Tavoitteena on hyvä olla myös uuden tiedon tuottaminen käytännöstä. Korostettaessa tehdyn työn dokumentointia ja julkisuutta, voidaan uudistaa työelämän osaamis- ja tietoperustaa. (Ojasalo ym. 2009, 20.)

Ojasalon ym. (2009) mukaan tutkimuksellisessa kehittämistyössä korostuvat suunnittelu ja suunnitelman mukaisen etenemisen hallinta. Kehittämistyöstä raportoidaan projektiraportin kaltaisella kuvauksella, jossa selostetaan kehittämisen lähtökohdat ja tavoitteet, työmuodot ja prosessin eteneminen sekä lopputulokset. Tutkimuksellinen kehittämistyö on myös prosessimaista ja ennakoimatonta. Tutkimuksellinen kehittämistyö voi alkaa ideoinnista ja päättyy monien ideoiden kehittelyvaiheiden kautta ratkaisuun, sen toteutukseen ja arviointiin. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä korostuu toiminnallisuus, parannusten hakeminen asiantiloihin ja ideoiden ja ratkaisujen toteutettavuuden varmistaminen tutkimuksen keinoin. Tutkimuksellista kehittämistyötä ohjaa käytännölliset tavoitteet, joihin haetaan tukea teoriasta. (Ojasalo ym. 2009, 20.)

Tutkimuksellisessa kehittämistyössä sekä olemassa olevan teorian että menetelmien rooli, on auttaa saavuttamaan kehittämisen tavoitteet. Keskeistä on havaita ongelmat ja kyetä ratkaisemaan niitä. Tutkimuksellinen kehittämistyö on ihmisten välistä vuorovaikutusta, kysymysten muotoilua ja tutkimista, tiedon tuottamista, uusien yhteistyösuhteiden rakentamista, muutoksen ohjaamista ja hakemista, tuntemattomalla alueella liikkumista, epävarmuuden kohtaamista ja yllättävien haasteiden käsittelyä. (Ojasalo ym. 2009, 20-21.)

3.2 Prosessin kuvaus

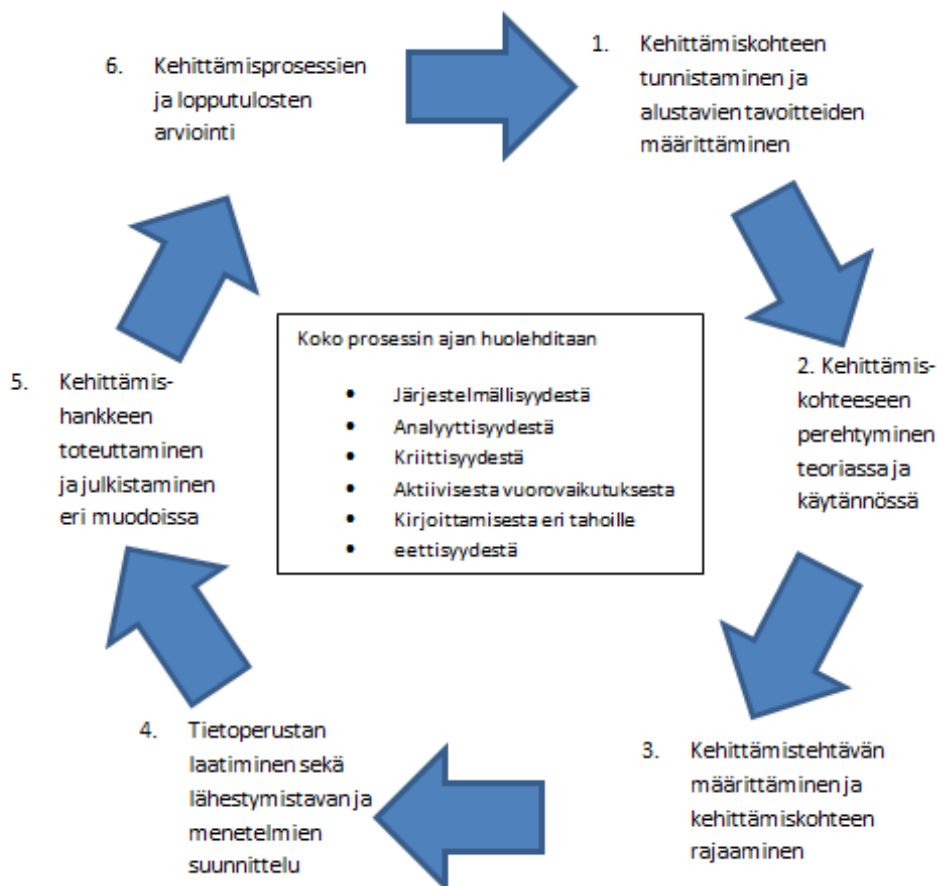
Tämän opinnäytetyön prosessi pohjautuu sekä palvelumuotoiluprosessiin että tutkimuksellisen kehittämistyön prosessiin. Palvelumuotoiluprosessi on luovan ongelmanratkaisun periaatteita noudatteleva prosessi. Palvelumuotoiluprosessi koostuu seuraavista osista: määrittely, tutkimus, suunnittelu, tuotanto, arviointi (Kuva 1). (Tuulaniemi 2011, 127.) Tässä opinnäytetyössä toteutuu osa siitä. Opinnäytetyö alkoi määrittelyvaiheesta, sitten toteutettiin tutkimus ja lopuksi suunnitelma. Tuotanto ja arviointi jätettiin tästä opinnäytetyöstä pois.

Kuva 1. Palvelumuotoiluprosessi mukailten Tuulaniemeä. (Tuulaniemi 2011, 127.)

Kuvassa 1 on esitetty tummennettuna tässä opinnäytetyössä toteutuneet palvelumuotoiluprosessin vaiheet. Tuulaniemen (2011, 127) mukaan määrittelyvaiheessa määritellään se, mitä ongelmaa ollaan ratkaisemassa. Tavoitteena on luoda ymmärrys palvelun tuottavasta organisaatiosta ja sen tavoitteista. Tutkimusvaiheessa haastatteluilla, keskusteluilla ja asiakastutkimuksilla rakennetaan yhteinen ymmärrys kehittämiskohteesta, toimintaympäristöstä, resursseista ja käyttäjätarpeista. Suunnitteluvaiheessa puolestaan ideoidaan ja konseptoidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja suunnitteluhaasteeseen ja testataan niitä nopeasti asiakkaiden kanssa. Palvelutuotantovaiheessa palvelukonsepti viedään markkinoille asiakkaiden testattavaksi ja kehitettäväksi sekä suunnitellaan palvelun tuottaminen. Viimeisessä vaiheessa, eli arviointivaiheessa kehitysprosessin onnistumista arvioidaan. Palvelun toteutumista markkinoilla mitataan ja palvelua kehitetään saatujen kokemusten mukaan. (Tuulaniemi 2011, 127-128.)

Kuvassa 2 esitetään puolestaan malli tutkimuksellisen kehittämistyön prosessista. Käytännössä prosessi ei jakaudu näin selkeästi vaiheisiin ja vaiheiden eroa voi olla vaikea nähdä. Prosessissa voidaan myös palata taaksepäin ja edetä edestakaisin eri vaiheiden välillä, ennen kuin voidaan taas edetä eteenpäin. (Ojasalo ym. 2009, 23-24.)

Kuva 2. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden mukaan. (Ojasalo ym. 2009, 24.)

Tutkimuksellisen kehittämishankkeen lähtökohta on kehittämiskohteen tunnistaminen ja sen ja siihen liittyvien tekijöiden ymmärtäminen. Kehittämishanke kohdentuu yleensä liiketoiminnan ja työelämän kehittämiseen, ja tarkoituksena on saada aikaan muutos. Kehittämiskohteen tunnistamisen jälkeen haetaan siihen liittyvää tietoa. Kehittämiskohteeseen liittyvää tietoa haetaan sekä käytännössä että perehtymällä teoreettiseen ja muuhun kirjoitettuun tietoon. Taustaa tutkittaessa keskeistä on löytää näkökulma, josta katsoen tutkimuksellisessa kehittämistyössä edetään. Tällaisen näkökulman tarjoaa käsitejärjestelmä, joka jäsentää kehittämiskohdetta. Tietoperustaksi kutsutaan olemassa olevaa kirjoitettua tietoa, johon hankkeen suunnittelu ja toteuttaminen nojautuu. Tietoperusta on käsitejärjestelmä, jossa keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet tulevat määritellyksi. (Ojasalo ym. 2009, 24-25.)

Ojasalon ym. (2009) mukaan käytännöstä, eli kohteena olevasta organisaatiosta ja toimintaympäristöstä kootun taustatiedon, sekä tutkimustiedon avulla määritellään tarkempi kehittämistehtävä ja rajataan kehittämisen kohde. Tämän jälkeen pystytään kuvaamaan kehittämistyöhön liittyvät prosessit ja suunnittelemaan oma lähestymistapa ja menetelmät. Lähes-

tymistapa tarkoittaa tässä laajempaa näkökulmaa, josta tutkittavaa ja kehitettävää ilmiötä lähestytään ja jossa voidaan käyttää erilaisia konkreettisia menetelmällisiä ratkaisuja. Kehittämistyön prosessiin tulisi sisällyttää paljon muutoksen toteuttamiseen eli implementointiin liittyvää toimintaa. Tulosten jakaminen kirjallisena ja mahdollisesti myös tulosten kaupallistaminen ovat keskeinen osa tutkimuksellista kehittämistyötä. Kehittämistyön arviointi on prosessin viimeinen vaihe, jota toki tehdään koko prosessin ajan. Arviointi kohdistuu sekä kehittämisprosessiin että sen tuotoksiin. (Ojasalo ym. 2009, 25-26.)

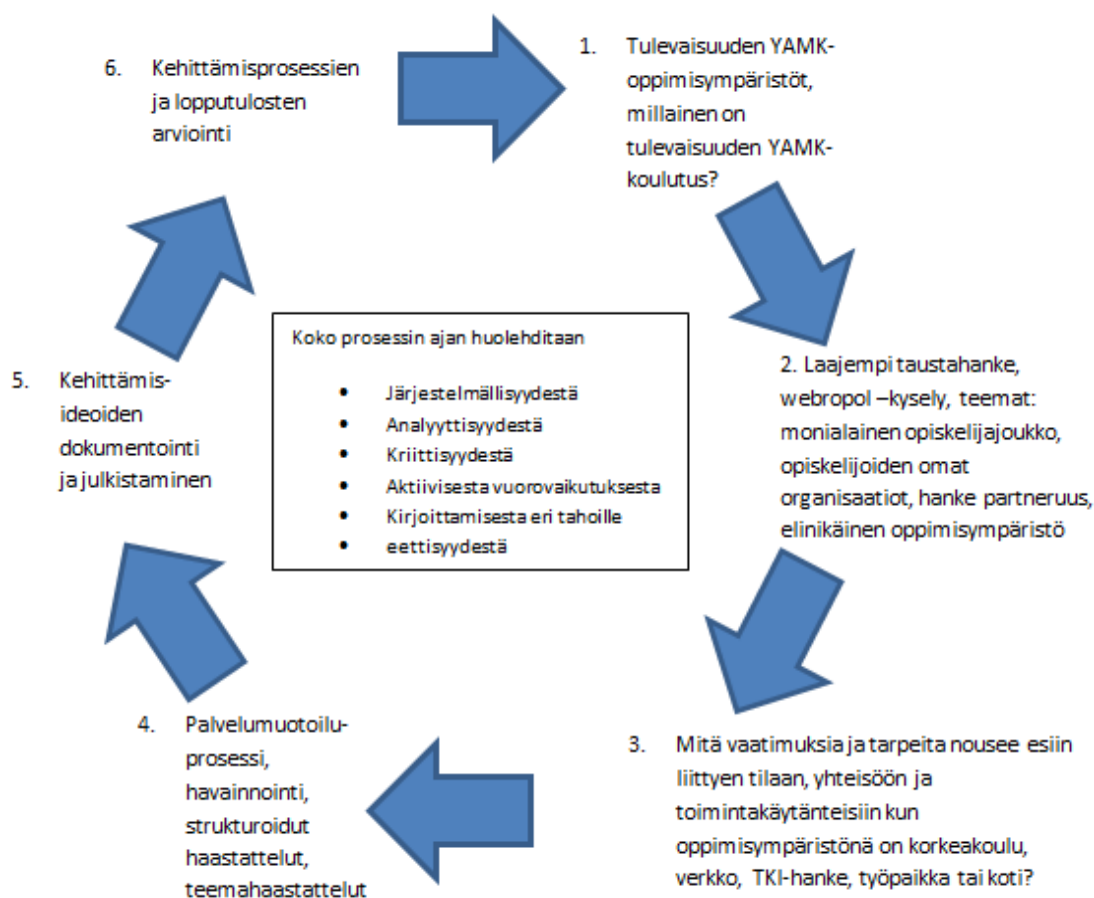
Tämä opinnäytetyö prosessi voidaan kuvata käyttäen palvelumuotoilun prosessia tai tutkimuksellisen kehittämishankkeen prosessia. Prosessi alkoi määrittelyvaiheesta, jolloin haettiin tietoa kirjallisuudesta ja teoriasta sekä tutustuttiin taustalla olevaan hankkeeseen.

Opinnäytetyön aihe varmistui toukokuussa 2014. Tämän jälkeen määriteltiin tarkemmin tutkimuskohde, joka rajautui Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijoihin. Tutkimus toteutetaan laadullisena tutkimuksena, jonka tarkoitus on tuoda esiin opiskelijoiden ideoita ja ajatuksia. Tiedonkeruu kirjallisuudesta aloitettiin kesän aikana ja elokuussa varsinainen kehittäminen lähti myös liikkeelle. Määrittelyvaiheessa esiyymmärrystä aiheesta haettiin myös tutustumalla syksyllä aloittaneille opiskelijoille toteutettuun webropol-kyselyyn, jossa kartoitettiin YAMK-tutkinnon opiskelijoiden mielipiteitä opiskeluun liittyvistä asioista.

Tutkimusvaihe kesti aktiivisena elokuusta marraskuuhun. Havainnointi opiskelijoiden innovaatiotyöpajassa tehtiin 12.-13.9.2014 Laurea Leppävaaran tiloissa. Strukturoidut haastattelut aloittaneille opiskelijoille toteutettiin 4.10.2014 ja teemahaastatteluita jo valmistuneille tai valmistumassa oleville opiskelijoille tehtiin 17.10.-7.11.2014 välisenä aikana. Aineiston keräämisen jälkeen aloitettiin aineiston analyysi.

Kuvassa 3 kuvataan tämä opinnäytetyöprosessi käyttäen tutkimuksellisen kehittämistyön prosessin kuvausta. Prosessin vaiheisiin on kirjattu tärkeimmät vaiheet. Prosessin aikana on palattu tarkentamaan esimerkiksi kehittämistehtävän määrittämistä ja kehittämiskohteen rajaamista. Koko prosessia ohjaa tutkimuskysymys, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti.

Kuva 3. Opinnäytetyöprosessi tutkimuksellisenä kehittämistyönä.

Tämän opinnäytetyön kehittämiskohteena ja alustavana tavoitteena oli tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöt ja millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-koulutus. Vaiheessa kaksi perehdyttiin kehittämiskohteeseen teoriassa ja käytännössä. Tähän liittyy laajempi taustahanke, webropol-kysely sekä tarkentuneet neljä teemaa: monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen oppimisympäristö. Kehittämistehävän määrittelyvaiheessa tutkimuskysymys tarkentui seuraavaksi: mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti. Lähestymistapana opinnäytetyössä on osa palvelumuotoilun prosessia. Menetelminä on käytetty havainnointia, strukturoituja haastatteluja ja teemahaastatteluja. Prosessin viidennessä vaiheessa kehittämishankkeen tulokset julkaistaan ja tuloksia arvioidaan.

Seuraavissa luvuissa paneudutaan tarkemmin opinnäytetyössä käytettyihin tiedonkeruumenetelmiin. Lisäksi kerrotaan, kuinka aineistoa on analysoitu.

3.3 Tiedonkeruumenetelmät

Tässä luvussa kerrotaan, mitä tiedonkeruumenetelmiä tässä opinnäytetyössä on käytetty ja miten. Tietoa lähdettiin keräämään opiskelijoilta käyttäen menetelmänä ensin havainnointia innovointityöpajassa ja sen jälkeen tekemällä kahdenlaisia haastatteluita Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijoille. Juuri aloittaneille opiskelijoille toteutettiin strukturoidut haastattelut lauantaina 4.10.2014. Teemahaastattelut puolestaan tehtiin jo pidemmällä oleville opiskelijoille tai juuri valmistuneille opiskelijoille 17.10.2014-7.11.2014 välisenä aikana.

Perustiedonkeruumenetelminä luetellaan usein haastattelu, havainnointi, kysely ja kirjalliseen materiaaliin tutustuminen. Haastattelussa voidaan vielä erottaa syvähaastattelu ja survey-haastattelu, havainnoinnissa ulkopuolisena tapahtuva havainnointi ja osallistuva havainnointi, kyselyssä suljetut ja avoimet kysymykset sekä kirjallisessa materiaalissa päätökset ja kuvaukset. (Järvinen & Järvinen 2004, 145.)

Kanasen (2014) mukaan tutkimuksen kohteena olevan ilmiön ymmärryksen avartamiseksi ja tulosten varmistamiseksi voidaan käyttää monia menetelmiä; puhutaan triangulaatiosta. Denzin erottaa neljä triangulaation muotoa: menetelmätriangulaatio, teoriatriangulaatio, tutkijatriangulaatio ja aineistotriangulaatio. Triangulaatio on monimenetelmäinen strategia, jolla ilmiötä tarkastellaan monesta näkökulmasta ymmärryksen saamiseksi. Voidaan käyttää monia menetelmiä kuten havainnointia, haastatteluja ja dokumentteja, ratkaisun löytämiseksi. Monimenetelmäistä strategiaa voidaan käyttää myös tulosten luotettavuuden varmistamisessa, eli jos eri lähteistä saadaan samanlaisia tuloksia tai tukea ratkaisulle, voidaan ratkaisua pitää luotettavana. (Kananen 2014, 120-121.)

Aineistoriangulaatiolla viitataan erilaisten aineistojen käyttöön tutkimuksen ratkaisua etsittäessä. Aineisto- ja menetelmätriangulaatio ovat lähellä toisiaan, sillä tiedonkeruussa käytetään menetelmiä, joita sanotaan tiedonkeruumenetelmiksi ja joiden tuloksena saadaan erilaisia aineistoja, kuten havainnointi- ja teemahaastatteluaineistoja. Esimerkiksi havainnoinnin tuloksena saaduille tiedoille ja tulkinnalle voidaan hakea vahvistusta haastattelujen avulla. (Kananen 2014, 121.) Tässä opinnäytetyössä nimenomaan aloitettiin havainnoimalla ja keräämällä aineistoa tutkittavasta tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta. Tämän jälkeen haastatteluiden avulla lähdettiin keräämään lisää tietoa, minkälainen tulevaisuuden YAMK-tutkinto voisi olla.

Havainnointi on tutkijan suorittamaa tietojenkeruuta niin, että tutkija merkitsee havaintonsa muistiin. Havaintojen kohteena on tietysti tutkittava toiminta tai tutkittavat henkilöt, laitteet, järjestelyt ja niin edelleen. On huomattava, että havainnoidessaan tutkija käyttää omaa persoonaansa tutkimusvälineenä, tietojen keruun instrumenttina. Tutkijan tulee pyrkiä saa-

vuttamaan tutkittavien luottamus ja pysymään ehdottoman puolueettomana suhteessa tutkimuskohteen kaikkiin valtaryhmiin. (Järvinen & Järvinen 2004, 154.)

Haastattelut voidaan jakaa avoimiin, puolistrukturoituihin ja strukturoituihin sen mukaan, miten tiukasti kysymykset on ennalta suunniteltu. Strukturoitu haastattelu tarkoittaa hypoteeseista johdettuja kysymyksiä, joissa on vastausvaihtoehdot valmiina ja jotka käydään otokseen valittujen henkilöiden kanssa läpi samalla tavalla. Avoin haastattelu tarkoittaa tutkimusteemojen ohjaamaa haastattelua. Haastateltavaksi saatetaan valita aiheesta parhaiten tietävät henkilöt. Haastateltavalta voidaan sisältökysymysten lisäksi kysyä, ketä muuta tulisi haastatella. Tällöin pyritään ilmiöalueen laajaan kattavuuteen. Strukturoitu haastattelu palvelee tilastollista yleistämistä ja avoin haastattelu analyttistä tai teoreettista yleistämistä. Puolistrukturoitu haastattelu sisältää sekä strukturoituja kysymyksiä että avoimia keskusteluteemoja. (Järvinen & Järvinen 2004, 145.) Seuraavissa alaluvuissa esitetään tarkemmin, kuinka haastattelut tässä opinnäytetyössä toteutettiin. Koska tavoitteena oli saada mahdollisimman paljon ideoita ja ajatuksia laajoista teemoista, otettiin tämä huomioon haastatteluiden suunnittelussa ja kysymyksiä tehtäessä. Laajempaa tilastollista yleistämistä ei tässä tavoiteltu.

Haastattelu on puutteistaan huolimatta monessa mielessä tehokas ja tärkeä tiedonhankinta menetelmä. Tutkija voi välittömästi pyrkiä tarkentamaan vastaanottamaansa uutta tietoa. Haastattelu voi usein paremmin kuin muut menetelmät tuoda esiin uusia näkökohtia aivan kuin sivutuotteena. (Järvinen & Järvinen 2004, 146.) Nimenomaan uusien näkökohtien esiin tulemisen takia tehtiin teemahaastattelut jo pidemmällä oleville opiskelijoille.

Teemahaastattelu on Suomessa suosituin tapa kerätä laadullista aineistoa (Eskola & Vastamäki 2001, 24). Teemahaastattelua käytetään paljon kasvatusta ja yhteiskuntatieteellisessä tutkimuksessa, koska se vastaa hyvin monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 197). Teemahaastattelun teemat voivat tulla intuition perusteella, kirjallisuudesta tai teoriasta (Eskola & Vastamäki 2001, 33). Tässä opinnäytetyössä teemahaastattelun teemat nousevat pääosin kirjallisuudesta. Lisäksi teemoja ohjaa tutkimuskysymykset.

Kun tutkimukseen osallistuvilta henkilöiltä tiedustellaan heidän suostumustaan haastattelulle, tulee heidän tietää tutkimuksen luonne ja tarkoitus. Heille tulee siis tarjota mahdollisuus joko hyväksyä tutkimus tai kieltäytyä osallistumasta siihen asianmukaisen tiedon varassa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 20.) Tähän opinnäytetyöhön osallistuneet haastateltavat valikoituivat nimenomaan vapaaehtoisuuteen perustuen. Havainnoinnin yhteydessä kysyttiin aloittaneilta opiskelijoilta kiinnostusta käytäväkeskusteluun ja strukturoituun haastatteluun. Pidemmällä olevat opiskelijat teemahaastatteluihin poimittiin 2013 aloittaneesta Restonomi (YAMK)-ryhmästä kysymällä halukkuudesta osallistua haastatteluun aiheesta tulevaisuuden YAMK-

koulutus. Tutkijan velvollisuuksiin kuuluu myös huolehtia tutkittavan suojasta eli tutkimustietojen luottamuksellisuudesta ja anonymiteetistä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131). Tästä syystä haastateltavien nimiä ei tässä opinnäytetyössä tuoda esiin. Analyysissa ja tuloksissa haastateltavista käytetään seuraavia lyhenteitä: strukturoidut haastattelut, SH1, SH2, SH3, SH4, SH5, SH6, SH7 ja SH8 sekä teemahaastateltavista TH1, TH2, TH3 ja TH4.

3.3.1 Havainnointi innovointityöpajassa

Tässä luvussa kerrotaan tarkemmin, kuinka havainnointi tässä opinnäytetyössä toteutettiin. Lisäksi paneudutaan hiukan syvemmälle havainnoinnin teoriaan sekä siihen, miksi se on hyvä tapa kerätä aineistoa tämänkaltaisessa kehitysideoita tuottavassa opinnäytetyössä.

Havainnointi on Ojasalon ym. (2009, 42) mukaan suositeltava menetelmä kaikkeen kehittämistyöhön. Hyödyllistä tietoa saa menemällä itse paikalle tarkkailemaan todellisia tapahtumia. Havainnoitsija voi seurata valitsemiaan tilanteita ulkopuolisena tai osallistua itse toimintaan ja tehdä samalla havaintoja. (Ojasalo ym. 2009, 42.)

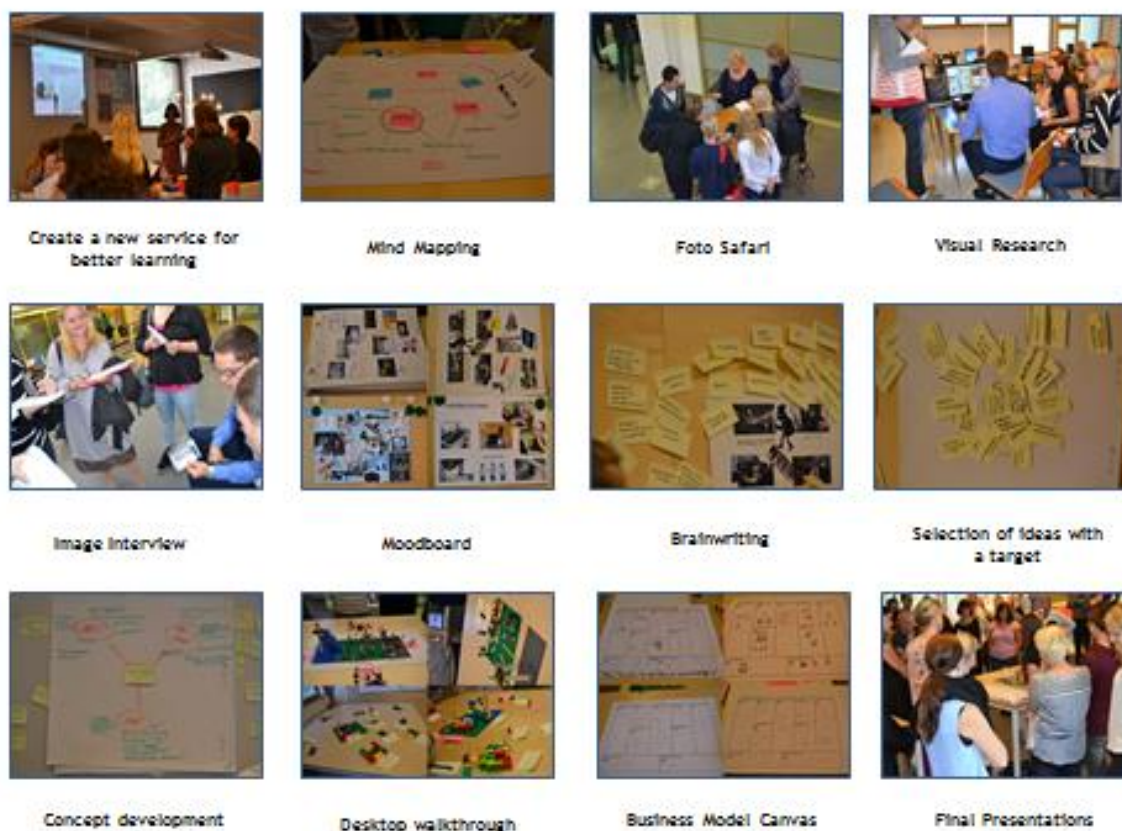
Innovointityöpaja järjestettiin Laurea Leppävaarassa perjantaina 12.9.2014 ja lauantaina 13.9.2014. Työpajan tarkoituksena oli perehdyttää juuri opintonsa aloittaneet Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijat ideoinnin menetelmiin. Työpaja kuuluu opiskelijoiden opintoihin ja ideointi tehtiin harjoitusmielessä. Aihe on tässä tapauksessa todellinen; opiskelijoiden tuli suunnitella lopputuotteeksi uusi palvelukonsepti YAMK-tutkinnolle.

Seurasin havainnoimalla opiskelijoiden työskentelyä ja dokumentoin kaikki prosessin vaiheet valokuvaamalla sekä tekemällä muistiinpanoja koko kahden päivän ajan. Työpajan varsinaisina fasilitaattoreina toimivat professori Katja Tschimmel ja innovaatiokonsultti ja kirjailija Gijss van Wulfen. He ohjasivat jokaisen prosessin vaiheen. Sama työpaja toteutettiin yhtä aikaa sekä suomenkielisen YAMK-tutkinnon opiskelijoille että englanninkielisen Master- koulutusohjelman opiskelijoille. Ohjeet annettiin yhdessä englanniksi, jonka jälkeen jakaannuttiin oman koulutusohjelman ryhmän kanssa käytännön työhön.

Tutkimustehtävä ohjaa havainnointia. Tutkija näkee tai tarkastelee tutkimuskohdettaan tutkimusasetelmansa läpi. Myös tutkijan kokemus ja koulutus, hänen tietämyksensä, käsiterakenteensa ja hahmottamisyksikkönsä, vaikuttavat siihen, mitä havainnoidaan. (Järvinen & Järvinen 2004, 155.) Havainnoinnin tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava kuva sekä koko toteutuneesta prosessista että valmiista ideoista. Erityisen tarkasti dokumentoitiin kaikki fyysiset tuotokset.

Havainnoija voi pysyä ulkopuolisena tai sitten hän voi osallistua havainnoitavaan toimintaan suorittamalla sitä tai jotakin sen osatehtävää. Tutkittavat voivat kokea ulkopuolisen havainnoijan epämiellyttävänä, jos havainnoinnin kohteena oleville ei ole etukäteen ilmoitettu havainnoinnin ja tutkimuksen tarkoituksesta. (Järvinen & Järvinen 2004, 155.) Opiskelijoiden aloittaessa kahden päivän työpajaa, heille kerrottiin, että prosessia ollaan havainnoimassa. Prosessin aikana havainnoija pysyi ulkopuolisena tarkkailijana, eikä ottanut osaa keskusteluun tai tehtävien suorittamiseen.

Opiskelijat oli jaettu neljään pienempään ryhmään, joista jokainen loi yhden uuden palvelukonseptin YAMK -koulutukselle.

Kuva 4. Työpajan kulku

Kuvassa 4 on visuaalisesti kuvattu prosessin tärkeimmät vaiheet. Koko työpaja rakentui innovaatiokartan ympärille (Kuva 5), joka puolestaan piti sisällään neljä vaihetta, joissa innovoitiin eri menetelmien avulla. Nämä vaiheet olivat : ”Full steam ahead”, ”Observe & Learn”, ”Raise Ideas”, ”Test Ideas” ja ”Home Coming” (van Wulfen 2013, 70-73). Prosessi alkoi innovaatiotehtävästä, joka oli kaikille yhteinen: ”Create a new service for better learning”. Opiskelijoille asetettiin tiettyjä ehtoja, jotka piti tehtävässä ottaa huomioon. Heidän tuli huomi-

oida opiskelijat, henkilökunta, opiskelijoiden organisaatiot sekä Laurean projektit ja yhteistyökumppanit. Tehtävänä oli luoda mahdollinen palvelumalli, joka voitiin toteuttaa 2016. Budjetiksi opiskelijoille annettiin 50 000€ ja sijoituksen tuli maksaa itsensä takaisin kolmessa vuodessa.

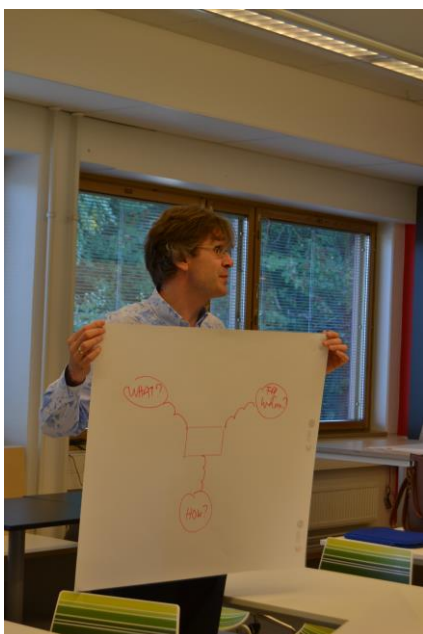
Kuva 5. The FORTH Innovation Map (vanWulfen, 2013, 68.)

”Full Steam Ahead” -vaiheessa opiskelijat tekivät mind mapit. Ohjeina ja neuvoina opiskelijoita pyydettiin käyttämään paperia poikittain ja keskittymään visuaalisen hierarkian rakentamiseen. Heidän tuli löytää yksi idea jokaisesta haarasta. Mind mapissa tuli käyttää isoja kirjaimia, käyttää eri värejä ja erilaisia viivoja sekä löytää tasapaino kuvien ja tekstin välille. Lisäksi tuli löytää yhteyksiä eri haarojen välillä.

”Observe & Learn” -vaiheessa opiskelijat tekivät valokuvasafarin, jonka tarkoituksena oli havainnoida ja dokumentoida ympäristöä. Lisäksi tuli etsiä mahdollisuuksia innovaatiotehtävään. Visuaalinen tutkiminen kuului myös tähän vaiheeseen. Siinä opiskelijat etsivät internetistä, lehdistä ja muista julkaisuista inspiraatiota ja informaatiota trendeistä. Tässä vaiheessa opiskelijat myös tekivät haastatteluita korkeakoulun käytävillä, jossa he käyttivät ottamiaan tai etsimiään kuvia tukena. Kuvien avulla opiskelijat keräsivät mielikuvia, joita sitten käytettiin ”Observe & Learn” vaiheen viimeisessä osassa: moodboardin tekemisessä. Fasilitaattorit kuvasivat moodboardin olevan tuntemusten visualisointia, missä näkyvät arvot, käyttäytyminen,

tavat, eleet ja tunnelma. Se on integraatio valokuvafarin kuvista sekä visuaalisesta tutkimuksesta. Samalla moodboard on myös ideoinnin aloituspiste.

”Raise ideas” -vaihe aloitettiin ”brainwriting” -menetelmällä. Tässä aivoriihessä tarkoitus oli kirjoittaa yksi idea yhdelle post it -lapulle. Sääntöinä tässä ideoinnissa oli, että arvostella ei saanut, määrä oli tärkeämpää kuin laatu, tuli etsiä epätavallisia ideoita sekä yhdistellä ja parannella ideoita. Kun ideoita oli kerätty post it lapuille ja vielä paranneltu ja yhdistelty ja luotu sitä kautta uusia ideoita alkoi ideoiden kohdentaminen. Tämä toteutettiin siten, että oppilailla ei ollut lupa keskustella keskenään kohdentamisen aikana. Jokainen sai äänettömästi käydä siirtämässä ideoita siten, että paras idea aiheeseen tuli keskelle. Näin tarkentui se idea, josta jokainen ryhmä lähti etenemään seuraavaan työpajan vaiheeseen. Konseptin kehittämistä valitusta ideasta tarkennettiin vielä kysymyksiä kenelle, mitä ja miksi (Kuva 6).

Kuva 6. Konseptin kehittäminen ”Raise Ideas” -vaiheessa

Tämän jälkeen siirryttiin vaiheeseen ”Test Ideas”. Tässä vaiheessa opiskelijat käyttivät menetelmää ”Desktop Walkthrough”, jossa yhdistyivät nopea prototyypin tekeminen ja tarinan kerrota. Opiskelijoiden tuli rakentaa erilaisia välineitä ja tarvikkeita apuna käyttäen prototyyppi kuvaamaan palveluaan. Käytössä oli legoja, posti it -lappuja, kyniä ja erilaisia toimistotarvikkeita. Opiskelijoiden tuli myös luoda tarina kuvaamaan, mitä mallissa tapahtuu.

”Home Coming” - vaiheessa opiskelijat koostivat omat konseptinsa business model canvas - pohjiin käyttämällä kuvia ja piirustuksia. Loppuesityksissä esiteltiin prototyypit sekä kerrottiin niiden takana olevat tarinat. Lisäksi esiteltiin business model canvasit. Molemmat ryhmät,

sekä suomenkielinen Restonomi (ylempi AMK)- tutkinnon opiskelijoiden että englanninkielisen Master - koulutusohjelman opiskelijoiden, katsoivat toistensa esitykset.

Koko havainnoinnin ajan havainnoija seurasi opiskelijaryhmää. Prosessin eri vaiheista otettiin valokuvia ja kirjattiin muistiin prosessin eri vaiheet. Tavoitteena oli saada aineistoa, josta voi löytyä vastauksia opinnäytetyön aiheeseen tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöistä. Työpa-
jan fasilitaattorit käyttivät myös kerättyä aineistoa omassa visuaalisessa raportissaan työpa-
jasta. Havainnoinnin yhteydessä aloittaneet Restonomi (ylempi AMK) opiskelijat tulivat kas-
voiltaan tutuiksi ja heidän seuraavina opiskelupäivinä lokakuun alussa heistä vapaaehtoisia
haastateltiin strukturoitu haastattelu menetelmänä. Seuraavassa luvussa kerrotaan kuinka
aloittaneille opiskelijoille toteutettua webropol -kyselyä hyödynnettiin tässä opinnäytetyössä.

3.3.2 Webropol -kysely

Tässä opinnäytetyössä osa määrittelyvaihetta ja toisaalta tutkimuksellisen kehittämistyön prosessissa kehittämiskohteeseen perehtymistä oli tutustua aloittaneille opiskelijoille toteu-
tettuun webropol -kyselyyn. Kyselystä saatiin pohjatietoa sekä opiskelijoiden ajatuksista että
tämän opinnäytetyön kannalta olennaisista kysyttävistä asioista strukturoiduissa haastatteluis-
sa sekä mahdollisista teemahaastatteluiden teemoista.

Webropol -kysely toteutettiin syyskuussa 2014 aloittaneille YAMK-opiskelijoille. Taustatietoina
opiskelijoilta kysyttiin sukupuolta, ikää, asuinmaakuntaa, ammattikorkeakoulua, koulutusta
jossa aloittaa, pohjakoulutusta, työvuosia edellisestä tutkinnosta sekä työmarkkinatilannetta.
Kyselyyn saatiin 52 vastausta. Naisia vastaajista oli 38 ja miehiä 14. Kyselyyn osallistuneista
aloittaneista opiskelijoista kuusi oli iältään 25-29-vuotiaita, 35 oli 30-39-vuotiaita, kymmenen
40-49-vuotiaita ja yksi 50vuotias tai vanhempi. Kaikki vastanneet olivat Laurea-
ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Vastaajat ilmoittivat aloittavansa kymmenessä eri YAMK-
koulutusohjelmassa. Vastaajista yhdeksän aloitti palvelujen asiakaskeskeisen kehittämisen
koulutuksessa (Restonomi ylempi AMK). Pohjakoulutukseltaan vastaajista 50 oli suorittanut
ammattikorkeakoulututkinnon. Työvuosia edellisestä tutkinnosta vastaajista neljällä oli alle 4
vuotta. 15 vastaajaa ilmoitti työvuosia olevan 3-5 vuotta ja 22 vastaajaa yli viisi vuotta mutta
alle 10 vuotta. 11 vastaajalla työvuosia oli 10 tai enemmän. Vastaajista 46 oli vastaushetkellä
työssä ja loput ilmoittivat olevansa perhe-, vuorottelu- tai opintovapaalla.

Taustatietojen lisäksi webropol -kyselyssä opiskelijoilta kysyttiin ajatuksia liittyen substans-
siosaamiseen, työyhteisöosaamiseen, kehittämisosaamiseen sekä kehittymisosaamiseen. Vas-
taajia pyydettiin myös kuvailemaan kokemuksiaan tutkimustehtävistä, kehitystoiminnasta se-
kä innovointitoiminnasta työelämässä tähän mennessä. Vastaajia pyydettiin arvioimaan as-

teikolla 1-5 odotuksiaan opinnoista erilaisista näkökulmista (kuten muutoksen hallinta, verkosto-osaaminen, neuvottelutaidot, oppimiskyky, esimiestaidot). Aloittaneita opiskelijoita pyydettiin arvioimaan YAMK-koulutuksen ammatillista hyötyä (asteikolla 1-5) seuraavista näkökulmista: oman alan asiantuntijuuden lisääntyminen, asiantuntijuuden kehittyminen muulla kuin omalla alalla, nykyisissä työtehtävissä kehittyminen, työn vaatimien taitojen kehittyminen, vaativampien työtehtävien saaminen, uralla eteneminen, työnhakumahdollisuuksien parantuminen sekä kansainvälisiin tehtäviin hakeutuminen. Asteikossa 1 tarkoitti, ei ollenkaan hyötyä ja 5 erittäin paljon hyötyä. Vastauksien keskiarvojen perusteella korostuivat oman alan asiantuntijuuden lisääntyminen, vaativampien työtehtävien saaminen, uralla eteneminen sekä työnhakumahdollisuuksien parantuminen (keskiarvot 4.19-4.46).

Opiskelijoilta kysyttiin avoimia kommentteja kysymyksiin: millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana ja miten verkostosi kehittyvät YAMK-opintojesi aikana. Lisäksi opiskelijoita pyydettiin kuvailemaan omaa elämäntilannetta viiden vuoden kuluttua (elämä, työ, muuta mitä). Oppimisympäristöinä esiin tulivat lähiopetus, verkko-opinnot, ryhmätyöt, työpaikka ja oppilaitos. Verkostojen kehittymisestä YAMK-opintojen aikana opiskelijoilla oli ajatuksia liittyen oman alan kollegoihin, muiden alojen asiantuntijoihin, verkostojen laajenemiseen ja monipuolistumiseen, osaamisen hyödyntämiseen ja urakehitykseen. Verkostoina mainittiin omat opiskelijakollegat, opettajat, asiantuntijat ja työelämän edustajat. Omaan elämäntilanteeseen liittyvät muutokset viiden vuoden päästä liittyivät opiskelijoilla uraan, tulotasoon ja vapaa-aikaan. Monet toivoivat olevansa uudessa työtehtävässä. Tuotiin esiin myös elämäntilanteiden muutoksia perhe-elämässä (lasten kasvaminen, lapsien saaminen) sekä tulevaisuuden kuvia arjesta viiden vuoden päästä. Mielekäs ja motivoiva työpaikka, riittävän haasteelliset työtehtävät sekä itsensä kehittäminen näkyi myös vastauksissa.

Webropol -kyselystä saatiin tähän opinnäytetyöhön taustatietoa opiskelijoiden ajatuksista. Kyselyn ja teorian pohjalta lähdettiin pohtimaan kysymyksiä tämän opinnäytetyön haastatteluihin. Lisäksi kyselyn vastaukset antavat viitteitä siitä, minkälaiset asiat ohjaavat opiskelijaa. Kysely myös auttoi tarkentamaan tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksen alueita liittyen oppimisympäristöön.

3.3.3 Strukturoidut haastattelut

Tässä luvussa kerron strukturoitujen haastatteluiden toteuttamisesta. Niiden avulla haettiin aineistoa tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöihin.

Järvisen & Järvisen (2004, 146) mukaan haastattelu tarkoittaa tietojen hankintaa siten, että tutkija keskustelee tutkittavan kanssa. Tutkittava on tällöin tietolähteen asemassa. Haastat-

telu on kahden henkilön välinen vuorovaikutustilanne, jossa tutkijan tehtävänä on omalla toiminnallaan edistää keskustelua. Tutkimuksen tavoitteena on aina saada oikeaa tietoa. Haastattelu on kahdessa mielessä herkkä menetelmä. Haastateltava voi kokea haastattelun urkkimiseksi tai esimerkiksi uudeksi johdon järjestämäksi valvontamenettelyksi. Haastateltava voi myös puhua muunnettua totuutta. Myös tutkija voi haastattelussa menetellä niin, että hän kuulee vain ne asiat, jotka hän haluaa kuulla. Toisin sanoen ne asiat, jotka sopivat hänen tutkimusasetelmaansa. (Järvinen & Järvinen 2004, 146.)

Strukturoitu haastattelu on toteutukseltaan ja tarkoitukseltaan lähellä kyselyä. Siinä haastattelijalla on etukäteen suunniteltu haastattelurunko, jota käytetään kaikissa haastatteluissa. (Ojasalo ym. 2009, 41.) Restonomi (ylempi AMK)-tutkinnon opiskelijoita haastattelin kahdella eri tavalla. Uusille tänä vuonna aloittaneille opiskelijoille tein strukturoidut haastattelut, joissa kartoitin opiskelijoiden motiiveja osallistua koulutukseen sekä nopeasti mieleen tulevia ideoita ja ajatuksia uudenlaisesta YAMK-tutkinnosta. Haastattelun runko (Liite 1) oli kaikille sama. Taustatietoina kysyttiin opiskelijan sukupuolta, ikää, pohjakoulutusta, työvuosia edellisestä tutkinnosta sekä työmarkkinatilannetta. Kysymyksiä keskustelun pohjalla oli: miksi hait koulutukseen, mistä sait tiedon koulutuksesta, millainen on YAMK-koulutuksen ammatillinen hyöty, millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana, entä tulevaisuudessa, miten verkostosi kehittyvät YAMK-tutkinnon aikana, mikä tulee olemaan sinulle suurin hyöty tästä koulutuksesta, mikä motivoi sinua, miten organisaatiosi hyötyy koulutuksestasi nyt ja tulevaisuudessa, millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-tutkinto ja millaiset opiskelijat hakisivat siihen ja miksi. Lopuksi pyydettiin haastateltavia pohtimaan, mikä on ”sinä Ylempi Restonomi viiden vuoden päästä”.

Strukturoitujen haastatteluiden taustakysymykset muotoutuivat webropol -kyselyn pohjalta. Lisäksi kysyttiin joitakin samoja asioita, joita opiskelijoille oli esitetty webropol -kyselyssä. Koska haastattelutilanne oli erilainen, eikä varsinaista arviointiasteikkoa asioille ollut, tavoitteena oli saada laajempia ja monipuolisempia vastauksia kysymyksiin.

Haastattelut toteutettiin lauantaina 4.10.2014 Laurea Leppävaaran tiloissa. Opiskelijoilla oli tuolloin opintoihin liittyvä lähipäivä menossa. Haastattelut suoritettiin aamulla, ennen opetuksen alkua sekä tauolla ja ruokatauolla. Haastatteluun valikoitui opiskelijat vapaaehtoisesti ja ne suoritettiin ikään kuin käytäväkeskusteluina. Haastattelupaikka on olennainen tekijä haastattelun onnistumisen kannalta; haastattelutilanteen on hyvä olla mahdollisimman rauhallinen ja muita virikkeitä ei kannata olla tarjolla kovin paljoa (Eskola & Vastamäki 2001, 27). Näissä strukturoiduissa haastatteluissa haastattelutilanne oli keskustelunomainen, vaikka pohjalla oli kaikille samat kysymykset. Haastattelupaikka oli Laurea Leppävaaran kampuksen kahvilan edessä oleva aula. Haastattelussa läsnä saman pöydän ääressä olivat vain haastatteli-

ja haastateltava. Käytävillä oli muita ihmisiä, mutta he eivät juurikaan häirinneet itse haastattelutilannetta.

Kahdeksan tehtyä haastattelua olivat kestoltaan noin kolmesta minuutista viiteen minuuttiin. Haastateltavat saivat nähdä haastattelurungon haastattelutilanteessa. Kaikkien haastateltavien kanssa käytiin läpi kaikki rungon kysymykset. Haastattelut nauhoitettiin. Haastatteluita tehtiin kaikki samana päivänä.

Toinen haastateltava opiskelijoiden ryhmä on valmistumassa olevat tai hiljattain valmistuneet Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijat. Heidän haastattelut toteutin teemahaastatteluiluina. Seuraavassa luvussa kerrotaan tarkemmin teemahaastatteluista yleensä sekä tässä opinnäytetyössä tehdyistä haastatteluista.

3.3.4 Teemahaastattelut

Tässä luvussa käydään läpi teemahaastatteluita sekä niiden toteuttamista tässä opinnäytetyössä. Haastattelu menetelmänä on ainutlaatuinen; siinä ollaan suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 193). Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, jolle on tyypillistä, että haastattelun aihepiirit eli teemat ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys puuttuvat (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 197).

Teemahaastattelu sopii tilanteeseen, jossa ei täysin tunneta tutkimuksen kohdetta etukäteen eikä haluta liikaa ohjata vastaajia. Teemahaastattelussa haastatteluteemat on huolellisesti suunniteltu etukäteen mutta sanamuodot sekä kysymysten järjestys ja painotukset voivat vaihdella haastattelusta toiseen. (Ojasalo 2009, 41.)

Teemahaastattelut toteutettiin neljälle jo pidemmällä opinnoissaan olevalle ylemmän restonomi tutkinnon opiskelijalle. Haastattelut tehtiin 17.10.-7.11.2014 välisenä aikana. Haastattelupaikat sovittiin jokaisen haastateltavan kanssa erikseen. Kaksi haastattelua tehtiin haastateltavan työpaikalla, yksi haastattelijan kotona ja yksi ammattikorkeakoulun tiloissa. Haastattelut olivat kestoltaan noin tunnin mittaisia. Jokainen haastateltava tiesi haastattelun koskevan tulevaisuuden YAMK-koulutusta, mutta haastatteluun ei pyydetty erillistä valmistautumista. Haastattelut nauhoitettiin.

Kaikkien haastatteluiden pohjalla oli sama haastattelurunko (Liite 2). Taustatietoina kysyttiin haastateltavan sukupuolta, ikää, pohjakoulutusta, työvuosia edellisestä tutkinnosta sekä työmarkkinatilannetta. Keskustelun pohjaksi kysyttiin samoja kysymyksiä kuin strukturoiduissa

haastatteluissa: miksi hait koulutukseen, mistä sait tiedon koulutuksesta, millainen on YAMK-koulutuksen ammatillinen hyöty, millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana, entä tulevaisuudessa, miten verkostosi kehittyvät YAMK-tutkinnon aikana, mikä tulee olemaan sinulle suurin hyöty tästä koulutuksesta, mikä motivoi sinua sekä miten organisaatiosi hyötyy koulutuksestasi nyt ja tulevaisuudessa. Näiden orientaatiokysymysten lopuksi pyysin haastateltavaa pohtimaan itseään ylempänä restonomina viiden vuoden päästä.

Kun haastateltavien ajatukset oli saatu nykyiseen ja tulevaan YAMK-koulutukseen jatkoimme avointa keskustelua muun muassa seuraavien kysymysten avulla: millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-tutkinto ja millaiset opiskelijat hakisivat siihen ja miksi. Lisäksi kysymyksiä keskustelun pohjalla oli miten opetusta toteutetaan, miten se on mielekästä opiskelijoille sekä mikä on arvolupaus eri kohderyhmille kuten yksilölle, organisaatiolle ja oppilaitokselle.

Haastatteluiden loppupuoliskolla pyysin haastateltavia pohtimaan ikään kuin sanapareja ja luoda tätä kautta uusia ideoita ja ajatuksia YAMK-koulutuksesta teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen oppimisympäristö. Päästäkseni syvemmälle opiskelijoiden ajatuksiin ja ideoihin tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta käytin vielä ajatusten herättäjänä havainnoimaani materiaalia innovointityöpajasta 12.-13.9.2014.

Kuva 7. Teemahaastattelussa käytetyt kuvat: neljä moodboardia, neljä palvelukonseptia lego mallinnuksina, neljä business model canvasia.

Haastateltavalle näytettiin ensin ryhmien luomat Moodboardit ja pyydettiin kertomaan ajatuksia, minkälainen tulevaisuuden YAMK-tutkinto voisi olla. Tämän jälkeen näytettiin ryhmien luomat legomallinnoskuvat ja jälleen pyydettiin kertomaan mieleen tulevia ajatuksia ja ideoita tulevaisuuden YAMK-koulutuksesta. Osalle syvähaastateltavista näytettiin vielä ryhmien luomat Business Model Canvasit ja kysyttiin lisäajatuksia ja ideoita. Kuvassa 7 on kaikki haastattelussa käytössä olleet kuvat. Haastattelun lopussa vielä keskusteltiin vapaasti tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta ja mieleen tulevista päälimmäisistä ideoista ja ajatuksista.

3.4 Aineiston analysointimenetelmät

Tässä luvussa erittelen, kuinka kerätty aineisto on analysoitu. Ensimmäisessä alaluvussa käydään läpi havainnoinnin analysointia, toisessa strukturoitujen haastatteluiden analysointia ja kolmannessa alaluvussa teemahaastatteluiden analysointia.

Alasuutarin (1999, 39) mukaan laadullinen analyysi koostuu kahdesta vaiheesta: havaintojen pelkistämisestä ja arvoituksen ratkaisemisesta. Havaintojen pelkistämisessä voi erottaa kaksi eri osaa. Ensinnäkin aineistoa tarkastellaan aina vain tietystä teoreettis-metodologisesta näkökulmasta. Aineistoa tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota vain siihen, mikä on teoreettisen viitekehyksen ja kulloisenkin kysymyksenasettelun kannalta olennaista, vaikka samassakin tutkimuksessa aineistoa voidaan tarkastella monesta näkökulmasta. Näin analyysin kohteena oleva tekstimassa tai kuva-aineisto pelkistyy hieman hallittavammaksi määräksi erillisiä raakahavaintoja. Pelkistämisen toisen vaiheen ideana on edelleen karsia havaintomäärää havaintojen yhdistämisellä. Erilliset raakahavainnot yhdistetään yhdeksi havainnoksi tai ainakin harvemmaksi havaintojen joukoksi. Tähän päästään etsimällä havaintojen yhteinen piirre tai nimittäjä tai muotoilemalla sääntö, joka tältä osin pätee poikkeuksetta koko aineistoon. (Alasuutari 1999, 39-40.)

Toinen vaihe laadullisessa analyysissä on arvoituksen ratkaiseminen. Laadullisessa tutkimuksessa arvoituksen ratkaiseminen merkitsee sitä, että tuotettujen johtolankojen ja käytettävissä olevien vihjeiden pohjalta tehdään merkitystulkinta tutkittavasta ilmiöstä. (Alasuutari 1999, 44.) Tämän opinnäytetyön aineisto on kerätty havainnoimalla sekä haastatteleamalla. Havainnoinnista saatu aineisto on kuvia sekä muistiinpanoja. Haastatteluista puolestaan on nauhoitettuja äänitteitä.

Tallenteiden analysointi tehdään siten, että ääni- ja videotallenteet puretaan tekstiksi, eli litteroidaan, joka sitten analysoidaan (Kananen 2014, 94.). Tallenteet siirrettiin koneelle ja sen jälkeen litteroitiin. Litterointi eli sanasanainen puhtaaksikirjoitus voidaan tehdä koko haastatteludialogille tai valikoiden vain osalle (Hirsjärvi & Hurme 2000, 138).

Litteroinnissa voidaan erottaa eri tasoja ja tekniikoita. Litteroinnin tasoja ovat sanatarkka litterointi, yleiskielinen litterointi ja propositiotason litterointi. Yleiskielisessä litteroinnissa teksti on muunnettu kirjakielelle poistaen murre- tai puhekielen ilmaisut. Propositiotasolla kirjataan ainoastaan sanoman tai havainnon ydinsisältö ylös. Teemahaastattelun aineiston tiivistäminen tapahtuu vasta analyysivaiheessa. (Kananen 2014, 102.)

Aineistosta pitää kaivaa esille oleellinen, sillä monimuotoiset ja runsaat tekstit kätkevät sisällään paljastettavan salaisuuden (Kananen 2014, 104). Aineistoa analysoitaessa pyrittiin pitämään mielessä tämän opinnäytetyön tavoite, eli tuottaa kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöistä. Lisäksi vastausta haettiin tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti.

Koodaus, eli tiivistäminen, on ajattelun perustoimintoja, jolla muodostetaan yksinkertaistettuja, kognitiivisia karttoja. Tutkija pyrkii löytämään aineistosta ulottuvuuksia ja käsitteellisiä kerroksia. Koodauksessa on kyse pelkästä tekniikasta, jolla aineistoa tiivistetään ymmärrettävään muotoon. Koodauksella ei saa vähentää aineiston tiedon laadullista sisältöä. Koodaus ei ole vielä analyysi, vaan välivaihe, joka mahdollistaa analyysin. Koodausjärjestelmä on jokaisen kirjoittajan oma luomus. Koodauksen jälkeisessä analyysissä pyritään aineistosta löytämään koodauskehikon avulla rakenteita, säännönmukaisuuksia, teemoja ja malleja. (Kananen 2014, 104.) Seuraavissa alaluvuissa kerron tarkemmin, miten aineistoa on tässä opinnäytetyössä käsitelty analysointia varten.

Aineiston luokittelussa tarvitaan luokitteluun lähtökohta, joka voi olla teoreettinen tai aineistolähtöinen. Aineistoa pitää kysymystä ratkaisun ja tulkinnan löytämiseksi. Aineistolähtöisessä teksti luokitellaan sen mukaan, mitä aineistosta löydetään. Teoreettisessa luokittelussa käytetään apuna teorian luomia käsitteitä ja luokitteluja ja pyritään niiden avulla katsomaan aineistoa. (Kananen 2014, 108.) Kun tutkija muodostaa aineistostaan luokkia, voi hän käyttää apunaan: tutkimusongelmaa tai alaongelmia, tutkimusvälinettä tai menetelmää, aikaisempien tutkimuksien luokitteluja, teoriaa tai teoreettisia malleja, itse aineistoa tai omaa mielikuviustaan ja intuitiotaan (Hirsjärvi & Hurme 2000, 148).

Luokittelu tarkoittaa samaa tarkoittavien asioiden tai käsitteiden yhdistämistä. Käytännössä tämä tarkoittaa yhdistävien tekijöiden löytämistä koodatuille tekstisegmenteille. Koodauksen jälkeen luokittelun avulla samaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään yhden käsitteen alle tai eri käsitteet yhdistetään yhden käsitteen alle, jolloin ne muodostavat loogisen kokonaisuuden. Koodauksen tarkoituksena on aineiston tiivistäminen. Koodaus etenee raakakoodauksesta eri tasojen kautta teoreettisten käsitteiden tasolle. Koodaus ja luokittelu etenevät samanaikaisesti. Lopputuloksen eli ratkaisun pitäisi sisältää käsitteellisesti jokin käsite tai ilmiö, joka kuvaa koodattua ilmiötä. (Kananen 2014, 113.) Seuraavissa alaluvuissa eritellään tarkemmin kuinka tässä opinnäytetyössä on aineistoa analysoitu. Luvuissa käydään läpi erikseen havainnoinnin, strukturoitujen haastatteluiden sekä teemahaastatteluiden analyysi.

3.4.1 Havainnoinnin analyysi

Tässä luvussa kerrotaan, kuinka havainnoinnin analyysi on tässä opinnäytetyössä tehty. Lisäksi tuodaan vielä joitakin havainnoinnin analyysiin liittyviä teorioita esiin. Kananen (2014, 115) mukaan aineistosta haetaan esimerkiksi tyypillistä kertomusta, toiminnan logiikkaa (prosesseja, malleja), samanlaisuutta tai erilaisuutta tai selitystä ilmiölle. Ratkaisun löytämisessä tarvitaan intuitiota. Tutkijan pitäisi pystyä näkemään aineistosta, mitä aineisto viestii, mitä se tahtoo sanoa. Näkemisen taito on haastavin vaihe laadullisessa tutkimuksessa, mutta siihen

vaikuttavat aineiston eri vaiheet, sillä koodaus ja luokittelu tehdään jollakin perusteella eli jotain ratkaisua silmällä pitäen. Tutkijan pitää tietää mitä hän etsii. Aineistosta voidaan löytää erilaisia asioita sen mukaan, mitä filttieriä eli näkökulmaa käytetään. Tämä selittää laadulliseen tutkimukseen liittyvän väitteen, että aineistosta voidaan löytää monia tulkintoja. (Kananen 2014, 115.)

Havainnoinnissa koottu aineisto on pääsääntöisesti valokuvia, joita yhteensä kahden päivän havainnoinnin aikana kertyi yli 500 kuvaa. Tämän lisäksi tehtiin muistiinpanoja prosessin kulusta ja seurattiin opiskelijoiden keskustelua ratkaisuihin päätymisessä. Havainnoidusta aineistosta koottiin prosessia kuvaava kuvasarja (Kuva 4). Lisäksi kaikista prosessin välivaiheista koottiin jokaisesta neljästä opiskelijaryhmästä omat kuvasarjat (Liite 4, Kuvat 13, 14, 15, 16).

Kuvista ja muistiinpanoista pyrittiin löytämään ideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöistä ja lisäksi osaa kuvista valittiin käytettäväksi teemahaastatteluissa synnyttämään lisää ideoita ja ajatuksia opinnäytetyön aiheesta. Teemahaastatteluiden haastattelurunko sekä valitut kuvat ovat tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite 2).

Prosessin kuvaaminen auttaa ymmärtämään opiskelijoiden päätymistä tiettyyn ratkaisuun heidän pohtiessaan ja ideoidessaan tehtävää luoda uusi palvelukonsepti YAMK-tutkinnolle. Koska tässä opinnäytetyössä tavoitteena on luoda kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjaksi, ei kaikista työpajan vaiheista ole tehty laajaa analyysia.

Työpajan ensimmäisessä vaiheessa, jossa opiskelijat loivat mindmapit, syntyi paljon tuoreita ideoita. Näistä mindmapeista koottiin kaikkien neljän ryhmän osalta yksi kuva, jossa on kaikki neljä syntynyttä mindmapia (Kuva 8).

Kuva 8. Ryhmien Mindmap -tuotokset 12.9.2014

Koko prosessista eniten uusia ajatuksia syntyi kuitenkin ideointivaiheessa, jossa post-it-lapuille kirjattiin kaikki mieleen tulevat ideat ja ajatukset. Lisäksi ideoita synnytettiin lisää yhdistelemällä jo kirjoitettuja post-it-lappuja fasilitaattorin avustamana. Tästä vaiheesta syntyneet ideat kirjattiin kuvista erilliseksi idealuetteloksi jokaisen ryhmän osalta erikseen. Näin ideat saatiin samaan taulukkoon (Liite 3, Taulukko 3). Taulukosta poimittiin kehittämisideat opinnäytetyön tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti.

Kuvista tehtiin erikseen ryhmittelyitä siten, että jokaisen ryhmän tuotokset tietyistä välivaiheista saatiin tarkempaan tarkasteluun kehitysideoiden ja opinnäytetyön ratkaisun löytämiseksi. Nämä vaiheet olivat mind map -vaiheen (Kuva 8) lisäksi konseptin kehittämisen vaihe (Kuva 9), moodboard -vaihe (Liite 2, kuva 10) ja viimeinen mallinnusvaihe (Liite 2, kuva 11).

Kuva 9. Ryhmien konseptin kehittämisen 13.9.2014

Kuvassa 9 on kuvattu kaikkien neljän ryhmän tuotokset konseptin kehittämisen vaiheessa. Jokainen ryhmä vastasi valitsemansa idean osalta kysymyksiin mitä, miten ja kenelle. Näiden kysymysten kautta saadaan myös kehittämissideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöihin. Seuraavassa luvussa kerrotaan strukturoitujen haastatteluiden analyysistä. Strukturoituihin haastatteluihin valikoitui osittain samoja henkilöitä, jotka osallistuivat edelle esitettyyn työpajaan.

3.4.2 Strukturoitujen haastatteluiden analyysi

Tässä luvussa selvitetään tarkemmin strukturoitujen haastatteluiden analyysia tässä opinnäytetyössä. Kaikki strukturoidut haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroitua aineistoa syntyi jokaisesta kahdeksasta haastattelusta noin puolitoista A4-sivua. Haastatelluista henkilöistä käytetään aineiston analyysissä ja tuloksissa lyhenteitä SH1, SH2, SH3, SH4, SH5, SH6, SH7 ja SH8. Taustatiedoista tehtiin taulukkoon lyhyt yhteenvetokoonti (Liite 5, Taulukko 4).

Nauhoitetut haastattelut olivat kestoltaan 4 minuutista 36 sekunnista 2 minuuttiin 45 sekuntiin. Litterointi tehtiin sanatarkasti siten, että kirjoitettiin sanalliseen muotoon sekä haastateltavien että haastattelijan puheenvuorot. Litteroidun aineiston analysointi aloitettiin koamalla jokaisen haastateltavan vastaukset samasta kysymyksestä yhteen taulukkoon. Sa-

maan taulukkoon valittiin kolmesta neljään kysymystä, jotka olivat teemaltaan samankaltaisia. Ensimmäisessä koonnissa teemoina olivat (Liite 5, Taulukko 5) koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio. Toisessa koonnissa (Liite 5, Taulukko 6) teemoina olivat oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana.

Strukturoitujen haastatteluiden vastauksista eroteltiin uraan ja siinä etenemiseen liittyvät asiat sinisellä korostuksella (Liite 5, Taulukko 6). Omaan kehitykseen liittyvät asiat korostettiin vihreällä ja itse tietoon ja tutkinnon sisältöön liittyvät ajatukset korostettiin keltaisella.

Kolmannessa koonnissa tarkasteluun valittiin tulevaisuuteen liittyvät kysymykset. Siinä (Liite 5, Taulukko 7) teemoina olivat tulevaisuuden oppimisympäristöt, tulevaisuuden hyöty organisaatiolle ja tulevaisuuden YAMK-tutkinto. Virtuaalisiin- ja digitaalisiin liittyvät asiat korostettiin koonneissa (Liite 5, Taulukko 6 ja Taulukko 7) tumman sinisellä.

Strukturoitujen haastatteluiden viimeinen kysymys ja myös teemahaastatteluissa esitetty kysymys haastateltavasta Restonomina (ylempi AMK) viiden vuoden päästä koottiin yksi taulukko (Taulukko 1).

	Sinä ylempi restonomi viiden vuoden päästä...
SH 1	Asiantuntijana hyvässä työyhteisössä
SH 2	Projektipäällikkönä kehittämishankkeessa
SH 3	Samalla työnantajalla
SH 4	Työelämässä uusia haasteita ja lisää vastuuta
SH 5	Paljon saanut oppia
SH 6	Yrittäjä
SH 7	Kehittämistehtävässä
SH 8	Asiakasrajapinnassa, myynnissä ja markkinoinnissa
TH 1	Henkilöstöalalla, enemmän vastuuta, uusia tehtäviä
TH 2	Kehittämistehtävissä uudessa organisaatiossa
TH 3	Esimiestehtävissä, myyntiin ja markkinointiin liittyvää
TH 4	Samalla työnantajalla

Taulukko 1. Koonti strukturoitujen haastatteluiden ja teemahaastatteluiden kysymyksestä ”Sinä ylempi restonomi viiden vuoden päästä...”

Teemahaastatteluiden analyysi aloitettiin samantyyppisesti kuin strukturoitujen haastatteluiden analyysi. Seuraavassa luvussa kerrotaan, kuinka tässä opinnäytetyössä teemahaastatteluiden aineistoa on analysoitu.

3.4.3 Teemahaastatteluiden analyysi

Tässä luvussa kerrotaan, kuinka opinnäytetyön teemahaastatteluissa saatua aineistoa on analysoitu. Teemahaastattelut nauhoitettiin ja nauhoitettu aineisto litteroitiin sanatarkasti kirjalliseen muotoon. Nauhoitetut haastattelut olivat kestoltaan 38 minuutista 1 tuntiin ja 10 minuuttiin. Jokaisesta haastattelusta kertyi kirjallista aineistoa 6-11 sivua. Haastatelluista henkilöistä käytetään aineiston analyysissä ja tuloksissa lyhenteitä TH1, TH2, TH3 ja TH4. Syvähaastatteluissa selvitettiin samat taustatiedot kuin pikahaastatteluissakin. Vastajien taustatiedot koottiin taulukkoon (Liite 6, Taulukko 8).

Litteroitu aineisto vaatii ennen analysointia työstämistä muotoon, joka mahdollistaa analyysin. Yksi pelkistämisen keinoista on aineiston koodaus. Ennen analyysia aineisto pitää selkeyttää ja tiivistää, jotta aineiston sisään voidaan nähdä. (Kananen 2014, 103.)

Litteroitua aineistoa lähdettiin analysoimaan eri tavoin. Koska teemahaastattelussa kysyttiin myös kaikki samat kysymykset kuin strukturoidussa haastattelussa, analysoitiin näiden kysymysten vastaukset samalla tavalla taulukoimalla tiettyjen teemojen mukaan. Samaan taulukkoon koottiin vastaukset kysymyksiin miksi hait koulutukseen, millainen on koulutuksen ammatillinen hyöty, mikä on koulutuksen suurin hyöty sinulle sekä kysymys mikä motivoi sinua (Liite 6, Taulukko 9). Kysymyksiä millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana, miten verkostosi kehittyvät YAMK-koulutuksen aikana sekä miten organisaatiiosi hyötyy koulutuksestasi, vastaukset koottiin myös yhteen samaan taulukkoon (Liite 6, Taulukko 10). Tulevaisuuteen liittyvät kysymykset teemoista tulevaisuuden oppimisympäristöt YAMK-tutkinnossa, tulevaisuuden hyöty organisaatiolle sekä tulevaisuuden YAMK-tutkinto koottiin myös yhteen taulukkoon (Liite 6, Taulukko 11).

Taulukoiduista vastauksista haettiin yhtäläisyyksiä ja samankaltaisuuksia. Nämä löydökset poimittiin taulukoista värikoodaamalla. Teemahaastatteluissa haastateltavilta pyydettiin ideoita tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus ja elinikäinen ympäristö. Näistä teemoista analyysi tehtiin siten, että kaikista litteroiduista teksteistä poimittiin näiden kysymysten vastaukset suorina lainauksina teeman otsikon alle. Kootuista vastauksista poimittiin oppimisympäristöihin liittyvät ideat ja ajatukset opinnäytetyön tuloksiin.

Koska teemahaastattelussa haastateltavat kertoivat myös vapaasti ilman kysymyspohjia kehittämisideoita ja ajatuksia YAMK-oppimisympäristöstä, poimittiin litteroiduista haastatteluista vielä suorat lainaukset otsikon alle ”parhaat palat”. Nämä poimitut asiat saattoivat liittyä mihin tahansa aiheeseen tai teemaan, mutta samalla liittyivät kuitenkin vahvasti tämän opin-

näytetyön tavoitteeseen luoda kehittämisehdotuksia tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöistä.

4 Tulokset

Tässä luvussa esitellään tämän opinnäytetyn tulokset. Alaluvuissa käydään läpi erikseen jokaisen menetelmän osalta siitä saatuja tuloksia. Ensin luvussa 4.1 esitellään havainnoinnin tulokset, sitten luvussa 4.2 strukturoitujen haastatteluiden tulokset ja luvussa 4.3 teemahaastatteluiden tulokset. Luvussa 4.4 tehdään yhteenvetoa kaikista saaduista tuloksista ja esitetään vastaus tutkimuskysymyksiin.

Kanasen (2014, 114) mukaan ratkaisun löytäminen on usein palapelin kokoamista. Opinnäytetyön tekijä on käsitellyt aineistoaan litteroinnin, koodauksen ja luokittelun avulla pitäen mielessään tutkimusongelman ja tutkimuskysymykset ja päätenyt tilanteeseen, jossa esille nostetut osat tai teemat odottavat holistista ratkaisua. (Kananen 2014, 114.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjaksi. Kuten opinnäytetyön alussa on mainittu, oppimisympäristöt on määritelty kirjallisuudessa paikaksi, tilaksi, yhteisöksi tai toimintakäytäntöksi, jonka tarkoituksena on edistää oppimista (Kerosuo 2003, 119). Tämän opinnäytetyön aineistossa haastateltavat määrittelivät oppimisympäristöiksi koulun, kodin, työpaikan ja verkon. Tuloksissa pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti.

4.1 Havainnoinnin tulokset

Tässä luvussa eritellään havainnoinnin tuloksia. Erityisen kiinnostuneita ollaan tulevaisuuden oppimisympäristöihin liittyvistä tuloksista. Lisäksi haetaan vastausta tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin eri oppimisympäristöissä.

Ryhmien Mindmap -tuotoksissa, joiden keskiössä oli oppiminen (Kuva 8, s. 40), nousi esiin ajatuksia ja ideoita liittyen ympäristöön, ihmisiin, yhteistyöhön sekä opetukseen ja työkaluihin. Ympäristöihin Mindmap -tuotoksissa liitettiin koti, sisustus, tilat, ilmapiiri, välineet, sosiaaliset verkostot, oppilaitos, seminaarit, opintomatkat, kahvila, erilaiset huoneet (video konferenssi, hiljainen huone, isot ja innovatiiviset tilat) ja turvallisuus. Ihmisiin tuotoksissa liitet-

tiin asiantuntijat, alumnit, mentorit, tukiverkko, eri alojen opiskelijat, oppilaat sekä opettajat. Yhteistyöhön tuotoksissa liitettiin työelämä (yritykset, työpaikat), muut opiskelijat, oppilaitokset ja kansainvälisyys sekä vaihto-opiskelu. Mindmap -tuotoksissa opetukseen ja opintoihin liitettiin seminaarit, opintojen porrastus, opintotarjonta, vaihtoehtoiset opinnot, muut oppilaitokset tai yliopistot, ohjaus, ajankohtaisuus, monipuolisuus, virtuaaliopinnot, helppous, poikkitieteellisyys, eri oppialojen yhdistäminen sekä yhteisten kurssien selkeä tarjonta. Työkaluina tuotoksissa mainittiin e-kirjat, tabletit, kirjastot, ohjelmat, reaaliaikainen video streaming, mobiili tai tabletti app, palveluportaalien ja rekisterien yhdistäminen, mobiilivideot, verkkoyhteydet sekä facebook.

Moodboard -kuvat toimivat ideoinnin aloituspisteenä. Neljän ryhmän Moodboard -kuvat ovat esitetty Liitteessä 2 Kuvassa 10. Kaikissa näissä kuvissa tuli jollakin tavalla esiin verkko. Lisäksi oppimisessa tuotiin esiin joustavuutta, vapautta, verkostoja ja hyvinvointia. Tässä opinnäytetyössä näitä Moodboard -kuvia käytettiin ideoiden kehittelyyn teemahaastatteluisissa.

Tulevaisuuden oppimisympäristöistä nousi esiin erityisen paljon ideoita havainnoinnin ideointivaiheessa, jossa post it -lapuille kirjattiin kaikki mieleen tulevat ideat ja ajatukset (Liite 3, Taulukko 3). Näistä ideoista koottiin tuloksia tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin eri oppimisympäristöissä. Vastauksia koottiin Taulukkoon 2.

Oppimisympäristö	Tila	Yhteisö	Toimintakäytäntö
Korkeakoulu	Vapaasti käytössä olevat ryhmätyötilat, hyvät tilat	Yhteistyö muiden koulutusohjelmien kanssa, ryhmän tuki, eri oppilaitokset mukaan, kansainväliset oppilaitosratkaisut	Kansainväliset opettajat, ryhmätyö, opinto-ohjelmien yhdistäminen, opintojooga, useita tehtävävaihtoehtoja
Verkko	Tunne ja kuule verkossa, kosketa verkossa, erinomaiset verkko-opetus tilat, selkeä, monipuolinen, innostava, visuaalinen, hallittava, toimiva	Yhteinen verkkokansio, opettajan rooli, ryhmän tuki, virtuaaliryhmä, kansainvälisyys	Opetusmaailman luominen verkkoon, e-learning, skype, lpad, e-kirjat, peli opetukseen, facebook, mobiili, verkkoluennot
TKI-hanke	Verkossa: hankkeilla oma näkökulma johon yhteistyökumppaneilla pääsy	Yritysyhteistyö, opiskelijoiden kehittämishankkeet, verkostoituminen	Oppilastyö, ohjaus, oppinäytetyöt käyttöön, työelämän tehtävänannot
Työpaikka	Työelämän kumppanit verkkoon, uusi tekniikka	Työelämäkummi, työelämäpartneri, verkostoituminen, työnantaja mukana	Työhyvinvointi, luennoitsijat yrityksistä, yritysyhteistyö
Koti	Opiskelu muualla kuin luokassa, hyvinvointi, vapaa-aika	Etäryhmä	Etätyö, liikkuvuus, spontaanisuus, valinnan mahdollisuus, suunnitelmien muuttamisen mahdollisuus

Taulukko 2. Koonti post it-lappujen ideoista suhteessa tilaan yhteisöön ja toimintakäytäntöihin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti.

Taulukossa 2 on oppimisympäristöinä korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka sekä koti. Ideoita on tuotu taulukkoon suhteessa tilaan, yhteisöön ja toimintakäytäntöön. Monet opiskelijat ideoivat verkkopainotteista konseptia, joten se korostuu taulukossa. Kaikissa eri oppimisympäristöissä korostui kuitenkin myös yhteisö ja ryhmän merkitys. Verkostoituminen ja verkostojen hyödyntäminen tuli myös esiin lähes kaikissa oppimisympäristöissä. Lisäksi ideoissa mainittiin kansainvälisyys, verkon monipuolisten mahdollisuuksien hyödyntäminen sekä valinnan mahdollisuus.

Konseptin kehittämisen vaiheessa (Kuva 9, s. 42) opiskelijat kehittivät ideoitaan eteenpäin kysymysten mitä, keneltä ja miten avulla. Jokainen ryhmä loi siis yhden kuvan omasta tulevasta konseptistaan, jossa pohtivat edellä mainittuja kysymyksiä. Konsepteissa nousi esiin seuraavia asioita kysyttäessä mitä: etäopiskelu, joustavuus, vapaus, hyvinvointi, valinnan mahdollisuus, yritysyhteistyö, tiedon jakaminen (eri alat, asiantuntijat, toimintatavat), verkosto sekä palveluportaali (ominaisuuksina helppous, verkostoituminen, monipuolisuus, tiedon jakaminen, selkeys). Konseptin kehittämisen kysymykseen keneltä ryhmät antoivat seuraavan-

laisia vastauksia: opettajat, opiskelijat (maalta, kaikenikäiset, kansainväliset), työelämä, yritykset, sidosryhmät (ATK-tuki, harjoittelu, ulkopuoliset luennoitsijat), mentorit, YAMK-alumnit, yliopistot ja muut korkeakoulut. Konsepteja kehiteltiin vielä kysymyksen miten avulla. Kaikkien neljän opiskelijaryhmän konseptit liittyivät jollakin tavalla verkko-oppimiseen ja verkkoympäristöön. Miten -kysymykseen vastattiin seuraavasti: internet -yhteydellä, verkkomateriaaleilla, verkkotapaamisilla (chat, blogi, video), monimuotoisuus, valinnan vapaus (ryhmätyö, etäopiskelu, luennot, yritys yhteistyö), verkossa oleva avoin alusta, nettisivu sekä yksi kirjautuminen kaikkiin opiskeluun tarvittaviin verkkoympäristöihin.

Mallinnusvaiheessa ryhmät kokosivat konseptinsa legoja apuna käyttäen visuaalisiksi konkreettisiksi tuotoksiksi, jotka esiteltiin (Liite 2, kuva 11) innovaatiotyöpajaan osallistuneille opiskelijoille. Kaikkien neljän ryhmän mallinuksissa nousi esiin verkko-oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Yksi ryhmä suunnitteli koko opintojen suorittamista verkossa. Kaikissa neljässä konseptissa tuotiin myös esiin laajojen verkostojen hyödyntäminen opinnoissa. Näitä verkostoja olivat yritykset, nykyiset opiskelijat, alumnit, valmistuneet opiskelijat sekä korkeakoulut. Konsepteissa korostui opintojen suorittamisen riippumattomuus ajasta ja paikasta sekä valinnanvapaus opintojen suorittamisen toteuttamisessa. Seuraavassa luvussa kerrotaan strukturoidusta haastatteluista saatuja tuloksia.

4.2 Strukturoitujen haastatteluiden tulokset

Tässä luvussa eritellään strukturoitujen haastatteluiden tuloksia. Tuloksista pyritään löytämään kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöihin. Haastatteluista haetaan vastausta tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin eri oppimisympäristöissä.

Kaikki kahdeksan strukturoituihin haastatteluihin osallistuneista Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijoista olivat naisia. Haastatteluista kuusi vastaajaa oli iältään 30-39-vuotiaita, yksi 40-49-vuotias ja yksi 50 tai sitä vanhempi. Pohjakoulutuksena vastaajista seitsemällä oli ammattikorkeakoulututkinto ja yhdellä toinen ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Työvuosia edellisestä tutkinnosta viidellä vastaajalla oli yli 5 mutta alle 10 vuotta, kahdella 3-5 vuotta ja yhdellä alle 3 vuotta. Kaikki kahdeksan vastaajaa olivat vastaushetkellä työelämässä. (Liite 5, Taulukko 4.)

Taulukkoon 5 (Liite 5, Taulukko 5) on koottu strukturoitujen haastatteluiden vastaukset teemoista koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio. Vastauksissa korostuivat uraan ja siinä kehittymiseen liittyvät asiat, omaan kehitykseen liittyvät asiat ja itse tutkintoon liittyvät asiat. Kuusi vastaajaa kertoi koulutukseen hakeutumisen syyksi oman

kehittymisen ja kiinnostuksen. Neljä vastaajaa kertoi myös oman urakehityksen vaikuttaneen opiskeluihin hakeutumiseen. Koulutuksen ammatilliseksi hyödyksi luettiin tiedon soveltaminen käytäntöön, uudet ideat omaan työhön, lisäarvo ja lisätieto vaativampia työtehtäviä varten sekä tulevaisuuden hyöty ja seuraava työpaikka. Suurimmaksi hyödyksi itselleen neljä vastaajista koki uraan liittyvät asiat. Kolme vastaajaa toi esille tiedon ja opin saamisen merkityksen. Opinnoissa vastaajia motivoi paremman työn löytäminen, uudet haasteet, ammatillinen pätevyys, tutkinnon suorittaminen ja ryhmäenergia.

”...Jos mulla on tavoite se, että mä haluan vaativampia työtehtäviä, niin tästä saan varmasti potkua siihen. Että tulee lisäarvoa ja lisätietoa, mitä ei aikaisemmin ole.”

SH2

”Motivoi tietysti se uuden oppiminen ja se, että saa vähän uusia haasteita” SH5

Taulukkoon 6 (Liite 5, Taulukko 6) koottiin strukturoitujen haastatteluiden vastaukset teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana. Oppimisympäristöiksi vastaajat luettelivat koulun, kodin, työpaikan ja kirjaston. Lisäksi mainittiin verkko-oppimisympäristö, itsenäinen työskentely ja ryhmätyöskentely. Strukturoiduissa haastatteluissa verkostojen kehittymiseen uskottiin vahvasti. Niiden koettiin laajentuvan ja monipuolistuvan opintojen aikana. Esille tuotiin oman ryhmän merkitys verkostona ja yksi vastaajista koki opettajat uudeksi verkostoksi. Opiskelijat kokivat nykyisten organisaatioidensa hyötyvän tästä koulutuksesta oppimistehtävien ja kehittämisprojektien kautta. Yksi vastaajista kertoi organisaation hyötyvän, kun opiskelijan oma motivaatio kasvaa. Hyödyksi koettiin myös opinnoista saatavat uudet ideat ja opit, joita voi viedä organisaatioon.

”Mä koen että nämä mun opiskelijakaverit on sitä verkostoa ja varmaan tullaan työelämässä tapaamaan vielä jossain vaiheessa.”

SH2

”Ainakin tämän kehittämistehtävän puitteissa hyöttyy (oma organisaatio) ja varmaan tulee lisää tietoa sitten työyhteisöön.”

SH6

Tulevaisuuteen liittyvät kysymykset strukturoiduista haastatteluista koottiin taulukkoon 7 (Liite 5, Taulukko 7). Vastauksia haettiin kysymyksiin tulevaisuuden oppimisympäristöistä, koulutuksen hyödystä tulevaisuudessa opiskelijan organisaatiolle sekä yleisesti millainen on tulevaisuuden YAMK-tutkinto. Viisi vastaajaa mainitsi tulevaisuuden oppimisympäristönä virtuaalisen oppimisympäristön tai verkkoon ja digitaalisuuteen liittyvän oppimisympäristön. Yksi toivoi tulevaisuudessa oppimisympäristöjen olevan enemmän työpaikoilla ja yksi ehdotti tulevaisuuden oppimisympäristön olevan kaupungilla, kuluttajien ja asiakkaiden luona. Tulevaisuuden hyöty opiskelijoiden organisaatioille nähtiin edelleen kehittämistehtävissä ja opitun tiedon jakamisessa. Kysymykseen, millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-tutkinto, kaksi opiskelijaa kertoivat olevansa tyytyväisiä nykyiseen. Kaksi opiskelijaa toivoi enemmän työelämälähtö-

syöttä. Kolme opiskelijaa toi esiin verkko-opiskelun lisäämisen. Lisäksi mainittiin myös tätä kautta mahdollisuudet kaukana asuville ja ulkomaalaisille opiskella tutkinto.

”Kaikkein tärkeintähän olisi itse asiassa saada koulutukset, tällaiset työelämään liittyvät koulutukset työpaikoille, mutta se että mekin ollaan monesta eri paikasta, niin hankalaahan se on. Mutta se voisi olla hyvä suunta.” SH3

”...(tulevaisuuden YAMK-tutkinto) että ehkä vielä enemmän työelämälähtöisempi ja enemmän ehkä sitä kokemusta jakavampi ja tällainen ehkä enemmän verkostoitumismalli voisi toimii.” SH4

Strukturoituihin haastatteluihin osallistuneet opiskelijat näkivät itsensä viiden vuoden päästä (Taulukko 1) asiantuntijana hyvässä työyhteisössä, projektipäällikkönä kehittämishankkeessa, yrittäjänä, kehittämistehtävässä sekä asiakasrajapinnassa myynnissä ja markkinoinnissa. Yksi vastaaja näki itsensä samalla työnantajalla, yksi näki saavansa työelämässä uusia haasteita ja lisää vastuuta. Yksi näki saaneensa paljon oppia.

Seuraavassa luvussa esitellään teemahaastatteluissa esiin saatuja tuloksia. Kysymykset ovat osittain samoja kuin strukturoiduissa haastatteluissa kysytyt kysymykset ja tämän lisäksi on menty syvemmälle pohtimaan tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöjä.

4.3 Teemahaastatteluiden tulokset

Tässä luvussa eritellään tarkemmin teemahaastatteluissa saatuja tuloksia. Erityisen kiinnostuneita ollaan tuloksista, joista löytyy ideoita ja ajatuksia tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöihin. Haastatteluista haetaan vastausta tutkimuskysymykseen, mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin eri oppimisympäristöissä.

Kaikki teemahaastatellut Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijat olivat naisia. Vastaajista yksi oli 25-29-vuotias, yksi 30-39-vuotias ja kaksi 40-49-vuotiaita. Kaikkien haastateltavien pohjakoulutus oli ammattikorkeakoulu. Työvuosia edellisestä tutkinnosta vastaajista kahdella oli 3-5 vuotta ja kahdella 10 vuotta tai enemmän. Kaikki neljä vastaajaa ovat tällä hetkellä työelämässä (Liite 6, Taulukko 8).

Taulukkoon 9 (Liite 6, Taulukko 9) on koottu teemahaastatteluista vastaukset teemoihin koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio. Kaikki neljä vastaajaa toivat esiin koulutukseen hakeutumiseen vaikuttavana tekijänä uraan liittyvät asiat. Kaksi vastaajista halusi tutkinnon kautta edetä urallaan, yksi tarvitse ylemmän tutkinnon siirtyäk-

seen omassa organisaatiossaan uuteen tehtävään ja yksi koki ylemmän tutkinnon antavan mahdollisuuden hakea vaativampia tehtäviä. Ammatillisena hyötynä tästä koulutuksesta nähtiin muodollinen pätevyys. Tutkinnon tunnettuus todettiin heikoksi. Tutkinnon suurimmaksi hyödyksi opiskelijalle luettiin muodollinen pätevyys, itsevarmuuden ja rohkeuden saaminen hakeutumaan uusiin työtehtäviin sekä oman ammatillisen osaamisen kehittyminen. Tutkinnon suorittamisessa opiskelijoita motivoi halu oppia, valmistuminen ja tutkintotodistus, pakko, kaamea työpaikka sekä oma ryhmä.

”(koulutukseen hakeutuminen) no kun mä tarvitsin ylemmän tutkinnon. Ainoastaan sen vuoksi” TH4

”No siis ainakin nyt mä oon törmänny siihen, että kauhean moni ei tiedä mitä tarkoittaa ylempi tutkinto, eli tutkinnon tunnettuus on aika heikko tai voiko sanoa huono. Että aika paljon joutuu avaamaan sitä, että miten tää nyt vaikka eroaa kauppatieteiden maisterin tutkinnosta.” TH3

Teemahaastatteluiden vastaukset kysymyksiin teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana, koottiin taulukkoon 10 (Liite 6, Taulukko 10). Oppimisympäristöiksi vastaajat luettelivat koulun, kodin, työpaikan ja verkkoympäristön. Lisäksi mainittiin lähipäivät, ryhmätyöt, yhdessä tekeminen ja vertaisoppiminen. Verkostojen kehityksestä vastaajilta tuli monenlaisia mielteitä. Yhden vastaajan mielestä verkostot kehittyivät erityisesti oman ryhmän suuntaan ja toisen vastaajan mielestä verkostot ei juuri kehittynyt kuin ehkä koulun suuntaan. Yksi vastaajista kertoi, että verkostot olisi voinut kehittyä, jos hän olisi sitä ollut koulutuksesta hakemassa. Yksi vastaaja puolestaan totesi, että ammatillisesta verkostoa ei syntynyt. Koulutuksen hyöty opiskelijan nykyiselle organisaatiolle nähtiin myös monella eri tavalla. Hyödyiksi luettiin opinnäytetyön tekeminen organisaatioon, opittujen asioiden soveltaminen työssä ja niiden vieminen organisaatioon, sekä organisaation antama uusi työtehtävä tutkinnon suorittamisen jälkeen.

”...Tottakai niistä henkilöistä jotka opiskeli samaan aikaan niin tuli linked in kavereita ja facebook kavereita. Mutta tällä hetkellä se on vaan verkosto. Että ei ole esimerkiksi hirveästi pystynyt mitään ammatillisia liidejä jakamaan.” TH3

”... ehkä nykyisessäkin sitten jonain päivänä kun se nyt on nuori organisaatio niin siellä ei niinku oo kellään aikaa ja energiaa kuunnella edes mitä mulla on sanottavana... ..semmonen asiakaskeksisyys on varmasti se suurin oppi ja anti mitä on tuolta saanu ja siitä on hyötyä ihan mille tahansa organisaatiolle jos vaan organisaatio ottaa sen niinkun sydämeensä.” TH2

Samoin kuin strukturoiduissa haastatteluissa, myös teemahaastatteluissa, koottiin samaan taulukkoon (Liite 6, Taulukko 11) vastaukset teemoihin tulevaisuuden oppimisympäristöistä,

tulevaisuuden hyödyt organisaatiolle sekä tulevaisuuden YAMK-tutkinto. Tulevaisuuden oppimisympäristöinä vastaajat luettelivat enemmän verkko-oppimiseen liittyviä tai virtuaalisia oppimisympäristöjä. Vastauksissa tuotiin esiin valinnan mahdollisuus läsnäoloon sekä ajasta ja paikasta riippumattomuus. Lisäksi pohdittiin muiden opiskelijoiden työpaikkojen konkreettista hyödyntämistä. Koulutuksen hyötynä tulevaisuudessa omalle organisaatiolle vastaajat kertoivat olevan motivoituneempi työntekijä, opittujen asioiden välittäminen organisaatioon sekä pätevytyminen virkaan.

”...mä nään, että jonkunlainen perusopetus pitää olla siellä luokassa, eli en mä ihan kaikkea virtuaaliseksi siirtäisi, mutta ehkä enemmän sellaista virtuaalista ajasta ja paikasta riippumatonta.” TH3

”Ehkä mitä ei hyödynnetty, oli muitten työpaikat niinku ihan konkreettisesti, että kauheen kiinnostavaahan se olis ollu käydä ihan konkreettisesti niiden opiskelijatovereiden ihan siellä työympäristössä.” TH4

Kysyttäessä ideoita ja ajatuksia tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta yleisesti, vastaajat toivoivat enemmän verkko-opintoja, valinnan mahdollisuutta, innovatiivisuutta ja käytännönläheisyyttä. Lisäksi toivottiin uudenlaisia menetelmiä opetukseen sekä tutkinnon räätälöimisen mahdollisuutta valinnaisten avulla. 30 opintopisteen opinnäytetyö koettiin raskaaksi.

”...jos meistä nyt halutaan tehdä tämmösiä innovaattoreita ja kehittäjiä, niin sitten mun mielestä nää opetusmenetelmätkin vois olla vähän luovempia ja uraa uurtavampia.” TH 2

”..että pystyis yhdistämään vapaammin ja ottaen huomioon sen jokaisen elämäntilanteen kuitenkin.” TH 1

Teemahaastatteluisissa opiskelijoita pyydettiin ideoimaan tulevaisuuden YAMK-tutkintoa teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen oppimisympäristö. Monialaiseen opiskelijajoukkoon ja tulevaisuuden YAMK-tutkintoon liittyi vahvasti näkemys koulutuksen sopimisesta monelle eri alalle. Kolme vastaajaa neljästä toi esille tutkinnon, jota ei sidota tiettyyn alaan. Lisäksi nostettiin esiin kansainvälisyyden ajatusta.

”mun mielestä se koko restonomi nimike pitäisi pyyhkäistä huitsin neadaan tosta ylemmän tutkinnon nimestä. Sille pitäis keksiä joku ihan uus ja oma. Koska se ei kuvaa yhtään se restonomi sitä mitä me tehdään mun mielestä. Ja kun tää ei oo toimialasidonnainen ja restonomi nimenomaan viittaa niinkun köksä tai palvelu tai niinkun köksä tai matkailualaan. Mun mielestä.” TH 2

” no siihen liittyy mun mielestä monikulttuurisuus. Eli ehkä se, että tulevaisuudessa tää tutkinto on entistä enemmän englanninkielellä, kansainvälisyys” TH3

Opiskelijoiden omien organisaatioiden ja YAMK-tutkinnon ja oppimisympäristöjen yhdistämisestä esitettiin ideoita puolesta ja vastaan. Toisaalta esille tuli yhteistyön lisääminen ja oppilaitoksen yhteistyö opiskelijan organisaation kanssa, toisaalta taas painotettiin opiskelijan halua kehittää itseään organisaation sijaan.

” Tai niinku et eihän tällä hetkellä koulu ja ainakaan mun organisaatio ollu missään tekemisissä keskenään. Niin mun mielestä koulu vois edes jollain tavalla pitää yhteyttä siihen organisaatioon.” TH 2

”...jokaisen opiskelijan organisaation edustajalle ja nimettäis kuka sulla siellä, sun esimies vaikka, niin vaikka et kaikille lähtis kerran kuussa tai jotain joku meili, että tällaista me ollaan nyt tässä opiskeltu ja tai että vähän pidettäis niitä kartalla, että mitä me ylipäänsä siellä tehdään.” TH 2

” mun mielestä sitä ei voi ajatella tolleen. Koska sit jos miettii ihan vaan meidän porukkaa, että siellä on erilaisia elämäntilanteita, ihmiset on vaihtanu työpaikkoja, et ei mun mielestä ei voi ajatella työpaikka sidonnaisesti vaan pitää ajatella opiskelija sidonnaisesti. Eli tavallaan mä en sotkis työpaikkoja tähän niin vahvasti. Yksinkertaisesti koska jokainen kehittää omaa osaamistaan ja se työpaikan osaaminen tulee siellä rinnalla kun se yksilö kehittyy.” TH 3

” Se on selvä, että kaikilla ei ole sitä organisaatiota. Ja sitä paitsi, osa varmasti opiskelee sen takia, että ne pääsis pois sieltä organisaatiosta missä ne nyt on. Ei se oo mikään yksinkertainen asia.” TH 4

Hankepartneruus nähtiin opiskelijan näkökulmasta mahdollisuutena. Toisaalta hankkeet koettiin raskaiksi ja toivottiin konkreettisempaa ja yritysvetoista tekemistä. Lisäksi vastaajat pohtivat hankkeiden kohdalla myös eettisiä kysymyksiä.

”Voishan tää olla vaihtoehto sellaiselle, jolla ei oo sitä omaa organisaatiota, mutta just jos tollee että herää kysymys, että kuka ne rahat kerää, että saako se opiskelija palkkaa.” TH 4

Kysyttäessä ideoita ja ajatuksia sanaparilla tulevaisuuden YAMK-tutkinto ja elinikäinen oppimisympäristö lähes kaikki vastaajat toivat esiin koulutuspolun loppumisen YAMK-tutkintoon. Vastauksissa tuotiin esiin kuitenkin, että jatkuvasti on edelleen kehitettävä itseään pärjätäkseen työelämässä. Jatkotutkinnoiksi opiskelijat olivat pohtineet samalla tasolla olevaa koulutusta, jotain aivan muuta tai mentorointia ammattikorkeakoulussa.

”Sit mä oon ikään kuin yrityksen edustaja/ laurean alumni, joka voi sitten tehdä yhteistyötä sen oppilaitoksen kanssa. Ja sitten ehkä käydä mahdollisesti vierailevana luennoitsijana... ..Opinko mä siitä sitten enää, niin en mä kyllä nää siinä sitten hirveesti. Jos ajatellaan että elinikäinen oppiminen tai tämmönen näin.” TH 2

” siis mun mielestä sitä oppimista pitää tapahtua elikäisesti et sä voi ajatella, että nyt kun sä oot suorittanu tän tutkinnon sä oot ikään kun valmis, niin. Mut että missä muodossa sitä tapahtuu niin. Sitä tapahtuu ehkä sit siellä työpaikalla. Et sä ehkä sit pystyt hyödyntämään niitä koulussa opittuja juttuja.” TH 3

Teemahaastatteluissa keskustelua jatkettiin vielä vapaasti ja opiskelijat pystyivät tuomaan esille ideoitaan ja ajatuksiaan myös kysymysten ulkopuolella. Kaikki kehittämisideat, jotka liittyivät YAMK-oppimisympäristöihin, koottiin saman otsikon alle. Vastajaat toivat esiin pohdintaa siitä, suorittaako jatkossa kaikki AMK-tutkinnon suorittaneet opiskelijat myös YAMK-tutkinnon. Vastauksissa pohdittiin myös työpaikan vaihtamista, elämäntilanteiden muuttumista ja sitä, kuinka opintojen ei tulisi olla liikaa sidottu esimerkiksi työpaikkaan. Yksi vastaajista myös huomautti, että tuskin tulevaisuudessakaan opiskelijoilla on yhtään enempää vapaa-aikaa. Erityisesti toivottiin joustavuutta, tukea, vaihtoehtoja, valinnanvapautta, monimuotoisuutta ja konkreettisuutta.

4.4 Vastaukset tutkimuskysymyksiin

Tässä opinnäytetyössä etsittiin vastauksia Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon opiskelijoiden näkökulmasta tutkimuskysymyksiin:

- Mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on:
  - a) korkeakoulu?
  - b) verkko, eli digitaalinen oppimisympäristö?
  - c) TKI-hanke?
  - d) työpaikka?
  - e) koti?

Kun oppimisympäristönä nähdään korkeakoulu, tässä opinnäytetyössä nousi esiin seuraavanlaisia tilaan liittyviä vaatimuksia ja tarpeita: havainnoinnissa tuotiin esiin isot ja innovatiiviset tilat sekä turvallisuus. Lisäksi korkeakouluun oppimisympäristönä liitettiin kirjasto ja kahvila. Havainnoidussa aineistossa mainittiin myös vapaasti käytössä olevat ryhmätyötilat. Strukturoiduissa haastatteluissa vaatimuksia ja tarpeita korkeakoulun tiloihin oppimisympäristönä ei juurikaan tullut. Kirjaston palvelut tuotiin esiin ja luentojen toimivuus korkeakoulujen tiloissa

sa. Teemahaastatteluissa tiloihin liittyvinä vaatimuksina ja tarpeina nähtiin hyvät yhteiset aloitusluennot sekä tekniikan avulla mahdollisuus seurata korkeakoulussa tapahtuvaa opetusta tai luentona muualla. Korkeakoulu nähtiin toimivaksi paikaksi tehdä ryhmätöitä ja osallistua opiskelijoiden kanssa luentomaiseen opiskeluun.

Korkeakoulun ollessa oppimisympäristö yhteisöön liittyvinä vaatimuksina ja tarpeina esiin nousi havainnoitussa aineistossa opiskelijakollegat, lehtorit ja opettajat, ulkopuoliset luennoitsijat sekä asiantuntijat. Lisäksi havainnoinnissa tuli esiin tarve kansainvälisestä yhteistyöstä sekä yhteistyö muiden oppilaitosten ja muiden koulutusohjelmien kanssa. Korkeakouluun oppimisympäristönä liitettiin myös mentorit sekä YAMK-alumnit. Strukturoiduissa haastatteluissa esiin nousi ryhmätöiden tekeminen, joka voidaan liittää korkeakouluun oppimisympäristönä. Teemahaastatteluissa esiin nousi erityisesti opiskeluryhmän tuki ja ryhmän merkitys opinnoissa. Ryhmä koettiin vahvimaksi juuri korkeakoulussa tapahtuvissa tilanteissa ja lähipäivien merkitys korostui haastatteluissa. Teemahaastatteluissa pohdittiin lähipäivien määrän sopivuutta. Yhtenä kehittämissuunnitelmaksi oli yhden kolmasosan lähiopetuksesta siirtäminen verkkoon.

Korkeakouluun oppimisympäristönä nousi myös tarpeita ja vaatimuksia liittyen toimintakäytänteisiin. Havainnoinnissa esiin nousi välineet, seminaarit, opintojen porrastus, opintotarjonta, vaihtoehtoiset opinnot, poikkitieteellisyys ja helppous. Toimintakäytänteisiin korkeakoulun näkökulmasta toivottiin joustavuutta ja valinnan mahdollisuuksia liittyen sekä valittaviin opintoihin että suoritustapoihin. Havainnoinnissa esiin tulleita uusia toimintakäytänteitä voisi olla kansainväliset opettajat, opinto-ohjelmien yhdistäminen sekä useat tehtävävaihtoehdot. Strukturoiduissa haastatteluissa korkeakouluun oppimisympäristönä tuli esiin toimintakäytänteisiin liittyvinä tarpeina paikasta riippumaton opiskelu. Teemahaastatteluissa nousi esiin toive yksilöllisemmistä opintojen suoritushetkistä. Erityisesti toivottiin erilaisten elämäntilanteiden huomioon ottamista.

Kun oppimisympäristönä on verkko, tilaan liittyviä tarpeita ja vaatimuksia on havainnoinnin perusteella on toimiva ja selkeä verkko-oppimisympäristö. Havainnoinnissa tuotiin esiin verkko-tilan selkeys, monipuolisuus, innostavuus, visuaalisuus ja hallittavuus. Ideoina tuotiin esiin mahdollisuus tuntee, koskettaa ja kuulla verkossa. Strukturoiduissa haastatteluissa verkko-oppimisympäristössä nähtiin olevan mahdollisuuksia toteuttaa opintoja nykyistä enemmän. Teemahaastatteluissa ei juurikaan tullut esiin tarpeita tai vaatimuksia liittyen verkko-oppimisympäristöön tilana. Nykyistä tutkintoa arvosteltiin hiukan tekniikan vähäisestä hyödyntämisestä ja erilaisten verkkosovellusten vähäisestä käytöstä.

Verkko-oppimisympäristössä yhteisöön liittyviä vaatimuksia ja tarpeita ovat havainnoinnin perusteella ryhmän tärkeys myös verkko-oppimisympäristössä. Verkko-oppimisympäristöön

toivottiin havainnoidussa aineistossa yhteistä verkkokansiota, mahdollisuutta ryhmän tukeen, virtuaaliryhmän toimintaa sekä kansainvälisyyttä. Lisäksi pohdittiin opettajan roolia verkko-oppimisympäristössä. Tuotiin myös ajatuksia verkkotapaamisista ja erilaisista verkkokeskusteluista. Strukturoiduissa haastatteluissa ei tullut esiin ajatuksia verkko-oppimisympäristön ja yhteisön välisistä ideoista. Teemahaastatteluissa pohdittiin ryhmän merkityksen vähenemistä verkko-oppimisympäristössä. Toisaalta toivottiin enemmän verkko-opintoja, mutta haasteena koettiin ryhmän paineen puuttuminen.

Toimintakäytänteiden vaatimuksia ja tarpeita verkko-oppimisympäristössä ovat erityisesti havainnoidussa aineistossa tekniikan toimiminen ja tiedon ajantasaisuus. Toimintakäytänteinä lueteltiin jo olemassa olevia verkkosovelluksia ja pohdittiin niiden käyttömahdollisuuksia. Tarpeelliseksi nähtiin myös yhden salasanan ja kirjautumisen takana oleva oppimisympäristö, jossa kaikki opiskeluun liittyvä tapahtuisi aina materiaalin jakamisesta ryhmätöiden ja luentojen seuraamiseen. Ideoita uusista toimintakäytänteistä oli reaaliaikainen video streaming, mobiili tai tabletti app sekä mobiilivideot. Strukturoiduissa haastatteluissa toivottiin osittain lisää opintojen suorittamista verkko-opintoina, osittain nykyisen tason säilyttämistä ja jopa kokonaan tutkinnon siirtämistä verkko-oppimisympäristöön. Tulevaisuuden oppimisympäristöt ajateltiin olevan pääsääntöisesti enemmän verkko- ja virtuaalipainotteisia. Teemahaastatteluissa verkko-oppimisympäristön toimintakäytänteet nähtiin vaihtoehtona muille oppimisympäristöille. Teemahaastatteluissa korostui ajasta ja paikasta riippumattomuus ja valinnan mahdollisuus, millä tavalla suorittaa tehtäviä ja opintoja.

Kun tarkastellaan TKI-hanketta oppimisympäristönä tässä opinnäytetyössä vaatimuksiksi ja tarpeiksi liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin nousi vain jonkin verran asioita. Havainnoinnissa TKI-hankeeseen oppimisympäristönä ja tilaan liitettiin verkkoon mahdollisuus omaan hanke -näkömään, johon yhteistyökumppaneilla olisi pääsy. Strukturoiduissa haastatteluissa ei tullut esiin ajatuksia TKI-hankkeista. Teemahaastatteluissa TKI-hankkeet herättivät ristiriitaisia vaatimuksia ja tarpeita. Toisaalta niitä pidettiin opiskelijan kannalta merkityksellisinä oppimisen paikkoina, toisaalta pohdittiin miksi ja kenelle hankkeita tehdään.

Tarkasteltaessa TKI-hanketta oppimisympäristönä vaatimuksiksi ja tarpeiksi liittyen yhteisöön nousi havainnoidussa aineistossa yhteistyö yritysten, oppilaitoksen ja opiskelijoiden kesken. Teemahaastatteluissa esiin tuli niin ikään opiskelijan, organisaation ja korkeakoulun välinen yhteistyö. Hankkeet nähtiin toisaalta opiskelijan mahdollisuudeksi verkostoitua uusiin yrityksiin ja mahdollisesti jopa tulevaan työpaikkaan. Toisaalta TKI-hanke nähtiin mahdollisuudeksi esimerkiksi opinnäytetyöhön sellaiselle opiskelijalle, jolla ei opiskeluaikana ole omaa organisaatiota, johon opintoihin liittyviä oppimistehtäviä tekisi. Teemahaastatteluissa pohdittiin lisäksi eettisiä kysymyksiä, kuka ottaa hyödyn opiskelijan palkattomasta työstä TKI-hankkeissa, joissa raha on mukana.

Toimintakäytänteisiin liittyen TKI-hankkeessa oppimisympäristönä nousi havainnoinnissa esiin työelämän tehtävänannot, ohjaus ja opinnäytetyöt. Teemahaastatteluissa nimenomaan opinnäytetyöt liitettiin TKI-hankkeisiin. Toimintakäytänteinä toivottiin todellisia kehittämistehtäviä todellisissa organisaatioissa. Hankkeisiin osallistumiseen vaadittiin teemahaastatteluissa selkeää konkreettisuutta näennäisen tekemisen sijaan. TKI-hankkeet nähtiin mahdollisuutena verkostoitua sekä opiskelijan, organisaation että korkeakoulun kannalta.

Kun oppimisympäristönä nähdään työpaikka, tässä opinnäytetyössä nousi esiin havainnoinnissa seuraavanlaisia tilaan liittyviä vaatimuksia ja tarpeita: työelämäkumppanit toivottiin verkoon. Havainnoidussa aineistossa työpaikka nähtiin opittujen asioiden sovelluspaikkana ja osittain opiskeluun liittyvien tehtävien suorituspaikkana. Strukturoiduissa haastatteluissa tilaan liittyvänä ideana nähtiin, että oppiminen tapahtuisi kaupungilla, kuluttajien ja asiakkaiden luona. Toisaalta työhön liittyvän koulutuksen ideoitii tapahtuvan kokonaisuudessaan työpaikalla. Teemahaastatteluissa työpaikkaan oppimisympäristönä ja tilaan ideoitii hyödyntämään opiskelijaryhmän työpaikkoja konkreettisesti menemällä ja tutustumalla niihin.

Työpaikan ollessa oppimisympäristö yhteisöön liittyvinä vaatimuksina ja tarpeina esiin nousi havainnoinnissa työelämäkummit, työelämäpartnerit, verkostoituminen sekä työnantajan ottaminen mukaan opintoihin. Strukturoiduissa haastatteluissa tuotiin esiin työpaikkaan ja yhteisöön liittyvinä tarpeina ja vaatimuksina työhön tuleva ulkopuolinen impulssi ja uudet ideat. Opintojen koettiin lisäävän motivaatiota työpaikalla ja parantavan ammattitaitoa. Osaavan henkilöstön nähtiin hyödyttävän työpaikkoja. Teemahaastatteluissa työpaikka nähtiin osittain ristiriitaisena oppimisympäristönä. Toisaalta työpaikkaa haluttiin osallistaa opiskelijan opiskeluun, toisaalta haluttiin vähentää työpaikan roolia opiskelussa. Kehittämisideoina ehdotettiin esimerkiksi esimiehelle lähetettävää informaatiota opiskelijan opiskelusta. Haastateltavat toivoivat korkeakoulun puolelta yhteistyötä opiskelijoiden työpaikkoihin. Työpaikkaan oppimisympäristönä ja yhteisöön liitettiin teemahaastatteluissa jokaisen opiskelijan omat yksilölliset tarpeet ja niiden huomioiminen, esimerkiksi osan opiskelijoista halu opintojen aikana löytää uusi työpaikka.

Työpaikkaan oppimisympäristönä nousi myös tarpeita ja vaatimuksia liittyen toimintakäytänteisiin. Havainnoinnissa kehittämisideat liittyivät yritys yhteistyön muotoihin, työhyvinvointiin ja yrityksistä tuleviin luennoitsijoihin. Strukturoiduissa haastatteluissa tulevaisuuden YAMK-koulutuksen toivottiin olevan työelämälähtöisempi. Kehittämistehtävien kautta koettiin opintojen sitoutuvan työpaikkaan. Teemahaastatteluissa työpaikkaan ja toimintakäytänteisiin toivottiin toisaalta yhteistyön lisääntyvän korkeakoulun ja työpaikan välillä, toisaalta huomioiden jokaisen opiskelijan oman tarpeen työpaikan sitomisesta opiskeluun.

Kun oppimisympäristönä on koti, tilaan liittyviä vaatimuksia ja tarpeita tuli havainnoinnissa esiin jonkin verran. Tilaan liittyviksi ideoiksi voidaan luetella opiskelu muualla kuin luokassa, hyvinvointi ja vapaa-aika. Strukturoiduissa haastatteluissa koti lueteltiin oppimisympäristöksi, mutta siihen ei liitetty erityisiä vaatimuksia tai tarpeita. Myös teemahaastatteluissa koti lueteltiin yhdeksi oppimisympäristöksi. Koti oppimisympäristössä yhteisöön liittyviä vaatimuksia ja tarpeita ovat havainnoinnin perusteella ryhmältä saatu tuki sekä etäryhmä. Teemahaastatteluissa kotiin oppimisympäristönä voidaan liittää elämäntilanteiden ja niiden muutosten huomioiminen opintojen suorittamisessa. Tähän liittyy vaihtoehtoiset suoritustavat ja joustavuus.

Toimintakäytänteiden vaatimuksia ja tarpeita koti oppimisympäristössä ovat havainnoinnin perusteella etätyö, liikkuvuus, valinnan mahdollisuus sekä suunnitelmien muuttamisen mahdollisuus. Strukturoiduissa haastatteluissa esiin tullut opiskelun helppous digi- tai verkkopohjien myötä voidaan liittää koti oppimisympäristöön, jos toimintakäytänteet mahdollistavat opiskelun esimerkiksi kotoa käsin. Teemahaastatteluissa toimintakäytänteisiin liittyen kotiin oppimisympäristönä sidottiin ajatus vapaa-ajasta. Haastattelussa mainittiin, että tuskin tulevaisuudessakaan opiskelijoilla on käytettävissä opiskeluun enempää aikaa kuin tällä hetkellä. Toimintakäytänteiden tulisikin mahdollisimman tehokkaasti sulautua opiskelijan muuhun elämään ja elämäntilanteeseen. Ehkä yksilöllisesti vähän eri tavalla jokaisen opiskelijan kohdalla.

5 Johtopäätökset

Ylempien ammattikorkeakoulututkintojen on katsottu vastaavan hyvin työelämän vaatimiin entistä monipuolisempiin erikoistumisiin ja laajempiin alan kehittämisvalmiuksiin. Keskustelu ylempien ammattikorkeakoulututkintojen toteuttamisesta, tarpeesta ja tulevaisuudesta kiertoutuu mitä suurimmassa määrin osaamisen käsitteen ympärille. (Komonen ym. 2012, 77.)

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on luoda kehittämisideoita tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjaksi. Tarkoituksena on nostaa esille YAMK-opiskelijoiden ajatuksia ja ideoita tulevaisuuden YAMK koulutuksesta. Tarkoituksena on karottaa tulevaisuuden YAMK-koulutusta teemoina monialainen opiskelijajoukko, opiskelijoiden omat organisaatiot, hankepartneruus sekä elinikäinen ympäristö. Opinnäytetyön tutkimuskysymys on:

- Mitä vaatimuksia ja tarpeita nousee esiin liittyen tilaan, yhteisöön ja toimintakäytänteisiin kun oppimisympäristönä on:
  - a) korkeakoulu?
  - b) verkko, eli digitaalinen oppimisympäristö?

- c) TKI-hanke?
- d) työpaikka?
- e) koti?

Tässä opinnäytetyössä esiin tulleita kehittämideoita voidaan käyttää tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristön kehittämistyön pohjana. Lisäksi esiin tulleita ideoita Laurea-ammattikorkeakoulu voi käyttää kehittäessään Restonomi (ylempi AMK) -tutkinnon toteuttamista omassa yksikössään.

Opinnäytetyön tuloksissa korostuu kaikilla osa-alueilla opiskelijan omien tarpeiden huomioon ottaminen opintojen suorittamista ja toteuttamista suunniteltaessa. Oppimisympäristönä YAMK-koulutuksessa nähdään korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka ja koti. Seuraavassa luvussa arvioidaan tarkemmin tulosten merkitystä ja prosessia. Lisäksi pohditaan tulosten soveltamista. Luvussa 5.2 pohditaan opinnäytetyön luotettavuutta ja luvussa 5.3 jatkotutkimusaiheita sekä suosituksia Laurea-ammattikorkeakoululle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

5.1 Tulosten merkityksen ja prosessin arviointi sekä soveltaminen

Tässä luvussa pohditaan tulosten merkitystä. Lisäksi arvioidaan koko opinnäytetyöprosessia ja pohditaan tulosten soveltamista. Opinnäytetyön kerätyssä aineistossa ja saaduissa tuloksissa on paljon yhteneväisyyksiä kirjallisuudessa esitettyjen tulosten kanssa. Kuten Rauhala (2013, 16-17) ehdotti vaihtoehtoista suoritustapaa nykyisen toteutustavan rinnalle, myös tämän opinnäytetyön aineistossa korostui suorustustapojen monipuolistaminen ja yksilöllistäminen. Lisäksi tässä opinnäytetyössä tuli myös esille tutkinnon heikko tunnettuus työelämässä sekä tutkintonimikkeen haasteellisuus. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto on onnistunut vakiinnuttamaan asemansa korkeakoulujärjestelmässä, mutta heikommin työelämässä (Rauhala 2012, 22).

Tämän opinnäytetyön tuloksissa tuli esiin kansainvälisyyden lisääminen tutkinnon toteuttamiseen eri oppimisympäristöissä. Myös Töytärin ja Varjosen (2012, 48) selvityksessä tutkinnon toteutuksen osalta verkostomainen ja kansainvälinen yhteistyö näyttäytyvät melko niukkoina. Verkostomaista toteuttamista toivottiin tämän opinnäytetyön tuloksissa.

Opiskelijoiden omat motiivit ohjaavat hakeutumista YAMK-tutkinnon opiskelijaksi. Osalle se voi olla toive uudesta työpaikasta, osalle pätevytymisen nykyiseen työtehtävään tai halu kehittää omaa osaamistaan. Myös Komosen ym. (2012, 80) esittämissä menestystarinoissa nousi esiin samankaltaisia motiiveja. Halu kehittää omaa osaamistaan ja työtä ja laajemmin koko työyhteisöä korostuvat kertomuksissa. YAMK-tutkintoon hakeutuminen nähtiin tuolloin vahvas-

ti investointina uraan. Muutama kirjoittaja korostaa halun edetä uralla tai suuntautua uudelle uralle tai uuteen työpaikkaan motivoineen opiskelijaksi hakeutumiseen. Uralla etenemistä ei niinkään liitetä hallintotehtäviin vaan enemmänkin asiantuntija- ja kehittämistyössä toimimiseen. (Komonen ym. 2012, 80.) Tämän opinnäytetyön tuloksissa korostui juuri jokaisen yksilölliset tarpeet tutkinnon suorittamiseen.

Tämän opinnäytetyön tuloksilla on merkitystä tulevien kehitystöiden pohjana. Lisäksi tulokset voivat tukea tulevia aiheeseen liittyviä opinnäytetöitä ja kehittämistehtäviä. Opinnäytetyö prosessi eteni aikataulun mukaan. Prosessi noudatti tutkimuksellisen kehittämistyön prosessia ja eteni aktiivisesti kehittämisideoihin asti. Tämän opinnäytetyön tuloksia voidaan soveltaa sekä hankkeeseen liittyvissä muissa opinnäytetöissä sekä Laurea-ammattikorkeakoulun kehittäessä omaa YAMK-tutkintoaan. Seuraavassa luvussa pohditaan tämän opinnäytetyön luotettavuutta.

5.2 Luotettavuustarkastelu

Tässä luvussa pohditaan lyhyesti tämän opinnäytetyön luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen yleisinä luotettavuuskriteereinä käytetään seuraavanlaisia tekijöitä: vahvistettavuus, arvioitavuus tai dokumentaatio, tulkinnan ristiriidattomuus, luotettavuus tutkitun kannalta ja saturaatio (Kananen 2014, 151). Laadullisessa tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuutta voidaan pyrkiä parantamaan keräämällä tietoa eri lähteistä ja vertaamalla eri lähteistä saatua tietoa esimerkiksi omaan tulkintaan tai katsomalla, tuottavatko eri tietolähteet toisiaan tukevia tuloksia. Eri lähteistä kerättävällä evidenssillä voidaan saada vahvistusta esitetyille väitteille tai tulkinnalle ilmiöstä. (Kananen 2014, 152.)

Tämän opinnäytetyön tuloksissa on samankaltaisuutta kirjallisuudessa esitettyjen tulosten kanssa YAMK-tutkinnosta. Lisäksi eri aineistossa korostuvat samankaltaiset asiat. Verkkooppimisympäristö tuli esiin kaikissa tämän opinnäytetyön aineistoissa, niin havainnoinnissa kuin haastatteluissakin. Lisäksi vaihtoehtoisten suoritustapojen tarve tuli esiin eri aineistoissa. Tämän opinnäytetyön luotettavuutta on pyritty vahvistamaan tarkalla dokumentoinnilla sekä tarkalla kerronnalla tutkimuksen eri vaiheista sekä aineiston analysoinnista.

Dokumentaatio onkin yksi tärkeimmistä asioista, joka luo työlle uskottavuutta. Riittävä dokumentaatio mahdollistaa lukijalle tutkijan ratkaisupolun tarkistamisen. Lisäksi kaikki tutkimuksen eri vaiheissa tehdyt ratkaisut pitää perustella. Kun valitaan tiedonkeruu-, analysointi- ja tulkintamenetelmät, valinnan syyt ja perustelut tulee kirjata. Näin mahdollistetaan menetelmien ja koko työn arvioitavuus. Tutkimukseen liittyvä alkuperäinen aineisto tulee säilyttää, jotta tulosten luotettavuus ja aineiston aitous voidaan todentaa. (Kananen 2014, 153.) Tässä

opinnäytetyössä on pyritty huolellisesti perustelevaan käytetyt tiedonkeruu-, analysointi- ja aineiston tulkintamenetelmät. Lisäksi kaikki tutkimukseen liittyvä aineisto, kuten kuvat ja äänitteet, on huolellisesti säilytetty, jotta aineiston aitous voidaan todentaa.

Triangulaatio eli kolmiomittaus on eräs keino lisätä tutkimuksen luotettavuutta. Triangulaatiolla tarkoitetaan useamman tutkimusmenetelmän yhdistämistä samassa tutkimuksessa. Eri näkökulmista pyritään saamaan vahvistusta samalle tutkimustulokselle eli tulkinnalle. Yhdistäminen voi tapahtua käyttämällä useampaa menetelmää tai metodin sisällä: kyselyä, ja havainnointia. Havaintoyksikköön liittyvää dataa voidaan kerätä useammalla menetelmällä. Triangulaatiolla vältytään mahdollisesta yhden menetelmän systemaattiselta virheeltä. Triangulaatio on perusteltu esimerkiksi silloin, kun yksi menetelmä jättää tiedonkeruuseen aukkoja, joita voidaan täydentää toisella menetelmällä. Vaarana on eri menetelmillä saatujen tutkimustulosten ristiriitaisuus. (Kananen 2014, 121.) Tässä opinnäytetyössä on käytetty eri tutkimusmenetelmiä vahvistamaan sekä tutkimustuloksia että työn luotettavuutta. Seuraavassa luvussa siirrytään pohtimaan tähän opinnäytetyöhön liittyviä jatkotutkimusaiheita sekä annetaan Laurea-ammattikorkeakoululle suosituksia YAMK-oppimisympäristön kehittämiseen lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

5.3 Jatkotutkimusaiheita

Tämän opinnäytetyön perusteella voidaan tulevaisuuden YAMK-oppimisympäristöjä kehittää monella eri tavalla. Kaiken kehittämisen keskelle tulee laittaa opiskelija. Lyhyellä aikavälillä Laurea-ammattikorkeakoulu voi kehittää toimintaansa joustamalla opiskelijakohtaisesti esimerkiksi opintojaksojen suorituskäytänteissä. Pitkällä aikavälillä opintojaksotarjontaa ja suoritustapoja voidaan kehittää monialaisiksi, opintojaksojen suoritustapoja monipuolistaa ja lisätä opiskelijan mahdollisuutta vaikuttaa oman opintopolun rakentamiseen aina opintojen alusta alkaen.

Oppimisympäristöjä kehitettäessä on syytä edelleen huomioida opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Osa tarvitsee ryhmän ja korkeakoulun tukea enemmän, toiset suoriutuvat paremmin itsenäisesti edeten. Korkeakoulu oppimisympäristönä tulee varmasti jatkossakin toimimaan eräänlaisena kiintopisteenä ja kohtaamispaikkana niin opiskelijoille ja opettajille kuin myös yhteistyökumppaneille, yrityksille ja vaikka tapahtumien järjestämispaikkana. Opiskelijat tulisivat perehdyttää korkeakouluun oppimisympäristönä heti opintojen alussa, jotta siitä saisi kaiken mahdollisen hyödyn irti. Lisäksi voisi olla tarkoituksenmukaista opintojen edetessä muistuttaa korkeakoulun mahdollisuuksista oppimisympäristönä.

Verkko-oppimisympäristö tulee varmasti tulevaisuudessa olemaan vieläkin enemmän läsnä kaikessa opiskelussa, niin myös YAMK-tutkinnossa. Erityisen tärkeää lyhyelläkin tähtämellä, on käytössä olevien verkko-oppimisympäristöjen tekninen toimivuus. Lisäksi helppous ja käytön vaivattomuus tuovat opiskelijoille lisäarvoa. Verkko-oppimisympäristöä tulisikin hyödyntää opiskelijoiden omien tarpeiden mukaan, osa haluaa suorittaa opintonsa enemmän verkko-painotteisesti, osa taas käytännössä paikanpäällä opiskellen.

TKI-hankkeet oppimisympäristönä nähtiin tässä opinnäytetyössä osin ristiriitaisina. Tulevaisuudessa Laurea-ammattikorkeakoulun tulisikin avoimesti kertoa TKI-hankkeiden mahdollisuuksista, taustoista ja tavoitteista oppilaiden mukaan saamiseksi kehittämistehtäviin. Pitkällä tähtämellä TKI-hankkeet voisivat toimia verkostoitumistapoina, joka yhdistää mahdollisesti uutta työtä tavoittelevat opiskelijat ja yritykset ja samalla ne toisivat arvokasta tutkimustietoa kyseessä olevasta aiheesta. Hankkeiden ollessa todellisia kehittämistehtäviä mahdollistetaan opinnoista saatava hyöty niin opiskelijan, korkeakoulun kuin yhteistyöorganisaationkin näkökulmasta.

Työpaikkaan oppimisympäristönä tulisi suhtautua jokaisen opiskelijan tarpeet ja vaatimukset huomioon ottaen. Opintojaksojen suoritustavoissa tulisi huomioida opiskelijoiden mahdollisuudet ja halut tehdä tehtäviä omaan työpaikkaansa. Laurea-ammattikorkeakoulun tulisi hyödyntää niiden opiskelijoiden omat organisaatiot, jotka ovat mukana ja innostuneita työntekijöidensä koulutuksesta. Toisaalta korkeakoulun tulee tukea ja tarjota vaihtoehtoja sellaiselle opiskelijalle, jolla ei ole omaa organisaatiota opiskeluiden aikana tai jonka organisaatio ei ole kiinnostunut henkilökunnan omaehtoisesta koulutuksesta. Tärkeää on kuitenkin muistaa, että jokainen koulutukseen hakeutuva loppuen lopuksi tekee päätöksen hakeutua koulutukseen yksilönä, edustaen itseään, eikä mitään yritystä tai organisaatiota.

Vaikka tässä opinnäytetyössä ei juurikaan tullut esiin uusia ideoita kodista oppimisympäristönä, on selvää että jokaisen opiskelijan oma henkilökohtainen tilanne vaikuttaa opintojen suorittamiseen ja opintoihin hakeutumiseen. Joustamalla ja kuuntelemalla opiskelijoiden toiveita ja tarpeita korkeakoulu auttaa kotia toimimaan tehokkaana ja tärkeänä tukena opiskelijan opintojen aikana.

Lähteet

- Ahteenmäki-Pelkonen, L. 2003. Ammattikorkeakoulujen orastava tutkimus- ja kehitystyö. Teoksessa Manninen, J., Kauppi, A., Puurula, A. & Kontiainen, S. (toim.) Aikuiskasvatus tutkijoiden silmin -tutkimusta 200-luvun taitteessa. Vantaa: Kansanvalistusseura. 137-166.
- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino
- Eskola, J. & Vastamäki J. 2001. teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Aaltola, J. & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus, 24-42.
- Heikkinen, E., Kananen, M-L., Koivunen, J. & Lohilahti, K. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöiden silloittaminen työelämään hankekirjoittamisen avulla. Teoksessa: Töytäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK - Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 207-220.
- Hirsjärvi, S & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Immonen, J. 2000. Kirjeopetuksesta verkko-opiskeluun, etäopetuksen neljä sukupolvea. Teoksessa: Matikainen, J. & Manninen, J. (toim.) Aikuiskoulutus verkossa. Verkkopohjaisten oppimisympäristöjen teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Tammer-Paino. 15-28.
- Järvinen, P., & Järvinen A. 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opinpajan kirja.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Suomen yliopistopaino.
- Kerosuo, H. 2003. Työtä kehittävä oppimisympäristö. Teoksessa Manninen, J., Kauppi, A., Puurula, A. & Kontiainen, S. (toim.) Aikuiskasvatus tutkijoiden silmin -tutkimusta 200-luvun taitteessa. Vantaa: Kansanvalistusseura. 119-136.
- Komonen, K., Kopeli, M., Karlsson, A. & Tuomikorpi, S. 2012. YAMK-tutkinnon suorittaneiden menestystarinat. Teoksessa: Töytäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK - Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 77-90.
- Lampikoski, K. & Lampikoski, T. 2004. Kehitä ideasi innovaatioksi. Vantaa: WSOY.
- Mannermaa, M. 2004. Heikoista signaaleista vahva tulevaisuus. Helsinki: WSOY.
- Manninen, J. 2000. Kurssikoulutuksesta oppimisympäristöihin. Aikuiskoulutuskäytäntöjen kehityslinjoja. Teoksessa: Matikainen, J. & Manninen, J. (toim.) Aikuiskoulutus verkossa. Verkkopohjaisten oppimisympäristöjen teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Tammer-Paino. 29-42.
- Manninen, J., Mannisenmäki, E., Luukannel, S., & Riihilä S. 2003. Elinikäisen oppimisen tuska ja kurjuus? Aikuisten koulutusta ja oppimista koskevat mielikuvat. Helsinki: Yliopistopaino.
- Matikainen, J. 2000. Tietoverkkojen käytön sosiaalipsykologiaa. Teoksessa: Matikainen, J. & Manninen, J. (toim.) Aikuiskoulutus verkossa. Verkkopohjaisten oppimisympäristöjen teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Tammer-Paino. 43-59.
- Miettinen, S. 2011. Palvelumuotoilu. Teknologiainfo Teknova Oy.

- Moore, E. 2005. Aikuisen muuttuva koulutusidentiteetti. Teoksessa: Heikkinen, A. (toim.) Aikuiskasvatuksen tutkimuspolut. Helsinki: Kansanvalistusseura. 142-161.
- Neuvonen-Rauhala, M-L., Hirvonen, E., Isosaari, U., Kouri, P., Päätaalo, H. & Saarikoski, V. 2012. Monimuotoista ja asiakaslähtöistä kehittämistoimintaa työelämän kanssa. Teoksessa: Töytäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK - Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 51-62.
- Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät, uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro
- Prahalad C.Ks & Krishnan M.S. 2011. Innovaation uusi aika. Yhteinen arvon luominen globaaleissa verkostoissa. Suomentanut Maarit Tillman. Helsinki: Tietosanoma.
- Rauhala, P. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulun laadun kehittäminen. Teoksessa: Töytäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK - Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 15-24,
- Sorama, K. 2005. Yritysten väliset yhteistyöverkostot ja oppiminen. Teoksessa: Heikkinen, A. (toim.) Aikuiskasvatuksen tutkimuspolut. Helsinki: Kansanvalistuseura. 99-124.
- Tuulaniemi, J. 2011. Palvelumuotoilu. Helsinki: Talentum Oy.
- Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Töytäri, A. & Varjonen, B. 2012. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon organisointi ammattikorkeakoulussa. Teoksessa: Töytäri, A. (toim.) Kehittyvä YAMK - Työelämää uudistavaa osaamista. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. 39-50.
- Van Wulfen, G. 2013. The Innovation Expedition, a Visual Toolkit to Start Innovation. Amsterdam: Bis Publishers
- Wilenius, M. & Aaltonen, M. 2002. Osaamisen ennakointi yrityksen kehittämisen haasteena. Teoksessa: Tulevaisuudentutkimus, perusteet ja sovellukset. (toim.) Kamppinen, M., Kuusi, O. & Söderlund, S. Helsinki: suomalaisen Kirjallisuuden seura. 821-841.

Elektroniset lähteet

Antikainen, M., Kantele, K., Koivisto, E. & Lassila H. 2014. Verkostoista voimaa YAMK-koulutuksen sisältöön ja kehittämiseen. Teoksessa: Lassila H., Mertanen, E. & Ritalahti J. (toim.) Matkailu- ja ravitsemisalan Ylemmät Ammattikorkeakoulututkinnot alan kehittäjinä [www-dokumentti] [luettu 27.11.2014] Espoo: Grano
http://www.laurea.fi/fi/tutkimus_ja_kehitys/julkaisut/laurea_julkaisut/Documents/34.%20Lassila%20Mertanen%20Ritalahti%20Matkailu%20ja%20ravitsemisalan%20YAMK%20tutkinnot.pdf

Mertanen, E. 2014. Matkailu- ja ravitsemisalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöt alan kehittäjinä. Teoksessa: Lassila H., Mertanen, E. & Ritalahti J. (toim.) Matkailu- ja ravitsemisalan Ylemmät Ammattikorkeakoulututkinnot alan kehittäjinä [www-dokumentti] [luettu 27.11.2014] Espoo: Grano
http://www.laurea.fi/fi/tutkimus_ja_kehitys/julkaisut/laurea_julkaisut/Documents/34.%20Lassila%20Mertanen%20Ritalahti%20Matkailu%20ja%20ravitsemisalan%20YAMK%20tutkinnot.pdf

Tschimmel, K. & van Wulfen G. 2014. Visual Report, Master Class, Practical Design Thinking, Laurea University 12-13 September 2014.

Uutinen, L. 2011. Mikä ihmeen TKI? Kirsi Sjöholm, blogi (TKI-toiminta, työelämäyhteydet) [www-dokumentti] [luettu 10.11.2014] <http://samok.fi/2011/05/18/mik%C3%A4-ihmeen-tki/>

Julkaisemattomat lähteet

Hankesuunnitelma 2013. YAMK-koulutus vahvaksi TKI-vaikuttajaksi. Hankkeen aikataulu 1.12.2013-31.12.2015. Koordinoija: Hämeen ammattikorkeakoulu

Kuvat

Kuva 1. Palvelumuotoiluprosessi mukailten Tuulaniemeä. (Tuulaniemi 2011, 127.).....	22
Kuva 2. Tutkimuksellisen kehittämistyön prosessi Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden mukaan. (Ojasalo ym. 2009, 24.).....	23
Kuva 3. Opinnäytetyöprosessi tutkimuksellisena kehittämistyönä.....	25
Kuva 4. Työpajan kulku.....	29
Kuva 5. The FORTH Innovation Map (vanWulfen, 2013, 68.).....	30
Kuva 6. Konseptin kehittäminen ”Raise Ideas” -vaiheessa	31
Kuva 7. Teemahaastatteluissa käytetyt kuvat: neljä moodboardia, neljä palvelukonseptia lego mallinnuksina, neljä business model canvasia.....	37
Kuva 8. Ryhmien Mindmap -tuotokset 12.9.2014.....	41
Kuva 9. Ryhmien konseptin kehittäminen 13.9.2014.....	42
Kuva 10. Teemahaastatteluissa näytetyt moodboard -kuvat.....	71
Kuva 11. Teemahaastatteluissa näytetyt palvelukonseptikuvat.....	71
Kuva 12. Teemahaastatteluissa näytetyt business model canvasit.....	72
Kuva 13. Prosessi kuvina ryhmä 1.....	76
Kuva 14. Prosessi kuvina ryhmä 2.....	77
Kuva 15. Prosessi kuvina ryhmä 3.....	77
Kuva 16. Prosessi kuvina ryhmä 4.....	78

Taulukot

Taulukko 1. Koonti strukturoitujen haastatteluiden ja teemahaastatteluiden kysymyksestä ”Sinä ylempi restonomi viiden vuoden päästä...”	43
Taulukko 2. Koonti post it-lappujen ideoista suhteessa tilaan yhteisöön ja toimintakäytäntöihin kun oppimisympäristönä on korkeakoulu, verkko, TKI-hanke, työpaikka tai koti...	47
Taulukko 3. Post it -ideoiden koonti.....	73
Taulukko 4. Taustatiedot strukturoiduista haastatteluista.....	79
Taulukko 5. Koonti strukturoidun haastattelun teemoista koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio.....	80
Taulukko 6. Koonti strukturoidun haastattelun teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana.....	81
Taulukko 7. Koonti strukturoidun haastattelun teemoista tulevaisuuden oppimisympäristöt, hyöty organisaatiolla ja YAMK-tutkinto.....	82
Taulukko 8. Taustatiedot teemahaastatteluista.....	83
Taulukko 9. Koonti teemahaastattelun teemoista koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio.....	84
Taulukko 10. Koonti teemahaastattelun teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana.....	85
Taulukko 11. Koonti teemahaastattelun teemoista tulevaisuuden oppimisympäristöt, hyöty organisaatiolla ja YAMK-tutkinto.....	85

Liitteet

Liite 1 Kyselyrunko aloittaneille opiskelijoille (Strukturoitu haastattelu).....	68
Liite 2 Kyselyrunko teemahaastatteluille.....	69
Liite 3 Havainnoin analyysia: posti it -ideoiden koonti.....	72
Liite 4 Havainnointi: kuvasarjat ryhmien prosesseista.....	75
Liite 5 Strukturoitujen haastattelujen taulukoinnit.....	78
Liite 6 Teemahaastatteluiden taulukoinnit.....	82

Liite 1. Kyselyrunko aloittaneille opiskelijoille (Strukturoitu haastattelu)

Sukupuoli:

Ikä:

(alle 25, 25-29, 30-39, 40-49, 50 tai yli)

Pohjakoulutus:

(ammattikorkeakoulu, kandidaatti, maisteri, ulkomainen tutkinto, muu mikä)

Työvuosia edellisestä tutkinnosta:

(alle 3v, 3-5v, yli 5v - alle 10v, yli 10v tai yli)

Työmarkkinatilanne:

(työssä, työtön, perhevapaalla, vuorottelu-/opintovapaalla, muu mikä)

Miksi hait koulutukseen?

Mistä sait tiedon koulutuksesta?

Millainen on YAMK-koulutuksen ammatillinen hyöty?

Millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana? Entä tulevaisuudessa?

Miten verkostosi kehittyvät YAMK-tutkinnon aikana?

Mikä tulee olemaan sinulle suurin hyöty tästä koulutuksesta?

Mikä motivoi sinua?

Miten organisaatiosi hyötyy koulutuksestasi nyt ja tulevaisuudessa?

Millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-tutkinto ja millaiset opiskelijat hakisivat siihen ja miksi?

Sinä ylempi restonomi viiden vuoden päästä...

Liite 2. Kyselyrunko teemahaastatteluille

Sukupuoli:

Ikä:

(alle 25, 25-29, 30-39, 40-49, 50 tai yli)

Pohjakoulutus:

(ammattikorkeakoulu, kandidaatti, maisteri, ulkomainen tutkinto, muu mikä)

Työvuosia edellisestä tutkinnosta:

(alle 3v, 3-5v, yli 5v - alle 10v, yli 10v tai yli)

Työmarkkinatilanne:

(työssä, työtön, perhevapaalla, vuorottelu-/opintovapaalla, muu mikä)

Miksi hait koulutukseen?

Mistä sait tiedon koulutuksesta?

Millainen on YAMK-koulutuksen ammatillinen hyöty?

Millaisia oppimisympäristöjä kuuluu opintoihisi YAMK-tutkinnon aikana? Entä tulevaisuudessa?

Miten verkostosi kehittyvät YAMK-tutkinnon aikana?

Mikä tulee olemaan sinulle suurin hyöty tästä koulutuksesta?

Mikä motivoi sinua?

Miten organisaatiosi hyötyy koulutuksestasi nyt ja tulevaisuudessa?

Sinä ylempi restonomi viiden vuoden päästä...

Millainen voisi olla tulevaisuuden YAMK-tutkinto ja millaiset opiskelijat hakisivat siihen ja miksi?

Kysymyksiä: Miten opetusta toteutetaan? Miten se on mielekästä opiskelijoille?

Mikä on arvolupaus eri kohderyhmille (kaikki voittavat, yksilö, organisaatio, oppilaitos)

ideoita ja ajatuksia tulevaisuuden YAMK-tutkinnosta teemoina:

- 1) monialainen opiskelijajoukko
- 2) opiskelijoiden omat organisaatiot
- 3) hanke partneruus
- 4) elinikäinen oppimisympäristö

Kuvista lisää ideoita (4 moodboardia):

Kuva 10. Teemahaastattelussa näytetyt moodboard -kuvat

Kuvista lisää ideoita (4 lego konseptia)

Kuva 11. Teemahaastattelussa näytetyt palvelukonseptikuvat

Kuvista lisää ideoita (4 business model canvasia)

Kuva 12. Teemahaastattelussa näytetyt business model canvasit

Liite 3. Havainnoin analyysia: post it -ideoiden koonti

Ryhmä 1	Ryhmä 2	Ryhmä 3	Ryhmä 4
uusi oppimisympäristö	yhteistyö muiden koulutusohjelmien kanssa	tunne ja kuule verkossa	vaikuttaminen oman sivuston ilmeeseen
edullinen 50 000 €	opettajan rooli	kosketa verkossa	voi ladata omalle sivulle eri appeja
selkeä	vapaasti käytössä olevat ryhmätyötilat	opetusmaailman luominen verkkoon	motivoiminen
oppilastyö	yhteinen verkkokansio	erinomaiset verkko-opetus "tilat"	kutsuva
yrittäjäyhteistyö	opiskelu muualla kuin luokassa	luokka "huoneista" verkkoon	työelämälähtöisyys
opinto-ohjelmien yhdistäminen	työelämäkummi	työelämän kumppanit online verkkoon	helppo lähestyä
kansainväliset opettajat	ilo	tiivis ilmapiiiri -> läheisyys	osaamisen jakaminen -> oppiminen
ryhmän tuki	ryhmätyö	läheisyys on line	yhteistyö
i pad`s	muutos	yhteistyö online business	kis -> helppo muistaa
virtuaaliryhmä	työelämäpartneri	mobiliivideot	houkutteleva
skype	monipuolisuus	helppo käytettävyys	paljon tietoa helposti saatavissa
kehittämishankkeet (opiskelijat)	e-learning	tunnelman ja välittämisen välittäminen	selkeä
mikrotuki	hyvät tilat	kuuntelu "sessio"	monipuolisuus
verkkoluennot	apu	on line tukiryhmä	visuaalisuus
eri oppilaitokset mukaan	vaikea	interaktiivinen sessio	innostava oppiminen
valmiit ratkaisut käyttöön	opiskelu/ työhyvinvointi	tapaamiset netissä	johtaa aitoon kohtaamiseen
kansainväliset oppilaitosratkaisut	etätyö	on line tehtävät	verkoistoituminen
e-kirjat	oppiminen	vapaaehtoiset face to face tapaamiset	palvelevuus
materiaalin tuottaminen	innostus	sähköinen ketjukirje	oman näköinen
valinnan mahdollisuus	spontaanisuus	uutiskirje	palvelee kaikkia sidosryhmiä
rovio tms.	liikkuvuus	pelejä (pc) opetukseen	logo
uudet näkemykset ja kielet	workshop -ryhmien sekoittaminen	mobiili oppimisen arkipäivään	kiva ulkonäkö
facebook tms.	ympäröivän maailman muutos	on line ryhmätyö	hallittavuus
verkkotapaamiset	oppikirjarinki	mind portattiin	toimivuus
yhteisöllisyys	ryhmätyötavat	24/7 avoin keskustelualue	opiskelijat
vaihto-opiskelu verkossa	erilaiset työtavat ja niiden yhteen sovittaminen	lync opintopalaverit	päivystävä atk-tuki online
videokeskustelut	etäryhmä	enemmän kirjoja verkossa	sivustolla keskusteluryhmä

monipuolisuus	ryhmän keskustelutavat etänä	verkostoituminen	ulkoasu selkeä
chat	yrittäjäyhteistyö	useita tehtävävaihtoehtoja	työelämän tehtävänannot
vapaa-aika	ryhmytyminen	etukäteen lähetettävä e-oppimateriaali	sivuston rakentaminen itse
tapaamiset	monimuoto opiskelu	olet silti tärkeä ja läsnä vaikka olemme verkossa	e-kirjapankki edullisemmin opiskelijoille
vertaistuki	monipuolisuus	maailman toiselta puolelta seminaari juuri sinulle	yrittäjäyhteistyö
sparraus	verkostoituminen	live chat	työnantaja mukana
rentous	muunnettavissa	live kuuntelu	yhteinen keskustelu alusta
oppilashuolto	ryhmytyö	interaktiivinen uutiskirje	selkeä polku tiedonhakuun
ohjaus	selkeys	äänikirjat	erikseen opiskelu ja tarjoussivu
tutorit	mobile	tiivis uutiskirje	tiedottaminen
oppilastyö	helpot / toimivat e-alustat/ välineet	opintojooga	henkilökohtainen
on line luennot "chatissa"	tulevaisuuden haasteet	kirjoita ja kommentoi ryhmän kanssa samaan aikaan	helppo
opinto-ohjaus verkossa	tarpeiden tunnistaminen	päivän mietelause verkkosivulla	ohjeet
tehokkuus	ulos kaavoista	uusi tekniikka	yhteinen keskustelu portaali
hauskuus	extranet yritykset - opiskelijat	naura verkossa	mahdollisuus aihekohtaiselle keskustelulle
opinnäytetyöt käyttöön	selkeä toimintaohjeistus	positiivinen motivoi	käyttäjryhmällä oma väri
psykologi palvelut	kunnollinen yhteyshlö	happy or not - verkkoäänestys	värikoodaus
luennoitsijat yrityksistä	tarkka tehtävänanto	tutorointi ja mentorointi on line	api
projekteja yrityksille	hyöty		hankkeet oma näky-mä,yhteistyökumppaneilla pääsy
	kontaktit		monipuolinen
	enemmän		modulaarinen
	parempi työelämä		kerta kirjautuminen
	molemminpuolinen hyöty		yksi login, pääsy kaikkialle
	ajantasainen		löydä erilaisia opiskelijoita
	markkinointi		ulkoasu
	yksi alusta		kotimaa
	ohjeet/ pelisäännöt		ulkomaa
	tulevaisuus		värikäs

	trendit		hauskan näköinen
	avarakatseisuus		visuaalinen oppiminen avuksi
	yksilöllisyys		oma muokkaus
	erilaistuminen		opiskelijat saavat itse vaikuttaa portaaliin
	uudet ideat		värikoodit helpottavat oppimista
	erilaiset motivaatiot		värit symboleina
	profiloiminen		yksi paikka, pääsy kaikkialle laureassa
	erilaiset oppijat		kalenteri omista opinnoista
	yhteistyö		opiskelijakeskeisyys
	uudistuminen		ajantasainen tieto
	hyvinvointi		muokkaa oma näkymä
	kehittyminen		foorumi
	ideat		eri käyttäjälle eri oikeudet
	suunnitelman muuttaminen kesken matkan on ok		käyttäjäryhmällä oma näkymä
	uuden luominen		käyttäjäystävällinen
	nykyaika		selvä polku opiskelijalle
	vuorottelu		selkeä
	projektiakataulut		vain itselle olennainen tieto näkyy
	resurssit		monipuolinen
	toimiva verkkopalvelu		palveluportaalin yhdistäminen
	digikirjat		otsikointi

Taulukko 3. Post it -ideoiden koonti

Liite 4. Havainnointi: kuvasarjat ryhmien prosesseista

Kuva 13. Prosessi kuvina ryhmä 1.

Kuva 14. Prosessi kuvina ryhmä 2.

Kuva 15. Prosessi kuvina ryhmä 3.

Kuva 16. Prosessi kuvina ryhmä 4.

Liite 5. Strukturoitujen haastattelujen taulukoinnit

Sukupuoli	Nainen 8 vastaajaa			
Ikä	25-29v	30-39v 6 vastaajaa	40-49v 1 vastaaja	50 tai yli 1 vastaaja
Pohjakoulutus	Ammattikorkeakoulu 7 vastaaja	Kandidaatti	Maisteri	Muu, mikä 1 (YAMK)
Työvuosia edellisestä tutkinnosta	Alle 3v 1 vastaaja	3-5v 2 vastaajaa	Yli 5v-alle 10v 5 vastaajaa	Yli 10v tai yli
Työmarkkinatilanne	Työssä 8 vastaajaa			

Taulukko 4. Taustatiedot strukturoiduista haastatteluista

	Miksi hait koulu- tukseen?	Millainen on koulu- tuksen ammatillinen hyöty?	Suurin hyöty si- nulle?	Mikä motivoi sinua?
SH 1	Oma kiinnostus Kehitys Urakehitys	Monipuolinen Paljon verkostoitu- mista Oppimistehtäviä yri- tysten kanssa Seuraava työpaikka	Hyvä duuni	Kiinnostus asioi- hin Unelmaduunin löytäminen Tien löytäminen kohti unelma- duunia
SH 2	Halu kehittää omaa osaamista Halu vaativampiin työtehtäviin	Lisäarvo ja lisätieto vaativampia työteh- täviä varten	Ammatillinen it- sevarmuus Uskaltaa hakea vaativampiin työ- tehtäviin	Parempi työ Parempi palkka Ammatillinen pätevyys
SH 3	Tiedon ja opin ta- kia	Suuri, omalla alalla ei vastaavaa koulu- tusta	Tämä oppi	En tiedä
SH 4	Kiinnostus Oma kehittyminen	Ammattia vaihtaessa Oma kehitys nykyi- sessä työssä	Näkee tulevai- suudessa	Uuden oppiminen Ryhmäenergia
SH 5	Uusi tieto Lisää oppia	Soveltaminen käy- täntöön Tulevaisuuden hyöty	Eteneminen asi- antuntija- tehtä- vissä Eri ulottuvuudet työssä oppimaan	Uuden oppiminen Uudet haasteet
SH 6	Oma kehittyminen Hyöty seuraavissa työtehtävissä	Kehittämistyö Tiedonkeruu	Tiedon saanti	Opiskelijoiden tuki Tutkinnon suorit- taminen
SH 7	Uudet mahdolli- suudet työelämässä	Todistus Uudet työtehtävät Opitun soveltaminen	Todistus Palvelun kehit- täminen	Tutkinnon saami- nen Itsensä ylittämi- nen
SH 8	Tulevaisuuden jut- tujen takia	Uudet ideat omaan työhön	Mahdollisuus vir- kojen hakemiseen	Tutkinto Master -taso

Taulukko 5. Koonti strukturoidun haastattelun teemoista koulutukseen hakeutuminen, amma-
tillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio

	Oppimisympäristöt YAMK-tutkinnon aikana	Verkostojen kehitys YAMK-tutkinnon aikana	Hyöty koulutuksesta nykyiselle organisaatiolle
SH 1	Verkko, lähiopetus, ryhmittöitä	Oma ryhmä monipuolinen Laajenee	Motivoituneempi
SH 2	Normaali luokka, optima, koti, työpaikka	Opiskelijakaverit	Oppimistehtävät kehitystarpeisiin
SH 3	Koulu, työpaikka	Aivan uusi suunta Mielettömän paljon	Kehittämiprojektin kautta
SH 4	Verkko-opintoja, monimuoto-opiskelua, läsnäoloa	Laajenee, monipuolistuu	Uudet ideat, ulkopuolinen impulssi
SH 5	Koulu, koti, työpaikka	Oma ryhmä eri aloilta	Pystyy tuomaan oppeja organisaatioon
SH 6	Koulu, kirjasto, työelämä	Kollegoitten, muiden opiskelijoiden kautta	Kehittämistehtävän kautta Lisä tieto työyhteisöön
SH 7	Virtuaalioppimisympäristöjä, ryhmätyöt, itsenäinen työskentely	Opiskelukavereiden kautta, opettajat	Prosessien kehittäminen
SH 8	Optima, elävät ihmiset	Mielenkiintoista nähdä	Halukkuus koulutukseen

Taulukko 6. Koonti strukturoidunhaastattelun teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana.

	Tulevaisuuden oppimisympäristöt YAMK-tutkinrossa	Tulevaisuuden hyöty organisaatiolle	Millainen on tulevaisuuden YAMK-tutkinto
SH 1	Verkkopainotteisia ja digiympäristöjä	Riippuu miten hyödyntää sitä	Työelämälähtoisempi Helpompi digi- ja verkkopohjien myötä
SH 2	Verkkosovellukset, verkkopalustat	Palvelujen kehittäminen ja asiakaslähtöinen ajattelu vielä lapsen kengissä	Enemmän verkossa tapahtuva
SH 3	Enemmän työpaikoilla	Ammattitaito asiakaspalvelupuolella	Tyytyväinen nykyiseen
SH 4	Verkko-oppinen, verkostoitumistapahtumat jotka yhteydessä työelämään	Oman osaamisen laajentaminen ja monipuolistuminen	Työelämälähtoisempi Kokemusta jakavampi Enemmän verkostoitumismalli
SH 5	Virtuaalisia	Opitun tiedon jakaminen	Nykyinen ja vähän lisää verkossa oppimista, ei paikkaan sidottua
SH 6	Mennään kaupungille, kuluttajien/ asiakkaiden luokse	Kehittämistehtävän kautta myös jatkossa	Virtuaalinen, netissä toteutettava, mahdollinen kaukana asuville tai ulkomaalaisille
SH 7	Hyvä näin	Jatkohyöty prosessien kehittämisestä	Ei enempää virtuaaliopiskelua
SH 8	Ei virtuaali	Osaava henkilöstö	Hyvä näin

Taulukko 7. Koonti strukturoidunhaastattelun teemoista tulevaisuuden oppimisympäristöt, hyöty organisaatiolla ja YAMK-tutkinto.

Liite 6. Teemahaastatteluiden taulukoinnit

Sukupuoli	Nainen 4 vastaajaa			
Ikä	25-29v 1 vastaaja	30-39v 1 vastaaja	40-49v 2 vastaaja	50 tai yli
Pohjakoulutus	Ammattikorkeakoulu 4 vastaajaa	Kandidaatti	Maisteri	Muu, mikä
Työvuosia edellisestä tutkinnosta	Alle 3v	3-5v 2 vastaajaa	Yli 5v-alle 10v	Yli 10v tai yli 2 vastaaja
Työmarkkinatilanne	Työssä 4 vastaajaa			

Taulukko 8. Taustatiedot teemahaastatteluista

	Miksi hait koulutukseen?	Millainen on koulutuksen ammatillinen hyöty?	Suurin hyöty sinulle?	Mikä motivoi sinua?
TH 1	Tausta Laureassa, jatko ura, oma kehittyminen	Ylempi tutkinto, pätevyys/ kelpoisuus	Asioiden kytkeminen työelämään, oman organisaation kehittäminen, uusia näkökulmia ajatuksiin, rajojen rikkominen	Halu oppia, tahtoa saada päätökseen, kun on aloitettu hoidetaan, ammattitaitoiset ja osaavat opettajat/ ohjaajat, oma ryhmä, oma tulevaisuus, oman osaamisen kehittäminen
TH 2	Halu edetä uralta, paremmat työtehtävät, eteneminen	Tällä hetkellä ei pääse hyödyntämään sitä, pieni hyöty	Tutkintotodistus, kasvu ihmisenä, enemmän itsevarmuutta ja rohkeutta hakeutua uusiin tehtäviin	Kaamee työpaikka, eteenpäin pääseminen, jos aloitan en lopeta
TH 3	Halu kehittyä, Ylemmän tutkinnon antama mahdollisuus hakea vaativampia tehtäviä	Koulutuksen tunnettuus heikko, liiketoiminnallinen ymmärrys kasvanu	Oman ammatillisen osaamisen kehittyminen, taito ajatella laajemmin, kokonaisuuksien ymmärtäminen	Valmistuminen ja tutkintotodistus, koko ajan on oppinut lisää
TH 4	Tarvitsin ylemmän tutkinnon	Muodollinen hyöty uuteen tehtävään siirtyessä, sisällöllinen hyöty ei kummoinen	Muodollinen pätevyys	Pakko, ahdistuspakko, suorituspainee

Taulukko 9. Koonti teemahaastattelun teemoista koulutukseen hakeutuminen, ammatillinen hyöty, oma hyöty ja motivaatio

	Oppimisympäristöt YAMK-tutkinnon aikana	Verkostojen kehitys YAMK-tutkinnon aikana	Hyöty koulutuksesta nykyiselle organisaatiolle
TH 1	Lähipäivät, ryhmätyöt,	Oma ryhmä, jatkossa voilla yhteydessä	Pystyy soveltamaan opittuja asioita ja viemään niitä organisaatioon
TH 2	Koulu, koti, verkko oppimisympäristö	Ei mitenkään, koulun suuntaan kehittyi	Ei aikaa ja energiaa kuunnella ideoita
TH 3	Koti, työpaikka, yhdessä tekeminen, vertaisoppiminen	Ryhmästä tuli linked in kavereita ja facebook kavereita. Ei ammatillista verkostoa	Opinnäytetyön kautta
TH 4	Luokkahuone, työpaikka, verkkoympäristö	Olisi kehittynyt, jos olisi halunnut. Ei jäänyt pysyviä verkostoja. En hakenut sitä	Organisaatio antoi uuden tehtävän koulutuksen suorittamisen jälkeen. Voittoa heille että jäi taloon.

Taulukko 10. Koonti teemahaastattelun teemoista oppimisympäristöt, verkostot ja koulutuksen hyöty YAMK-tutkinnon aikana.

	Tulevaisuuden oppimisympäristöt YAMK-tutkinnossa	Tulevaisuuden hyöty organisaatiolle	Millainen on tulevaisuuden YAMK-tutkinto
TH 1	Lähipäivät, valinnan mahdollisuus läsnäoloon	Joka päivä omassa työssä	Enemmän verkko-opintoja. Valinnan mahdollisuus
TH 2	Enemmän verkko-oppimisjuttuja	Asiakaskeskeisyyden ja asiakkaan tärkeyden ymmärtäminen ja sen viestin vieminen uuteen organisaatioon	Innovatiivisempi, uudenlaisia menetelmiä.
TH 3	Enemmän virtuaalisia, ajasta ja paikasta riippumattomia	Motivoituneempi työntekijä	Jäisi paljon pois, enemmän räätälöitävissä valintojen avulla, pakollisia 10-20 op ja opinnäytetyö ja loput voisi valita oman mielenkiinnon mukaan
TH 4	Muiden opiskelijoiden työpaikkojen hyödyntäminen konkreettisesti	Ei tarvitse kouluttaa uutta, kun pätevoityi	Käytännönläheinen, ei 30 op opinnäytetyötä,

Taulukko 11. Koonti teemahaastattelun teemoista tulevaisuuden oppimisympäristöt, hyöty organisaatiolla ja YAMK-tutkinto.